ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΝΩΘΕΙΤΕ!

ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

διμηνη θεωρητικη και πολιτικη επιθεωρηση παλης κριτικης και συζητησης στο χωρο του επαναστατικου μαρξισμου

Ἡ θύελλα ξέσπασε

Γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης

Τὸ Κρεμλίνο συνένοχος τῆς παγκόσμιας ἀντίδρασης

Τοῦ Ρούντολφ Μπάρο

Αὐτοδιαχείριση καὶ τηλεματικὴ

Τοῦ Μισὲλ Πάμπλο

Φεμινιστικὸ κίνημα στὴν ΕΣΣΔ

Ὁ νέος ψυχρὸς πόλεμος

Τάσεις καὶ ρεύματα μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ ἀριστερά μας - Γιὰ τὴν ἀπεργία τῶν Τραπεζικῶν καὶ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα - Ἡ νέα ποιότητα στὸ φοιτητικὸ κίνημα

Γενάρης-Φλεβάρης Μάρτης 1980 **16** Δρχ. 20

Ἡ θύελλα ξέσπασε

Μὲ τὴν ἐπιδείνωση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης, καὶ τὶς ἐπιπτώσεις ποὺ ἔχει στὴ χώρα μας ἡ διεθνὴς κρίση, ὕστερα ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τῶν Σοβιετικῶν στὸ Ἀφγανιστάν, δημιουργήθηκε ταχύτατα ἐκρηκτικὸ κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ κλίμα.

Μ' ἕνα πληθωρισμὸ ἀνερχόμενο στὸ 30% καὶ μὲ τὴν ἀπαρχὴ ἐπίσης σημαντικῆς ἀνεργίας, οἱ ἐργαζόμενοι τῆς χώρας κατεβαίνουν σὲ ἀλλεπάλληλους ἀπεργιακοὺς ἀγῶνες, ποὺ ἀποσκοποῦν στὴ διατήρηση κεκτημένων οἰκονομικῶν θέσεων καὶ ἐλευθεριῶν. Ἡ μαχητικότητά τους ἐκδηλώθηκε καθαρά, ἐκτὸς ἄλλων, στὴν παραδειγματικὴ ἀπεργία τῶν Τραπεζοϋπαλλήλων. Κι αὐτό, παρὰ τὰ συνεχῆ τρομοκρατικὰ μέτρα τῆς Κυβέρνησης, ποὺ προσιδιάζουν περισσότερο σὲ καθαρὰ δικτατορικὰ καθεστῶτα, παρὰ σὲ ἀστικὲς Δημοκρατίες Εὐρωπαϊκοῦ τύπου.

Κι ὡστόσο, ἡ σκληρὴ Δεξιὰ ποὺ κυβερνᾶ, δὲν παύει νὰ ἐπαναλαμβάνει ὅτι «ἀνήκουμε στὴ Δύση» καὶ ὅτι προετοιμαζόμαστε ν' ἀποτελέσουμε ἰσότιμο μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας.

Ἡ οἰκονομικὴ κρίση ξάφνιασε καὶ τρόμαξε τὴ Δεξιά, ποὺ οἱ πολιτικοί της ἐγκέφαλοι δὲν περίμεναν τὴ θύελλα τόσο γρήγορα καὶ ἀπότομα καὶ στὰ δικά μας ὡς τὰ τώρα σχετικῶς «γαλήνια νερά».

Ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ Δεξιὰ ἔχει μακροχρόνιες παραδόσεις πολιτικῆς «μέρα μὲ τὴ μέρα», χωρὶς καμμιὰ ἱκανότητα πρόβλεψης καὶ προγραμματισμοῦ. Ταξιδεύει χωρὶς πυξίδα, στηριζόμενη στοὺς ἄδηλους πόρους τῆς χώρας καὶ στὸν ξένο δανεισμό. Ποτὲ δὲν κατόρθωσε νὰ προγραμματίσει μακρόχρονη οἰκονομικὴ πολιτικὴ ποὺ θὰ μείωνε τὴν ἐξάρτηση τῆς χώρας, τόσο στὸ βιομηχανικό, ὅσο καὶ τὸν ἀγροτικὸ τομέα, ἀπὸ ἀσύμφορες εἰσαγωγὲς προϊόντων ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό.

Ποτὲ δὲν κατόρθωσε νὰ σχεδιάσει καὶ νὰ ἐφαρμόσει βιομηχανικὴ καὶ ἀγροτικὴ ἀνάπτυξη, ἀνταποκρινόμενη στὶς δυνατότητες καὶ ἀνάγκες τῆς χώρας.

Ἡ Δεξιὰ ἐκπροσωπεῖ κυρίως ἀστικὰ καὶ μικροαστικὰ στρώματα μὲ παρασιτικὲς κερδοσκοπικὲς ἐπιδιώξεις καὶ συμφέροντα, στραμένα πρὸς τὸ γρήγορο, εὔκολο κέρδος, σὲ βάρος τῆς γενικότερης ἰσόμερης ἀνάπτυξης τῆς χώρας, καὶ τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων μαζῶν.

Μὲ τὴν ἔνταξη στὴν Κοινὴ Ἀγορά, ὁ ἔλεγχος πάνω στὴν οἰκονομία ποὺ σαρώνεται ἀπὸ τὴ θύελλα τοῦ πληθωρισμοῦ, τὴν κερδοσκοπία τοῦ ντόπιου κεφάλαιου, τὴν ἀνεξέλεγκτη διείσδυση καὶ εὔκολη ἐπικράτηση τῶν πολυεθνικῶν ἐπιχειρήσεων ποὺ εἰσβάλλουν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό, ἐξασθενεῖ ἀκόμα περισσότερο. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Δεξιὰ καταφεύγει σὲ μέτρα ὁλοένα πιὸ ἀνελεύθερα, ποὺ ἀποσκοποῦν ταυτόχρονα νὰ κατεβάσουν τὸ βιωτικὸ ἐπίπεδο τῶν μαζῶν καὶ νὰ τρομοκρατήσουν. Ἔτσι καὶ μόνο μπορεῖ νὰ διατηρήσει τὸ καθεστώς της, κερδίζοντας χρόνο.

Ἀλλά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ θύελλα ποὺ ξέσπασε, ἡ σημαντικὴ ἀλλαγὴ στὴ διεθνὴ κατάσταση ἔχει καὶ γιὰ τὴ χώρα μας ἀποφασιστικὲς ἐπιπτώσεις.

Καθὼς ξαναμπήκαμε σὲ νέο «Ψυχρὸ Πόλεμο» ἀνάμεσα στὶς δυὸ ὑπερδυνάμεις τοῦ Κόσμου μας, μὲ κύριο ἐπίκεντρο τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τους, τὴ Μέση Ἀνατολή, ἡ ἑλληνικὴ Δεξιὰ βρίσκεται καὶ πάλι κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχικὴ πίεση τῶν Ἀμερικανῶν. Οἱ τελευταῖοι, συμπαραστεκόμενοι σ' αὐτὸ τὸ ση-

μεῖο, καὶ ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν Δυτικῶν, ἀπαιτοῦν καὶ πάλι ἡ Ἑλλάδα νὰ ἐνταχθεῖ ὁλοκληρωτικὰ στὸ ΝΑΤΟ καὶ νὰ βρεῖ ἕναν ἀμοιβαῖα ἀποδεκτὸ συμβιβασμὸ μὲ τὴν Τουρκία. Σὲ μιὰ τέτοια νέα συγκυρία, ἡ πίεση τῆς Δεξιᾶς καὶ τοῦ Στρατοῦ της, πάνω σ' ὁποιαδήποτε κάπως ἀνεξάρτητη δύναμη τῆς Ἀριστερᾶς, προορίζεται νὰ ἐνταθεῖ.

Σὲ ποιὸ βαθμὸ ἡ διηρεμένη καὶ στὴ χώρα μας παραδοσιακὴ Ἀριστερὰ θἆναι σὲ θέση ν' ἀντιταχθεῖ ἀποτελεσματικὰ στὴ συνδυασμένη πίεση καὶ ἐπίθεση τῆς ντόπιας Δεξιᾶς καὶ τῶν ἐξωτερικῶν κηδεμόνων της;

Τὸ ζήτημα μπαίνει ἰδιαίτερα σχετικὰ μὲ τὸ ΠΑ. ΣΟ.Κ., ποὺ ἐξαγγέλει ἀνεπίστρεπτη πορεία του πρὸς «τὴν ἐξουσία». Πρὸς τὴν Κυβέρνηση βέβαια θέλει νὰ πεῖ, γιατὶ ἡ πραγματικὴ «ἐξουσία» ἀνήκει πάντα στὴ Δεξιά, τόσο στὴν οἰκονομία, ὅσο καὶ στὸ Κράτος καὶ ὁλόκληρη τὴν κοινωνικὴ ζωή.

Μὲ δημοκρατικὰ ὀργανωμένες τὶς μάζες τῶν ἐργαζομένων στὴ βάση, κατάλληλα ἰδεολογικὰ διαπαιδαγωγημένες, καὶ μὲ ἑνιαῖο τὸ Μέτωπο τῆς Ἀριστερᾶς, θἆταν ἀσφαλῶς δυνατὸ νὰ περάσουμε νικηφόρα ἀπὸ τὴν «Κυβέρνηση τῆς Ἀριστερᾶς» στὴν «ἐξουσία» τῶν Ἐργαζομένων. Ἀλλὰ πρόκειται γιὰ «μακρυὰ πορεία», ἀπὸ τὴν ὁποία λείπουν γιὰ τὴν ὥρα οἱ «ὑποκειμενικὲς προϋποθέσεις».

Ἡ παραδοσιακὴ Ἀριστερὰ στὴ χώρα μας, τὰ δύο Κ.Κ.Ε. καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ, δὲν ἔχουν ἐπεξεργαστεῖ ἕνα κοινὸ Πρόγραμμα Κυβέρνησης, καὶ σχηματίσει ἑνιαῖο μέτωπο στὴ βάση, ἀνοιχτὸ σ' ὅλους τοὺς ἐργαζομένους, καὶ ὅλες τὶς πολιτικές τους τάσεις.

Γιατὶ οἱ ἀπώτερες ἐπιδιώξεις τους παραμένουν διαφορετικές, γιατὶ δὲν ἔχουν ἀποφασίσει νὰ κόψουν τὸν «ὀμφάλιο λῶρο» μὲ τὴν ἀστική, τάχα «δημοκρατική», «ἐθνικὴ» τάξη, γιατὶ δὲν ἐμπνέονται ἀπὸ πραγματικὴ διάθεση πάλης γιὰ τὴ δημοκρατικὴ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων.

Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες, σὲ περίπτωση προσεχῶν ἐκλογῶν, ποὖναι τώρα πιθανές, ἀφοῦ ὁ χαρισματικὸς Πρόεδρος τῆς τωρινῆς Κυβέρνησης περάσει πρὶν στὴν Προεδρία τῆς Δημοκρατίας, καὶ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀντιμαχόμενους «Δελφίνους» του κατορθώσει ἐπὶ τέλους καὶ ἀναρριχηθεῖ στὸν ἐπίφοβο ἄδειανὸ πιὸ θῶκο του στὴν Κυβέρνηση καὶ τὸ Κόμμα του, διαγράφεται μιὰ πιθανὴ προοπτική: ἐκείνη σημαντικῆς ἐκλογικῆς νίκης τοῦ ΠΑΣΟΚ. Πῶς θ' ἀντιδροῦσε ἡ Δεξιά, ὁ Στρατός της καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ σὲ τέτοια περίπτωση, παρὰ ὅσες ὑποχωρήσεις τὸ ΠΑΣΟΚ θὰ ἔκανε ὡς τὰ τότε;

Αὐτὸ ἀσφαλῶς θὰ ἐξαρτηθεῖ, ἐκτὸς ἄλλων, ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη ἐθνικὴ καὶ διεθνὴ κατάσταση τὴν ὥρα τῶν ἐκλογῶν. Ὁπωσδήποτε ἡ Ἀριστερὰ πρέπει νἆναι προετοιμασμένη νὰ δώσει κριτικὴ ὑποστήριξη σὲ ἐνδεχόμενη «μονόχρωμη» Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, καὶ ἰδίως προετοιμασμένη ν' ἀντιμετωπίσει τὴν ἀναπόφευκτη ἀντίδραση μιᾶς σκληρῆς Δεξιᾶς, ἀποφασισμένης νὰ μὴν ἀνεχθεῖ κανένα οὐσιαστικὸ περιορισμὸ τῶν προνομίων της.

Πάνω σ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο σημεῖο θὰ κριθεῖ καὶ τὸ ΠΑΣΟΚ καὶ τὸ ἑνιαῖο μέτωπο τῆς Ἀριστερᾶς.

Γιὰ ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς λόγους μπήκαμε στὴ «ζώνη τῶν θυελλῶν», ποὺ προβλέψαμε. Γι' αὐτὸ κι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀνδρωθεῖ παράλληλα ἡ ἀνεξάρτητη μαζικὴ Ὀργάνωση τῶν Ἐπαναστατῶν - Μαρξιστῶν, μὲ ξεκάθαρο ὁλοκληρωμένο πρόγραμμα καὶ ἀγωνιστικὴ δράση, ἱκανὴ νὰ ἐπηρεάσει ὁλόκληρο τὸ ἐργατικὸ κίνημα καὶ νὰ ἐνισχύσει στὶς γραμμές του τὶς δυνάμεις ποὺ ἑνιαῖα θὰ παλέψουν γιὰ μιὰ ἐναλλακτικὴ λύση στὸ καθεστὼς τῆς Δεξιᾶς, ποὺ θ' ἄνοιγε τὸ δρόμο πρὸς τὸ Σοσιαλισμό.

Φλεβάρης 1980

Ἀπό τή σκοπιά μας

Τάσεις καὶ ρεύματα μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ ἀριστερά μας

«Σήμερα ἕνα καινούργιο στοιχεῖο ἔρχεται νὰ προστεθεῖ στὰ πολιτικὰ πράγματα τοῦ τόπου. Εἶναι ἡ φωνὴ αὐτῶν ποὺ ἡ πολιτική τους διαφωνία τοὺς ἔφερε ἔξω ἀπὸ τὸ κόμμα...». Μὲ τὴ δήλωση αὐτή, στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου τους, τὰ πρώην μέλη καὶ στελέχη τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ τῆς Κ.Ν.Ε. δείχνουν πὼς γνωρίζουν πολὺ καλὰ τὴ σημασία τοῦ διαβήματός τους γιὰ τὶς πολιτικὲς ἐξελίξεις στὸ χῶρο τῆς ἀριστερᾶς. Εἶναι ἴσως ἡ πρώτη φορὰ ποὺ μιὰ τόσο μεγάλη ὁμάδα, συγκροτούμενη ἀπὸ ἀγωνιστὲς ποὺ προέρχονται ἀπ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ δημοσιεύει ἀνοιχτὰ τὴν «πολιτικὴ διαφωνία» της μὲ τὸ Κ.Κ.Ε., χωρὶς νὰ πρόκειται γιὰ διάσπαση τοῦ Κόμματος, μιὰ καὶ οἱ ἀγωνιστὲς αὐτοὶ εἴτε ἀποχώρησαν, εἴτε διαγράφησαν σὲ μιὰ μεγάλη σχετικὰ περίοδο, χωρὶς νὰ ἔχουν ἐκ τῶν προτέρων ἔλθει σὲ ρήξη μ' αὐτὸ πάνω σὲ κοινὴ πολιτικὴ πλατφόρμα, χωρὶς νὰ ἐκφράζουν μιὰ ἑνιαία τάση ποὺ διαμορφώθηκε σ' αὐτό, ἀφοῦ δὲν φαίνεται ἕνα ἀνεπτυγμένο θεωρητικὸ ὑπόστρωμα, ἐξασκοῦν ὡστόσο μία βαθειὰ κριτικὴ σ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς κομματικῆς πολιτικῆς, ἐνδεικτικὴ τῆς διαμόρφωσης καὶ σ' αὐτὸ ἰδεολογικῶν ρευμάτων ἀνάλογα μ' ἐκεῖνα ποὺ ἐμφανίστηκαν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῶν καιρῶν, σ' ὅλα, τὰ Εὐρωπαϊκὰ τουλάχιστον, Κ.Κ. ἕνας ὁλόκληρος κόσμος ποὺ προβληματίζεται καὶ διαφωνεῖ παραμένει στὸ Κ.Κ.Ε. καὶ προσθέτουμε ἐμεῖς, ἡ ἐξέλιξή του θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς προσπάθειας ποὺ ἀρχίζει μὲ τὴ δημοσίευση τοῦ κειμένου αὐτοῦ, ἂν δηλαδὴ κατορθώσει νὰ συγκροτηθεῖ σὰν πολιτικὴ κίνηση, ποὺ θὰ δουλέψει γιὰ τὴ διαμόρφωση ἀνάλογης τάσης, συγκροτημένης πιά, στὸ ἴδιο τὸ Κόμμα.

Οἱ θέσεις αὐτὲς ποὺ ἐκφράζονται στὸ κείμενο, τὸ τοποθετοῦν στὴν πρωτοπορεία τῆς προβληματικῆς ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς παραδοσιακῆς ἀριστερᾶς.

Ἂν καὶ δὲν προχωρεῖ σὲ μιὰ πλήρη θεωρητικὴ ἑρμηνεία, πράγμα ποὺ δὲν ἦταν δυνατὸ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση τοῦ διαβήματος, ὡστόσο εἶναι φανερὲς ἡ ἰδεολογική του ὁμοιογένεια καὶ οἱ χωρὶς ἀντιφάσεις θεωρητικές του ρίζες. Ἐντυπωσιάζει ἐπίσης τὸ εὖρος τῶν θεμάτων ποὺ θίγει, μέσα ἀπὸ τὴν κριτικὴ τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος. Αὐτοὶ ποὺ συμφώνησαν σ' ἕνα τέτοιο κείμενο, δὲν νομίζουμε ὅτι εἶναι δύσκολο νὰ ἐπεξεργαστοῦν ἀπὸ κοινοῦ, ἕνα πλῆρες πρόγραμμα πολιτικῆς δράσης.

Σὲ γενικὲς γραμμές, τὸ κείμενο χαρακτηρίζει ἡ διάθεση γιὰ μιὰ Ἀριστερά, «ποὺ δὲν θὰ βρίσκεται στὸ περιθώριο, ποὺ δὲν θὰ εἶναι ἀφοπλισμένη», ποὺ δημοκρατικὰ ὀργανωμένη ἡ ἴδια, ἀνεξάρτητη ἀπὸ ξένα κέντρα, μὲ ἀνοιχτὸ τὸ διάλογο στοὺς κόλπους της γιὰ τὴν ἐπεξεργασία μὲ μαρξιστικὸ τρόπο τῶν προβλημάτων ποὺ ἡ ἴδια κοινωνικὴ πραγματικότητα βάζει, ποὺ νὰ συνδέεται ἄμεσα, κύρια, μὲ τὴν ἀγωνι-

στική της παρουσία καὶ τὴν πειθὼ τῶν θέσεών της, μὲ τὸ μαζικὸ κίνημα, χωρὶς νὰ τὸ ὑποκαθιστᾶ, σεβόμενη τὴν αὐτονομία του καὶ προασπίζοντας τὴ δημοκρατικὴ λειτουργία τῶν χώρων του, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς σύγχρονες ἀνάγκες τῆς Ἐπαναστατικῆς διαδικασίας.

Ὅπως ἐπισημαίνεται καὶ στὸν ἐπίλογο τοῦ κειμένου, οἱ δυνάμεις ποὺ ἀποδεσμεύονται ἀπὸ τὰ «στεγανὰ τῶν ἰδεολογικῶν δογμάτων», πολλαπλασιάζονται, διογκώνοντας ἕνα ὁλόκληρο ρεῦμα ἀγωνιστῶν, ποὺ εἴτε βγαίνουν ἀπὸ τὰ κόμματα καὶ τὶς ὀργανώσεις, εἴτε ἀκόμα παραμένουν σ' αὐτά. Τὸ καθῆκον τῶν πιὸ συνειδητῶν στοιχείων γιὰ τὴ συγκρότηση καὶ τὴν πολιτικὴ μόρφωση τοῦ ρεύματος τῆς ἀμφισβήτησης ποὺ χαρακτηρίζει τὴν κατάσταση στὴν ἀριστερά μας εἶναι αὐτονόητο. Πρωταρχικό τους καθῆκον (ὄχι μόνο γιὰ τοὺς διαφωνοῦντες μὲ τὸ ΚΚΕ) εἶναι ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἡ διατύπωση τῶν θέσεών τους μὲ θετικὸ τρόπο, ὥστε νὰ ἀποτελέσουν πόλο ὀργανωτικῆς συσπείρωσης γιὰ κοινὴ δράση στὸ μαζικὸ κίνημα, ἀλλὰ καὶ παράδειγμα ποὺ νὰ εἶναι ἱκανὸ νὰ ἐμπνέει ἀνάλογες τάσεις μέσα στὰ ἴδια τὰ κόμματα τῆς παραδοσιακῆς ἀριστερᾶς.

Γιὰ τὴν ἀπεργία τῶν Τραπεζικῶν καὶ τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα

Ἡ ἀπεργία τῶν ὑπαλλήλων τῶν Τραπεζῶν σημαδεύει ἀποφασιστικὰ τοὺς ἀγῶνες τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαζομένων γιὰ τὴν περίοδο ποὺ περνᾶμε.

Ὑποδειγματικὴ γιὰ τὴ μαζικότητα καὶ τὴ δυναμικότητά της, πέτυχε σημαντικὴ νίκη καθοριστικῆς σημασίας γιὰ τὸ μέλλον τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας.

Πρῶτα πρῶτα γιατὶ ἐκπλήρωσε τοὺς κυριότερους στόχους της μὲ τὴν ἐπάνοδο τοῦ παληοῦ ὡραρίου καὶ τὴ μερικὴ ἱκανοποίηση τῶν μισθολογικῶν αἰτημάτων σὲ μιὰ κατ' εὐθεία σύγκρουση μὲ τὴν Κυβέρνηση (ἀφοῦ τὴν «ἐργοδοσία» στὴν περίπτωση αὐτὴ ἀποτελοῦν διοικήσεις διορισμένες ἀπ' αὐτὴν καὶ ἐπιπλέον ἡ προπαγάνδα τῆς Δεξιᾶς ἔντονα παρουσίασε τὴν ἀπεργία σὰν σύγκρουση «Κράτους — ΟΤΟΕ»), πράγμα ποὺ πέρασε στὶς συνειδήσεις ὅλων τῶν ἐργαζόμενων σὰν ξεκάθαρη ἧττα τῆς τελευταίας. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀπὸ μόνο του δὲν ἔχει μικρὴ σημασία, ἂν ἀναλογισθοῦμε ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια λίγες ἀπεργίες πέτυχαν σαφῆ ἐπίλυση τῶν αἰτημάτων τους, ἐνῶ ἄλλες παρὰ τὴ μερική τους ἐπιτυχία μὲ διάφορα τεχνάσματα ἔληξαν μὲ ἀποδυνάμωση τοῦ μετώπου τῶν ἀπεργῶν καὶ φάνηκαν ἀποτυχημένες στὸ πλατὺ κοινὸ ἐνῶ κανένας σχεδὸν ἀγώνας τῶν ἐργαζομένων δὲν πῆρε τὴν ἄμεση μορφὴ σύγκρουσης μὲ τὴν κυβέρνηση.

Κύρια ὅμως σημασία τῆς ἀπεργίας τῶν Τραπεζικῶν βρίσκεται στὸ γεγονὸς ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ ἀπεργοὶ καὶ συνδικαλιστικὸς φορέας ἀψήφισαν τὸν ἀντεργατικὸ νόμο (συγκεκριμένα τὸν 3239 περὶ ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας) καὶ συνέχισαν «παράνομα» τὴν ἀπεργία τους μὲ τὴν ἴδια μαζικότητα, πράγμα ποὺ προκάλεσε καὶ τὴν κυβερνητικὴ ὑποχώρηση στὸ θέμα τοῦ ὡραρίου, ἀποδείχνοντας ἔτσι ἔμπρακτα στὶς συνειδήσεις τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαζομένων τῆς χώρας, ὅτι κανένας ἀντεργατικὸς νόμος, ὁποιαδήποτε εἴδους ἐπίθεση τῆς ἐργοδοσίας καὶ τῆς κυβέρνησης δὲν μπορεῖ νὰ σπάσει τὸ μέτωπο τοῦ ἀγώνα τους, ὅταν αὐτὸ εἶναι ἑνωμένο καὶ ἀποφασισμένο γιὰ τὴ νίκη.

Ἀλλὰ προκύπτει τὸ ἐρώτημα, γιατὶ ὑπάλληλοι τραπεζῶν πετυχαίνουν τέτοιους ὑποδειγματικοὺς ἀγῶνες, τὴ στιγμὴ ποὺ ἄλλοι κλάδοι ἐργαζόμενων τὸ ἴδιο ἢ καὶ περισσότερο πιεσμένοι ἀπὸ τὴν κυβερνητικὴ εἰσοδηματικὴ πολιτική, ἀδρανοῦν; Ἡ ἐξήγηση βρίσκεται ἀπὸ τὸ εἰδικὸ βάρος ποὺ ἔχει ὁ κλάδος στὴ χώρα μας, ποὺ προκύπτει ἀπὸ τὴ σημασία τοῦ ἑνιαίου κρατικομονοπωλιακοῦ τραπεζικοῦ συστήματος γιὰ τὸ σύνολο τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ζωῆς τοῦ τόπου, ἀλλὰ πιὸ πολὺ στὴν καλή του συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση ποὺ ὁπωσδήποτε σχετίζεται μὲ τὸ προηγούμενο. Ἔτσι οἱ 35.000 ὑπάλληλοι, 100% σχεδὸν συνδικαλισμένοι, ἐκφράζονται ἀπὸ 32 πρωτοβάθμιους πανελλήνιους συλλόγους, ποὺ οἱ πρόεδροί τους ἀπαρτίζουν τὸ Ἐκτελεστικὸ Συμβούλιο (Διοίκηση) τῆς Ὁμοσπονδίας τους (οἱ ψῆφοι κάθε προέδρου στὸ Ἐκτελεστικὸ Συμβούλιο τῆς ΟΤΟΕ εἶναι ἀνάλογοι μὲ τὴ δύναμη τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου του).

Ἡ διάρθρωση αὐτὴ κάνει ἀμέσως τὴν ΟΤΟΕ τὸν ἰσχυρότερο συνδικαλιστικὸ φορέα τῆς χώρας. Κανένας ἄλλος κλάδος τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαζομένων τῆς χώρας δὲν διαθέτει μιὰ συνδικαλιστικὴ διοίκηση τόσο ἑνιαία, ἀλλὰ οὔτε τόσο ὑψηλὸ ποσοστὸ συμμετοχῆς στὸ συνδικαλισμό.

Ἀναμφίβολα σημαντικὸ ρόλο γιὰ τὴν κάμψη τῶν ἐργατικῶν ἀγώνων παίζει ἡ σκλήρυνση τῆς γραμμῆς κυβέρνησης — ἐργοδοσίας μὲ ὅλο τὸ πλέγμα τῶν ἀντεργατικῶν μέτρων, ἀπὸ τοὺς ἀντεργατικοὺς νόμους καὶ τὴν ἀστυνομικὴ καταστολὴ ὡς τὴν ἐλεγχόμενη διεύθυνση τῆς Γ.Σ.Ε.Ε. καὶ τοὺς ἀντισυλλόγους, ποὺ τελειοποιήθηκε τὰ τελευταῖα χρόνια, μετὰ τὴν ἔξαρση τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος μετὰ τὴ μεταπολίτευση. Ἡ στάση ὅμως αὐτὴ τοῦ ταξικοῦ ἐχθροῦ ἦταν ἀναμενόμενη, μιὰ καὶ ἐντάσσεται ἀπόλυτα στὴ λογικὴ τῆς ἐξέλιξης τῆς ταξικῆς πάλης. Ἀπ' αὐτὴ τὴ σκοπιὰ ἡ εὐθύνη γιὰ τὴ σημερινὴ κατάσταση βαραίνει ἀποκλειστικὰ τὰ μαζικὰ κόμματα τῆς ἀριστερᾶς, γιατὶ ὄχι μόνο δὲν ἀντιμετώπισαν τὴν ἐπίθεση τῆς κυβέρνησης καὶ τῆς ἐργοδοσίας μὲ μιὰ κατάλληλη τακτική, ἀλλὰ συνέβαλαν ἀντίθετα στὴν ἀποδυνάμωση τῶν δυναμικῶν συνδικαλιστικῶν φορέων καὶ στὴ δημιουργία ἑνὸς κλίματος ἀπογοήτευσης στὶς γραμμὲς τῶν ἐργαζόμενων. Ἀπὸ τὴν προσπάθεια γιὰ στενὸ κομματικὸ ἔλεγχο καὶ χειραγώγηση τῶν σωματείων, ὡς καὶ τὴν ἐπιδίωξή τους, πολλὲς φορὲς γιὰ διατήρηση τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης στὸ ὄνομα τῆς «ἐθνικῆς ἑνότητας», ἔκαναν ὅ,τι ἦταν δυνατὸ γιὰ νὰ ἀπογοητεύσουν καὶ ἀδρανοποιήσουν τοὺς ἐργαζόμενους.

Οἱ καιροὶ ὅμως δὲν περιμένουν. Ἡ συνεχῶς διογ-

κούμενη οἰκονομικὴ κρίση, μαζὶ μὲ τὴν ἀπειλὴ γιὰ μιὰ πολιτικὴ κρίση στὸ κοντινὸ ἴσως μέλλον, κάνουν ἀπαραίτητη τὴν ἀνασυγκρότηση τῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων τῶν ἐργατῶν καὶ ἐργαζομένων τῆς χώρας. Χρειαζόμαστε ἀπαραίτητα πολιτικὴ ἑνιαίου ἐργατικοῦ μετώπου στὸ συνδικαλιστικὸ χῶρο γιά:

— Σωματεῖα ἑνιαῖα στηριγμένα στὶς γενικὲς συνελεύσεις καὶ τὴν ἄμεση συμμετοχὴ τῶν μελῶν τους σ' αὐτές.
— Δευτεροβάθμιες ὀργανώσεις ποὺ νὰ περιλαμβάνουν ὅλες τὶς πρωτοβάθμιες ὀργανώσεις τοῦ κλάδου καὶ θὰ διευθύνονται πάλι σύμφωνα μὲ τὴν ἁπλὴ ἀναλογική.
— Γ.Σ.Ε.Ε. ποὺ νὰ ἀντιπροσωπεύει πραγματικὰ κατ' ἀναλογία τὶς τάσεις καὶ τὰ ρεύματα τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.
— Κατάργηση τῶν ἀντισυλλόγων, τῆς κάθε μορφῆς διπλῆς ἐκπροσώπησης τῶν ἐργαζομένων.
— Δημιουργία ὁμοσπονδιῶν μὲ βάση κύρια, τοὺς τομεῖς παραγωγῆς καὶ πρωτοβάθμιων σωματείων μὲ βάση τὸ χῶρο δουλειᾶς, γιὰ νὰ πάψει ἡ πολυδιάσπαση ποὺ βρίσκει δικαιολογία σὲ μιὰ συντεχνιακὴ ἀντίληψη γιὰ τὸ Συνδικαλισμό.

Ὁ ρόλος τῶν ἐπαναστατῶν μαρξιστῶν γιὰ τὴν πραγμάτωση τῶν παραπάνω στόχων, ποὺ μποροῦν νὰ γίνουν ἡ βάση ἑνὸς ἑνιαίου προγράμματος γιὰ τὴν ἀναδιάρθρωση τοῦ συνδικαλιστικοῦ συστήματος, τῆς τόσο ἀπαραίτητης γιὰ τοὺς ἐργαζόμενους αὐτῆς τῆς χώρας, γίνεται ἰδιαίτερα σημαντικός, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἐπικρατεῖ καὶ καλλιεργεῖται ἡ σύγχυση πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀντίδρασης, ἀλλὰ καὶ τῶν γραφειοκρατικοποιημένων ἡγεσιῶν.

Ἡ νέα ποιότητα στὸ φοιτητικὸ κίνημα

Ἀναμφισβήτητα, τὸ κύριο στοιχεῖο τῶν φετινῶν φοιτητικῶν ἐκλογῶν εἶναι ἡ ἀνάδειξη τῶν «συσπειρώσεων τῶν ἀνεξαρτήτων» σὲ τρίτη κατὰ σειρὰ δύναμη, πράγμα ποὺ ἐκφράζει τὴν ἀπήχηση τῶν δυνάμεων ποὺ ἀναδείχτηκαν στὸ κίνημα τῶν καταλήψεων, ἀλλὰ καὶ τὴ δυνατότητά τους γιὰ ἑνιαία πολιτικὴ ἐμφάνιση.

Τὸ φοιτητικὸ κίνημα, ἤδη ἀπὸ τὸ δεύτερο χρόνο τῆς μεταπολίτευσης, εἶχε πέσει σὲ οὐσιαστικὴ ἀδράνεια κάτω ἀπὸ τὸν πλήρη ἔλεγχο ἑνὸς γραφειοκρατικοῦ, συγκεντρωτικοῦ συστήματος διεύθυνσης (Διοικητικὰ Συμβούλια - Κ.Σ. τῆς ΕΦΕΕ) στὰ χέρια τῶν παρατάξεων τῶν μαζικῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς, ποὺ ἐφαρμόζουν μιὰ στενὴ «οἰκονομίστικη» πολιτική, φροντίζοντας ἀποκλειστικὰ σχεδὸν νὰ διευρύνουν τὴν ἐκλογικὴ ἐπιρροή τους, σὲ τελευταία ἀνάλυση γιὰ λογαριασμὸ τοῦ πολιτικοῦ φορέα ποὺ ἐκφράζουν. Ὁ φοιτητὴς ἔτσι περιορίστηκε στὴ συμμετοχή του στὴν ἐκλογικὴ διαδικασία ποὺ ἀναπαρήγαγε τὸ συσχετισμὸ δυνάμεων, ἀλλὰ τώρα στὴ λογικὴ τῆς παραταξιοποίησης τοῦ χώρου ἢ σὲ συνελεύσεις ποὺ αὐτοαναιροῦντο ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, μιὰ καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ ἀμφισβητήσουν τὶς ἀποφάσεις τῆς ΕΦΕΕ, δηλαδὴ τὶς μεταξὺ τῶν μεγάλων παρατάξεων (ΠσΚ - ΠΑΣΠ - ΔΑ) ἐκ τῶν προτέρων συμφωνίες.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ ἀπὸ πολὺ νωρὶς εἶχε προκαλέσει ἀντιδράσεις, ἀπὸ σποραδικὲς δυνάμεις μὲ μικρὴ ἀκόμη ἐπιρροή, ποὺ ἐξασκοῦσαν κριτικὴ ὑπερασπίζοντας τὴν αὐτονομία τοῦ μαζικοῦ χώρου, τὴν ἀνάγκη ἄμεσης δημοκρατίας στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ καὶ μία ἄλλη πολιτικὴ στὰ Πανεπιστήμια, ποὺ νὰ δίνει τουλάχιστον στὸ φοιτητὴ μιὰ γεύση τοῦ ρόλου του μέσα στὸ γενικότερο σύστημα ἀναπαραγωγῆς καὶ ἑπομένως μία δυνατότητα γενικότερης θεώρησης τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος καὶ τοποθέτησης ἀπέναντι σ' αὐτό, μὲ τὴν προοπτικὴ ἑνὸς πραγματικοῦ ἀνεβάσματος τοῦ ἀγωνιστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος. (Καὶ δὲν ἐννοοῦμε ἐδῶ βεβαίως τὶς διάφορες παρατάξεις μαοϊκο-σταλινικοῦ τύπου ποὺ ἀντιπολιτεύονταν ἐκεῖνες τῶν μαζικῶν κομμάτων ἀπὸ θέση ἀριθμητικῆς ἀδυναμίας, ἀλλὰ μὲ τὴν ἴδια στὸ βάθος λογικὴ χειραγώγηση τῶν μαζικῶν ἀγώνων ἀπὸ τὸ «πρωτοπόρο κόμμα»). Τὸ γεγονὸς αὐτό, παράλληλα μὲ τὴν ἴδια τὴν ἐμπειρία τῶν πιὸ ἀνήσυχων στοιχείων στὶς γραμμὲς τῶν μαζικῶν παρατάξεων, τῶν πολιτικῶν νεολαιῶν, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ τῶν διαφόρων ἀριστερίστικων ὁμάδων, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ λειτουργία τῶν φορέων αὐτῶν καὶ τὴν ἐπίθεση τῆς Κυβέρνησης, μὲ τὸν 815 καὶ τὴ γενικότερη σκλήρυνση τῆς στάσης τῶν καθηγητῶν μέσα στὰ ΑΕΙ, δημιούργησε ἕνα ρεῦμα ἀμφισβήτησης, ποὺ ἐκφράστηκε ἤδη ἀπὸ πέρσι μὲ τὴ διάσπαση τοῦ Ρ.Φ. καὶ τὴ δημιουργία τοῦ «Ρ.Φ.Β΄ Πανελλαδικῆς», τὴ σταδιακὴ ἀποχώρηση ἢ διαγραφὴ μελῶν τῆς ΚΝΕ καὶ ΠσΚ, ἀλλὰ τῆς ΑΑΣΠΕ ἀπὸ τὸ ΕΚΚΕ, τὶς μεμονωμένες, ἀλλὰ σὲ μεγάλη κλίμακα ἀποχωρήσεις ἀπὸ τὶς διάφορες παρατάξεις καὶ τὴν ἐμφάνιση διαφόρων κινήσεων ἀνεξαρτήτων.

Καὶ εἶναι τὸ ρεῦμα αὐτὸ ποὺ ἔδωσε βασικὰ ψυχὴ καὶ παλμὸ στὸ φετινὸ κίνημα τῶν καταλήψεων ποὺ πέτυχε τὴν πρώτη οὐσιαστικὰ φοιτητικὴ νίκη μὲ τὴν ἀναστολὴ τοῦ 815, ὕστερα ἀπὸ χρόνια ἀδράνειας. Ἂν καὶ «ἔσπασε» ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπίλυση τῶν «ἐξεταστικῶν» αἰτημάτων, μετὰ ἀπὸ τὸν ἐπιτυχῆ χειρισμὸ τῆς Κυβέρνησης, τὸ συνεχῆ ὑστερικὸ πόλεμο τῶν μαζικῶν παρατάξεων, καὶ τὴν ἀδυναμία τῶν δυνάμεων ποὺ τὸ ὑποστήριζαν νὰ χαράξουν μία πολιτικὴ ποὺ νὰ ἐξουδετερώνει αὐτὲς τὶς δυσκολίες, ἡ σημασία του παραμένει σημαντική, ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἄμεσο ἀποτέλεσμά του, ἀλλὰ γιατὶ ἐνίσχυσε καὶ βάθυνε τὸ νέο ριζοσπαστικὸ ρεῦμα τῆς ἀμφισβήτησης, ποὺ ἀναπτύχθηκε στοὺς κόλπους τῆς Ἀριστερᾶς μας, γεγονὸς ποὺ ὅπως ἤδη τονίσαμε, ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῶν τελευταίων ἐκλογῶν.

Ἄλλωστε ἡ δυναμική του, ποὺ ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι ξανάφερε τὸ φοιτητὴ στὴ θέση τοῦ ὑποκείμενου τῆς πολιτικῆς δράσης, φάνηκε μὲ τὴν προσοχὴ ποὺ τὸ ἀντιμετώπισαν τόσο ἡ Κυβέρνηση, ὅσο καὶ τὰ μαζικὰ κόμματα τῆς ἀριστερᾶς. Ἡ πρώτη φο-

βούμενη τὴν ἐπέκταση τοῦ κινήματος σ' ἄλλους κοινωνικοὺς χώρους, σὲ ἰδιαίτερα εὐαίσθητη περίοδο οἰκονομικῆς κρίσης, ἔσπευσε νὰ κλείσει τὰ Α.Ε.Ι. ἀπὸ τὶς 12 Δεκέμβρη καὶ νὰ ἐξαγγείλει, διὰ στόματος τοῦ ἴδιου τοῦ «χαρισματικοῦ» ἡγέτη της τὴν ἀναστολὴ τοῦ 815 ἀμέσως μετὰ τὶς γιορτές. Τὰ δεύτερα, φοβούμενα ὄχι μόνο τὴ μείωση τῆς ἐπιρροῆς τους, ἀλλὰ καὶ κύρια τὴ διάδοση τῆς ἀμφισβήτησης τῆς γραφειοκρατικῆς συγκεντρωτικῆς καὶ συμβιβαστικῆς μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη πολιτικῆς τους, χρησιμοποίησαν ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα, ἀπὸ μιὰ εὐελιξία, μιᾶς ἐπιφανειακῆς συμφωνίας, ὅπως ἡ ΠΑΣΠ (ποὺ χαρακτηριστικὰ ὅμως ἐπέμεινε σταθερὰ στὸ ζήτημα τοῦ ἐλέγχου τῶν καταλήψεων ἀπὸ τὰ Δ.Σ.), ὡς τὴν ἀδιαλλαξία τῆς ΚΝΕ-ΠσΚ, ποὺ ὅμως παρέμεινε πιὸ σταθερὴ στὴν οἰκονομίστικη πολιτική της, καὶ τὴν παράδοση τῆς «δυναμικῆς» ἀντιμετώπισης τῶν διαφωνούντων τοῦ κόμματος ποὺ ἀντιπροσωπεύει μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑποστεῖ μικρότερη μείωση τῆς ἐκλογικῆς της πελατείας.

Βέβαια σὲ σχέση μὲ τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε τὸ γεγονὸς τῆς μεγάλης πτώσης τῶν παρατάξεων αὐτῶν στὶς σχολὲς ποὺ οἱ καταλήψεις ἔγιναν πραγματικὰ ἀπὸ τὰ κάτω, κι ὄχι μὲ τὴν ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπέμβαση τῆς ΕΦΕΕ, πράγμα ποὺ δὲν φαίνεται στὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα, γιατὶ καλύπτεται ἀπὸ τὸ σταθερό τους ποσοστὸ σὲ μεγάλες σχολές, ποὺ ὅμως τὸ σύνολο τῶν φοιτητῶν τους ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν ἐνεργὰ στοιχεῖα τοῦ Φ.Κ.

Ἡ σημαντικότερη ὅμως ἐπίπτωση τοῦ κινήματος τῶν καταλήψεων εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας, ὅπως τὸ τονίσαμε ἤδη, ἡ ἐνίσχυση τοῦ νέου ριζοσπαστικοῦ κινήματος τῆς ἀμφισβήτησης, ὅπως αὐτὸ ἐκφράστηκε μὲ τὶς «συσπειρώσεις» τῶν ἀνεξάρτητων, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ στροφὴ τοῦ Δ.Α., μετὰ ἀπ' αὐτές, σὲ μιὰ νέα προβληματικὴ τοῦ Φ.Κ. ποὺ θὰ δίνει μία μεγαλύτερη σημασία στὰ ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς δημοκρατικῆς του λειτουργίας κύρια, μὲ τὴ διαμόρφωση τάσεων μέσα στὶς πολιτικὲς νεολαῖες καὶ παρατάξεις καὶ γενικότερα τὴν ἀναζωπύρωση τῆς προβληματικῆς στὸ γενικότερο χῶρο τῆς ἀριστερᾶς πάνω σὲ σημαντικὰ ζητήματα, ὅπως ἡ αὐτονομία τοῦ μαζικοῦ χώρου, ἡ σχέση πρωτοπορείας καὶ μαζῶν, ἡ δημοκρατικὴ λειτουργία τῶν μαζικῶν χώρων καὶ τῶν ἴδιων πολιτικῶν φορέων, τὰ νέα κοινωνικὰ κινήματα τῶν νέων, τῶν γυναικῶν, τῶν ὁμοφυλόφιλων κλπ.

Ὁ ρόλος τῶν ἐπαναστατῶν μαρξιστῶν στὰ Α.Ε.Ι. καὶ γενικότερα στὸ κίνημα τῆς νεολαίας ἀπὸ τὰ πράγματα γίνεται ἰδιαίτερα σημαντικός, τὴ στιγμὴ ποὺ εἶναι οἱ μόνοι ἴσως ποὺ ἔχουν ἀσχοληθεῖ σὲ βάθος μὲ τὰ προβλήματα ποὺ τὸ κίνημα τὸ ἴδιο ἔθιξε καὶ ἑπομένως μποροῦν καὶ πρέπει νὰ συμβάλουν οὐσιαστικὰ στὴ διαμόρφωση τῆς πρωτοπορείας του.

Πολιτικά ἄρθρα καί μελέτες

Ὁ νέος ψυχρὸς πόλεμος

Ἐπανειλημμένα ἐπιμείναμε ὄχι μόνο στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἰδιότυπη κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ διατηρεῖται καὶ βαθαίνει περισσότερο, ἀλλὰ ἐπίσης στὴν ἀλλαγὴ τοῦ συσχετισμοῦ δυνάμεων ἀνάμεσα στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὴ σοβιετικὴ γραφειοκρατία.

Ἔγκαιρα σημειώσαμε πῶς ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἐκδηλώνεται ἀπὸ τὴ νέα διαγωγὴ τοῦ Κρεμλίνου σὲ ὁρισμένους χώρους τοῦ «Τρίτου Κόσμου», ὅπου ξεσποῦν ἐπαναστατικὲς καταστάσεις καὶ ποὺ τὸ Κρεμλίνο θεωρεῖ ὅτι εἶναι σὲ θέση νὰ ἐλέγξει καὶ νὰ ἀφομοιώσει ὀργανικά, δηλαδὴ νὰ ἐγκαθιδρύσει καθεστῶτα βασιζόμενα στὴν κρατικὴ ἰδιοκτησία, καὶ κυβερνόμενα ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ ἑνὸς καὶ μόνο Κόμματος.

Εὐνοούμενη ἀπὸ τέτοιες περιστάσεις καὶ συνθῆκες ἀνέρχεται τότε ἀνεπαύσθητα ἡ βασιλεία τῆς Κρατικῆς γραφειοκρατίας ποὺ ἀνεμπόδιστα πιά, σχεδὸν μοιραῖα, ἀναπτύσσεται. Τέτοια καθεστῶτα προσπαθοῦν νὰ λύσουν τὸ πρόβλημα βιομηχανοποίησης καὶ οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης ὁρισμένων χωρῶν τοῦ «Τρίτου Κόσμου», ποὺ ἡ στενή τους ἐξάρτηση ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμὸ ἐμποδίζει. Τουλάχιστο τέτοια δικαιολογία προβάλλουν τὰ καθεστῶτα αὐτὰ καὶ ποὺ ἡ Ἱστορία θὰ κρίνει.

Χωρὶς νὰ ταυτίζουμε τέτοια καθεστῶτα μὲ τὸ σοσιαλισμό, τοὺς παρέχουμε μιὰ κριτικὴ ὑποστήριξη ἐναντίον τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων ποὺ εὐθυγραμμίζονται μαζί του. Τέτοιες π.χ. ὑπῆρξαν οἱ περιπτώσεις τῆς Ἀγκόλας, ἀκόμα καὶ τῆς Αἰθιοπίας. Ὅσο γιὰ τὴν ἰδιαίτερη περίπτωση τοῦ Ἀφγανιστάν, ποὺ τάχτηκε ὑπὸ σοβιετικὸ ἔλεγχο ὕστερα ἀπὸ τὴν «Ἐπανάσταση τοῦ Ἀπρίλη 1978», εἶναι πρῶτα πρῶτα ἀναγκαῖο νὰ τὸ ξεχωρίσουμε τόσο ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς Ἀγκόλας, ὅσο καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς Αἰθιοπίας.

Καὶ στὶς δυὸ αὐτὲς χῶρες εἶχε ἀρχίσει μιὰ πραγματικὴ ἐπανάσταση, ποὖταν ἔργο κυρίως ἀπὸ τὶς δικές τους ἐπαναστατικὲς δυνάμεις. Ἡ σοβιετικὴ «βοήθεια», καθὼς κι ἐκείνη τῶν Κουβάνων, ἦρθε σὲ μιὰ προχωρημένη φάση τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐνδογενοῦς προτσέσου, μὲ σκοπὸ ν' ἀντιμετωπίσει τὴν ἀπειλὴ τὶς συγκεκριμένες ἀντεπαναστατικὲς δυνάμεις, ἰσχυρὰ βοηθούμενες ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμό. Ἀλλὰ ταυτόχρονα, αὐτὴ ἡ «βοήθεια» τοῦ Κρεμλίνου τοῦ ἐπέτρεψε νὰ καθυποτάξει τὴν Ἐπανάσταση σ' αὐτὲς τὶς χῶρες, νὰ τὴν ἐλέγξει καὶ νὰ τὴν γραφειοκρατικοποιήσει.

Στὸ Ἀφγανιστὰν δὲν εἴχαμε Ἐπανάσταση, ἀλλὰ στρατιωτικὸ πραξικόπημα τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1978, ποὺ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κρεμλίνου, ἐπὶ τόπου ἐκμεταλλεύτηκαν γιὰ ν' ἀναρριχηθοῦν στὴν Κυβέρνηση, καὶ μὲ τὴ βοήθεια ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Κρεμλίνου, νὰ ἐλέγξουν τὴ χώρα πρὸς ὄφελος τοῦ τελευταίου αὐτοῦ. Ἡ βάση τῆς «Ἐπανάστασης» ὑπῆρξε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐξαιρετικὰ περιορισμένη, καὶ ὁ γραφειοκρατικὸς τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἔδρασαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κρεμλίνου ἐπὶ τόπου γιὰ νὰ «σοσιαλιστικοποιήσουν» τὸ Ἀφγανιστάν, προκάλεσε μιὰ τεράστια λαϊκὴ δυσαρέσκεια. Εἶναι αὐτὴ ἡ ἀντίσταση τῶν μαζῶν, τὴν ὁποία βέβαια ἐκμεταλλεύτηκαν οἱ ντόπιοι ψευδοκαπιταλιστὲς καὶ ὁ ἰμπεριαλισμός, ποὺ ἔφερε γρήγορα σὲ κίνδυνο τόσο τὸ καθεστὼς τοῦ Ταρακι, ὅσο καὶ ἐκεῖνο τοῦ Ἀμίν, προκαλώντας τὴ νέα σοβιετικὴ ἐπέμβαση ἀνοιχτὰ πιὰ καὶ ὠμά.

Ἀλλὰ ἡ ἐπέμβαση αὐτὴ προκλήθηκε κυρίως ἀπὸ στρατηγικοὺς ὑπολογισμούς, στὸ πλαίσιο τῆς δυναμικῆς ἀναμέτρησης ποὺ ἐπιδεινώνεται ἀπὸ καιρὸ τώρα ἀνάμεσα στὴ Σοβιετικὴ Γραφειοκρατία καὶ τὸν Ἰμπεριαλισμό.

Ἡ νέα αὐτὴ φάση ἀνταποκρίνεται στὴν ἀλλαγὴ τοῦ συσχετισμοῦ δυνάμεων στὸν πολεμικὸ τομέα.

Τόσο τὸ Κρεμλίνο ὅσο καὶ οἱ Σοβιετικοὶ ἀπέκτησαν τὰ νέα «ἐπιχειρησιακὰ» ἀτομικὰ ὅπλα στὰ ὁποῖα ἀνταποκρίνεται ἡ νέα στρατηγικὴ ἡ λεγόμενη «προληπτικὴ ἀντιδυνάμεως». Δηλαδὴ ὅπλα τάχα ἱκανά, μὲ ἕνα πρῶτο αἰφνιδιαστικὸ χτύπημα, νὰ καταστρέψουν τὸ μέγιστο μέρος τῆς πυρηνικῆς πανοπλίας τοῦ ἀντιπάλου, καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσει ἔτσι νὰ συνθηκολογήσει.

Πρόκειται γιὰ τὴ θεωρία τοῦ «περιορισμένου ἀτομικοῦ πολέμου», ποὺ ἀπαιτεῖ ἕνα αὐξανόμενο ἀριθμὸ ἀπὸ νέα ἀτομικὰ ὅπλα, κινητά, διεσπαρμένα στὸ χῶρο. Ποὺ ἀπαιτεῖ ἑπομένως βάσεις καὶ σφαῖρες ἐπιρροῆς ἔξω ἀπὸ τὰ «ἀπαραβίαστα ἱερὰ» τῆς ΕΣΣΔ καὶ τῶν ΗΠΑ, σ' ὁλόκληρο τὸν ὑπόλοιπο κόσμο.

Ζοῦμε σήμερα σ' αὐτὴ τὴ φάση, ὅπου οἱ δυὸ «ὑπερδυνάμεις», ἔχοντας πρακτικὰ ἰσορροπήσει τὴν πολεμική τους ἰσχῦ, βροῦνε καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ μιὰ θέση ἰσχύος καὶ ξαναρχίζουν τὸ ὀλέθριο κυνήγι σὲ μεγάλες ἐκτάσεις, ἰδίως τοῦ «Τρίτου Κόσμου».

Τὸ Κρεμλίνο, ἐπωφελούμενο ἀπὸ τὴ νέα πολεμική του δύναμη καὶ τὸ ἐμφανὲς ἀποδυνάμωμα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἐξαιτίας τῆς παράτασης καὶ ἐπιδείνωσης τῆς οἰκονομικῆς κρίσης καὶ τῆς «κρίσης ἡγεσίας» του, προβαδίζει στὴν ἐπέκταση τῆς ἐπιρροῆς του στὸν «Τρίτο Κόσμο».

Ἡ νέα του τόλμη, ἀδιανόητη στὸ παρελθόν, ὅταν ἡ στάση του καθορίζονταν ἀπὸ τὸν ἴσο φόβο του τῆς «ἐπανάστασης καὶ τοῦ πολέμου», τοῦ ἐπιτρέπει τώρα νὰ «ἐπεμβαίνει» σὲ ἐπαναστατικὲς ἢ προεπαναστατικὲς καταστάσεις σὲ πολλὰ μέρη τοῦ «Τρίτου Κόσμου» καὶ νὰ ἐγκαθίσταται σ' αὐτὰ γιὰ τὰ καλά. Εἶναι ὁ τρόπος του νὰ ἐπεκτείνει τὴν παγκόσμια δύναμή του καὶ ν' ἀπαντᾶ στὶς ἐχθρικὲς ἀντιδράσεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπέναντί του. Πράγματι, ὁ τελευταῖος αὐτός, ἔχοντας ἐκπλαγεῖ καὶ κατατρομάξει ἀπὸ τὴ νέα αὐτὴ τολμηρότητα τοῦ Κρεμλίνου στὴν Ἀφρικὴ καὶ τὴν Ἀσία, αὔξησε σημαντικὰ τὶς πολεμικές του δαπάνες, καὶ ἀψηφώντας τὶς ἐπανειλημμένες προειδοποιήσεις τοῦ Κρεμλίνου, ἄρχισε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ νὰ βοηθᾶ τὴν Κίνα, ἀκόμα καὶ στρατιωτικά, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ θέλει νὰ τοποθετήσει στὸ ἔδαφος πάνω τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης τὰ καινούργια «ἐπιχειρησιακὰ» ἀτομικά του ὅπλα Κρούϊζ καὶ Πέρσινγκ 2.

Τὸ Κρεμλίνο, ἐπωφελούμενο ἀπὸ τὴν ἰρανικὴ κρίση, ἀντέδρασε κεραυνοβόλα καὶ μὲ ἐπιτυχία μὲ τὴν ἐπιχείρηση Ἀφγανιστάν. Ἡ κατάληψη τῆς χώρας αὐτῆς, προστιθέμενη στὸν ἔλεγχο ποὺ ἀσκεῖ πάνω στὴν Αἰθιοπία καὶ τὴν Ὑεμένη τοῦ Νότου, σημαίνει πὼς στὸ ἐφεξῆς τὸ Κρεμλίνο κυριαρχεῖ στρατιωτικὰ σ' ὅλο τὸν καίριο χῶρο τοῦ πετρελαίου τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Πρόκειται γιὰ ἕνα πλεονέκτημα ποὺ ἀλλάζει πρὸς ὄφελός του τὸν συσχετισμὸ δυνάμεων μὲ τὸν ἰμπεριαλισμό. Ταυτόχρονα μεγαλώνει τὴν πίεσή του πάνω στὴν Κίνα ποὺ θἄχει σύντομα νὰ ἐκλέξει ἀνάμεσα σὲ μιὰ στενὴ συμμαχία μὲ τοὺς Ἀμερικανοὺς ἢ μιὰ θέση τουλάχιστο «οὐδέτερη», σὲ σχέση μὲ τοὺς Σοβιετικούς. Εἶναι ἄλλωστε ἡ θέση τῆς Κίνας, τέτοια ἢ τέτοια, ποὺ τελικὰ θὰ καθορίσει ποιό «στρατόπεδο» θὰ μποροῦσε νὰ διεκδικήσει ἕνα ρόλο «ἡγεμονικὸ» στὴν παγκόσμια κλίμακα.

Πράγατι, ἡ Κίνα, παρὰ τὴν τεράστια ἀκόμα οἰκονομικὴ καὶ γενική της καθυστέρηση, διαθέτει δυὸ βασικὰ πλεονεκτήματα στὴν ἐποχὴ τοῦ «ἐπιχειρησιακοῦ», «περιορισμένου» ἀτομικοῦ πολέμου, στὴν ὁποία μπήκαμε: τὸ χῶρο γιὰ τὴ διασπορὰ βάσεων ἀτομικῶν ὅπλων, καὶ τὸν ἀριθμὸ ἀνθρώπων, ἱκανῶν νὰ τροφοδοτήσουν τὸ πεζικὸ καὶ νὰ ὑποστοῦν τὶς ἐνδεχόμενες κολοσσιαῖες ἀπώλειες σὲ ἔμψυχο ὑλικό.

Ἡ μάχη γιὰ τὸν ἔλεγχο πρῶτα πρῶτα τῆς Ἀσίας ἔχει ἀρχίσει καὶ τὸ μέλλον της θ' ἀποφασιστεῖ, ἰδίως ἀπὸ τὶς νέες σχέσεις ποὺ θ' ἀποκατασταθοῦν ἀνάμεσα στοὺς Ἀμερικανούς, τοὺς Κινέζους καὶ τοὺς Σοβιετικούς.

Τὰ γεγονότα τοῦ Ἀφγανιστὰν ἐξάλειψαν προσωρινὰ τὴν κεντρικὴ ἐπικαιρότητα τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης. Τὸ Κρεμλίνο, ἀντὶ ν' ἀναλάβει καθαρὰ καὶ ἀποφασιστικὰ τὴν ἄνευ ὅρων ὑπεράσπιση τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης ἐναντίον τῶν ἀπειλῶν τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, υἱοθέτησε μιὰ διφορούμενη στάση ἀπέναντι της, προπαρασκευαζόμενο τὴν δικιά του ἐπιχείρηση στὸ Ἀφγανιστάν. Ἔριξε ὅλο του τὸ βάρος σὲ μιὰ χώρα ποὺ εὔκολα μποροῦσε νὰ ἐλέγξει, καὶ ποὺ ἡ στρατηγική της ἀξία εἶναι βέβαια πολὺ μεγάλη.

Οἱ σχέσεις του μὲ τὴν Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση εἶναι πιὸ πολύπλοκες, γιατὶ φοβᾶται ἀκόμα τὸν αὐτόνομο ἐπαναστατικὸ δυναμισμό της καὶ τὴν ἐπίδρασή της πάνω στὶς μουσουλμανικὲς μάζες. Μιὰ στάση ὑπεράσπισης τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης ἀπειλούμενης ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμό, θἄταν ἀποδεχτὴ καὶ θἄχε κατανοηθεῖ ἀπὸ τὶς παγκόσμιες ἐπαναστατικὲς δυνάμεις καὶ θὰ συνέβαλε στὴν κινητοποίησή τους. Ἐνῶ ἡ ὠμὴ στρατιωτικὴ εἰσβολὴ στὸ Ἀφγανιστάν, φανερὰ τὶς ἀποπροσανατιλίζει καὶ δίνει ὅπλα στὸν ἰμπεριαλισμό. Γιὰ τὴν ὥρα δὲν ἐνισχύει παρὰ τὴν παγκόσμια στρατιωτικὴ θέση τῆς ΕΣΣΔ, ποὺ δὲν ταυτίζεται οὔτε μὲ τὴν πρόοδο τῆς Ἐπανάστασης, οὔτε μὲ τὴν πάλη γιὰ τὸ Σοσιαλισμό.

Ἐγγράφεται στὰ πλαίσια τῆς δυναμικῆς ἀναμέτρησης ἀνάμεσα στὸ Κρεμλίνο καὶ τὸν Ἰμπεριαλισμό, στὴν παγκόσμια κλίμακα, ἐμποδίζοντας τὸ συνειδητὸ ἐπαναστατικὸ προτσέσο τῶν μαζῶν καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῶν ἀναγκαίων ἑνιαίων μετώπων ὅλων τους τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Τὸ βλέπουμε καθαρὰ π.χ. μὲ τὴν διάσπαση τοῦ «Εὐρωκομμουνισμοῦ» καὶ τὶς νέες δυσκολίες ποὺ ἀνακύπτουν γιὰ τὴν ἀναδημιουργία τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῆς Ἀριστερᾶς στὴ Γαλλία καὶ σ' ἄλλες Εὐρωπαϊκὲς χῶρες.

Πρέπει, ἐξάλλου, ν' ἀναμένουμε μιὰ νέα κούρσα τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τὴν ἀνασύσταση τοῦ κλίματος τοῦ «Ψυχροῦ Πολέμου», ἀλλὰ σὲ γενικὲς συνθῆκες πολὺ πιὸ ἐκρηκτικὲς ἀπὸ τὸ παρελθόν.

Ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου αὐξάνει, ἀλλὰ ἑνὸς πολέμου ποὺ ἀκόμα κι ἂν ἄρχιζε σὰν περιορισμένος στὸ χῶρο καὶ τὴ χρήση τῶν ὅπλων, θὰ μποροῦσε γρήγορα νὰ ἐξελιχθεῖ σ' ἕνα «ἐπιχειρησιακὸ ἀτομικὸ» πόλεμο.

Γι' αὐτὸ οἱ πραγματικὲς αὐτόνομες ἐπαναστατικὲς δυνάμεις πρέπει νὰ ἐκδηλωθοῦν μὲ σθένος, παίρνοντας καθαρὰ θέση:

— Ἐναντίον τῶν ἀπειλῶν καὶ μέτρων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπέναντι στὴν Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση.
— Ἐναντίον τῆς νέας κούρσας τῶν ἐξοπλισμῶν.
— Ἐναντίον τῶν ἐπιχειρησιακῶν ἀτομικῶν ὅπλων στὴν Εὐρώπη.
— Γιὰ τὸν γενικὸ καθολικὸ ἀφοπλισμό.
— Ἐναντίον τῆς εἰσβολῆς στὸ Ἀφγανιστάν.
— Γιὰ τὴν ἀποχώρηση τῶν Σοβιετικῶν στρατευμάτων, καθὼς καὶ ὅλων τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό, τὴν Μέση Ἀνατολὴ καὶ τὴ Μεσόγειο.
— Ἐναντίον τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Ε.Σ.Σ.Δ.

Εἶναι ἀναγκαῖο οἱ δυνάμεις αὐτὲς νὰ πολεμήσουν τὸ κλίμα τοῦ νέου ψυχροῦ πολέμου ποὺ πάει νὰ ἐγκατασταθεῖ, καὶ ποὺ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κίνδυνο νὰ ὁδηγήσει στὸν θερμὸ πόλεμο, ἐναντιώνεται στὶς προοπτικὲς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπανάστασης, τῆς ἀντιγραφειοκρατικῆς Ἐπανάστασης στὶς Ἀνατολικὲς χῶρες καὶ τὴν ΕΣΣΔ, καθὼς καὶ τῆς Ἐπανάστασης στὶς χῶρες τοῦ «Τρίτου Κόσμου».

Μπροστὰ σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς κινδύνους, ποὺ δὲν ἐξυπηρετοῦν παρὰ τὰ στενὰ συμφέροντα ἀπὸ δυνάμεις ἱστορικὰ ὀπισθοδρομικές, στὴ Δύση καὶ τὴν Ἀνατολή, πρέπει νὰ δράσουμε ὥστε νὰ παραμείνουν ἀνοιχτὲς οἱ προοπτικὲς τῆς Παγκόσμιας Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, καὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ τοῦ στηριζόμενου πάνω στὸν ἐλεύθερο αὐτοκαθορισμὸ τῶν ἐργαζομένων, ποὺ θ' ἀσκοῦν τὴν ἐξουσία, καὶ θὰ διαχειρίζονται οἱ ἴδιοι, δημοκρατικὰ συνενωμένοι, τὴν ὁλότητα τῆς κοινωνικῆς τους ζωῆς.

15 Γενάρη 1980

Φεμινιστικὸ κίνημα στὴν ΕΣΣΔ

Αὐτὸ ποὺ οἱ προοδευτικὲς γυναῖκες ὅλου τοῦ κόσμου — δηλαδὴ οἱ φεμινίστριες — περίμεναν ἀπὸ χρόνια τώρα μὲ ἀγωνία, τὸ νὰ ἀκουστεῖ δηλαδὴ ἡ φωνὴ τῶν ἀδελφῶν τους τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, ἔγινε ἐπιτέλους πραγματικότητα.

Ἕνα «σαμιντάντ» τοῦ ἐκεῖ γυναικείου κινήματος ἔφτασε πρόσφατα στὴ Γαλλία. Μεταφράστηκε ἀμέσως καὶ δημοσιεύτηκε ἀπὸ τὸ ἐκεῖ, σὲ καινούργια ἄνθηση, γαλλικὸ γυναικεῖο κίνημα, ποὺ τοῦ ἀφιέρωσε τὸ φύλλο τοῦ Γενάρη, ἀρ. 10 τοῦ περιοδικοῦ του(*) καὶ καθὼς μαθαίνουμε, τὸ ἔβγαλε καὶ σὲ μπροσούρα.

Χρόνια, πολλὰ χρόνια, τὸ περιμέναμε. Γιατὶ στὴ μεγάλη χώρα τοῦ «σοσιαλισμοῦ τοῦ τέτοιου ποὺ ὑπάρχει», τὸ γυναικεῖο κίνημα, ὕστερα ἀπ' τὶς πρῶτες του ἀναλαμπὲς μὲ τὴν Ἀλεξάντρα Κολλοντάϊ, τὴν Ἐλίσσα Ράϊσνερ καὶ ἄλλες, ὁλότελα ξεχασμένες σήμερα, εἶχε σωπάσει. Τὰ πράγματα εἶχαν πάει πίσω σὲ τέτοιο σημεῖο ποὺ ὁ Στάλιν, ποὺ τότε προετοίμαζε δραστήρια τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, ἔφτασε τὸ 1936, ὣς τὸ νὰ ἀπαγορεύσει τὶς ἐκτρώσεις. Ἀλλὰ τὰ ὡραῖα χρόνια τοῦ 30, τὰ χρόνια τῶν δικῶν τῆς Μόσχας καὶ τῆς ἐξολόθρευσης τῶν παληῶν μπολσεβίκων καὶ τῶν τελευταίων ὑπολειμμάτων τῆς Ἐπανάστασης τοῦ Ὀκτώβρη, ποιός τολμοῦσε νὰ μιλήσει; Βέβαια, ὄχι οἱ γυναῖκες.

Ἔκτοτε διακηρύχθηκαν πάντα οἱ «σοσιαλιστικὲς» ἀρχές: Οἱ γυναῖκες εἶναι ἴσες μὲ τοὺς ἄντρες κλπ. Αὐτὴ ἦταν ἡ θεωρία. Μὰ ἡ πράξη;

Ὅλοι οἱ ξένοι ἐπισκέπτες τῆς ΕΣΣΔ ἔβλεπαν μὲ ἀγανάκτηση τὶς γυναῖκες, ἐν ὀνόματι τῆς ἰσότητας, νὰ κάνουν τὶς πιὸ βαριὲς δουλειές: νὰ φτιάνουν δρόμους, γέφυρες, νὰ κουβαλοῦν μεγάλα βάρη κλπ. Ἡ ἐξίσωση ἔγινε βέβαια. Ἐκ τῶν κάτω.

Στὰ ἀνώτερα ὅμως ἀξιώματα τῆς πολιτικῆς, π.χ. καὶ τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας, οἱ γυναῖκες ἔλαμπαν μὲ τὴν ἀπουσία τους. Ὁλότελα ἀπὸ τὰ ἀνώτερα διευθυντικὰ ὄργανα: Πολιτικὸ Γραφεῖο, Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος κλπ. κλπ.

Ἀλλὰ οὔτε καὶ ποτὲ αὐτὸ τὸ ἐλάχιστο ποὺ γίνεται στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες, τὸ νὰ φανοῦν κάπου ἢ ν' ἀκουστοῦν τουλάχιστον, οἱ σύζυγοι τῶν ἀξιότιμων μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ ἐκεῖ καθεστῶτος δὲν τὸ εἴδαμε. Ποιά εἶναι, τί κάνει ἡ «συντρόφισσα» Μπρέζνιεφ, ἢ ἡ «συντρόφισσα» Κοσύγκιν; Ἄφαντες. Οὔτε κὰν ἡ φάτσα τους δὲν φιγουράρει πουθενά. Ἁπλῶς μαθαίνουμε τὴν ὕπαρξή τους. Τίποτε παραπάνω.

Τώρα σχετικὰ μὲ τὸ ντοκουμέντο τῆς ρωσίδας ἀδερφῆς μας Ν. Μαλακοφσκάϊας ποὺ δημοσιεύομε παρακάτω. Αὐτὸ ποὺ καθόρισε τὴν ἐκλογή μας εἶναι τὸ γενικώτερο ἐνδιαφέρον, ποὺ παρουσιάζει σχετικὰ μὲ τὰ ἄλλα ἐπίσης πολὺ ἐνδιαφέροντα κείμενα. Ἡ σ. αὐτὴ δὲν μᾶς μιλᾶ γιὰ γενικές, ἀφηρημένες, θεωρίες. Μᾶς δίνει μιὰ ἁπλή, συγκεκριμένη, συνταρακτικὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν γυναικῶν ἐκεῖ καὶ γενικὰ τῆς ζωῆς τῶν ἁπλῶν ἀνθρώπων στὴ χώρα της: Μᾶς δείχνει, ἀρκετὰ παραστατικά, τοὺς ἄντρες ποὺ σέρνονται ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο στὸ καπηλιὸ κι ἀπὸ κεῖ μεθυσμένοι στὸ σπίτι, ὅπου κάνουν φασαρίες, ἢ κοιμοῦνται κτηνώδικα. Τὶ ἀτέλειωτες οὐρές, ἐπὶ ὧρες, ποὺ κάνουν οἱ γυναῖκες — ποτὲ οἱ ἄντρες ἐκεῖνοι δὲν κάνουν οὐρὲς παρὰ μόνο στὰ καπηλιὰ γιὰ βότκα — γιὰ τὰ πιὸ κοινὰ στοιχειώδη καὶ ἀπαραίτητα εἴδη: γιὰ τὰ παιδιά τους: φροῦτα, λαχανικὰ κλπ. Μᾶς μιλᾶ γιὰ τὴν ἀπερίγραπτη βρῶμα τῶν μαιευτηρίων. Γιὰ τὰ χάλια τῶν παιδικῶν σταθμῶν, ὅπου τὰ παιδιὰ πηγαίνουν καλὰ καὶ φεύγουν ἄρρωστα κλπ. κλπ.

Τί νὰ γίνεται ὅμως γενικὰ στὴ μεγάλη χώρα τοῦ Βορρᾶ; Ποιά ἔκταση νάχει πάρει τὸ ἐκεῖ γυναικεῖο

(*) «DES FEMMES HEBDO».

κίνημα; Πολλὲς τέτοιες εὔλογες ἐρωτήσεις μπαίνουν στὸν καθένα καὶ κυρίως στὴν καθεμιά μας.

Ἀλλά, ὅπως ἔλεγε πολὺ παραστατικὰ μιὰ ἀξιόλογη Σουηδέζα ἀδερφή μας γυναίκα ἑνὸς καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λίμας, διαπιστώνοντας τὶς ἀδυναμίες τοῦ γυναικείου κινήματος στὴ θετή της πατρίδα, τὸ Περού: Τί κι ἂν εἴμαστε λίγες; Ἔτσι κι ἔτσι θὰ πληθύνουμε. Δὲ γίνεται ἀλλοιῶς· μᾶς σηκώνει, μᾶς σπρώχνει μπροστὰ ἡ Ἱστορία.

Καὶ τὶς Σοβιετικὲς γυναῖκες, στὴν ἀπέραντη χώρας τους, ἀρχίζει πάλι νὰ τὶς ξεσηκώνει ἡ Ἱστορία. Κι ἄν, πάνω ἀπὸ τὰ σύνορα, τείνουν τὰ χέρια τους κι ἀνοίγουν τὴν καρδιά τους στὶς Κινέζες ἀδερφές τους καὶ τὶς ἄλλες Ἀσιάτισσες, κάτι τὸ οὐσιαστικὸ θ' ἀλλάξει στὸ βασανισμένο ἀνδροκρατούμενο κόσμο μας. Ἐκτὸς ἂν οἱ πάνσοφοι κύριοι ποὺ μᾶς κυβερνοῦν μᾶς προλάβουν καὶ φροντίσουν νὰ μεταβάλουν τὴ γῆ μας σὲ ἄμορφους σωροὺς ἔρημων ραδιοενεργῶν ἐρειπίων. Ἂς εὐχηθοῦμε κι ἂς ἐλπίσουμε γιὰ τὸ καλὸ ὅλων, πὼς ἐμεῖς εἴμαστε ποὺ θὰ προλάβουμε καὶ θὰ νικήσουμε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη.

Ε. Δ.

Ὅλες αὐτὲς οἱ καλὲς παλιὲς βάσεις τῆς πατριαρχικῆς οἰκογένειες

Ἡ μητρικὴ οἰκογένεια

Γιατί ἄραγε ἡ γυναίκα βρίσκεται σήμερα σ' αὐτὴ τὴν ἀφόρητη κατάσταση;

Γιὰ ν' ἀπαντήσουμε σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα πρέπει ν' ἀναλύσουμε τὴν ἐξέλιξη τῆς κατάσταση τῶν γυναικῶν στὰ διάφορα στάδια τῆς Ἱστορίας.

Στὴν αὐγὴ τῆς Ἀρχαιότητας, στοὺς πρώτους καιροὺς τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, παρουσιάστηκε ἕνας καταμερισμὸς ἐργασίας ἀρσενικὸς - θηλυκός: αὐτὸ ἦταν ἕνα ἐκ τῶν πραγμάτων γεγονός, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ μιὰ πρόοδος. Τὸ κυνήγι τοῦ μαμμούθ καὶ ἡ ὑπεράσπιση ἐνάντια στὰ θηρία δὲν μποροῦσε νὰ ἀνατεθεῖ στὸ πλάσμα ἐκεῖνο ποὺ ἡ ἀποστολή του ἦταν ἡ διαιώνιση τοῦ εἴδους. Αὐτὴ ἡ «εὔκολη γυναικεία δουλειά», γιὰ τὴν ὁποία μιλᾶνε τώρα μὲ τόση καταφρόνια, δὲν εἶχε τότε παρὰ μιὰ ἔννοια: ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐργασία, τὴ σκληρὴ καὶ ἐπικίνδυνη, τῆς διατήρησης τοῦ εἴδους, ἡ γυναίκα ἔκανε δουλειὲς σχετικὰ πιὸ εὔκολες ἀπὸ κεῖνες τῶν ἀνδρῶν. Ἕνα ἄγριο θηρίο μποροῦσε νὰ ξεσκίσει ἕναν ἄντρα. Αὐτὸς αἰσθανόταν τότε τοὺς ἴδιους πόνους μὲ μιὰ γυναίκα ποὺ ἔφερνε στὸν κόσμο ἕνα παιδὶ καὶ διακινδύνευε τὴ ζωὴ κατὰ παρόμοιο τρόπο. Ἔτσι ὑπῆρχε μιὰ ἰσότητα μπροστὰ στὸν πόνο, μιὰ ἰσότητα στοὺς κινδύνους καὶ μιὰ ἰσότητα στὴ δουλειά.

Οἱ αἰῶνες περνοῦν, ἡ κοινωνία ἐξελίσσεται καὶ ἀλλάζει...

Ὕστερα ἀρχίζει μιὰ ἐποχὴ πατριαρχική. Ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπεράσπισης ἐνάντια στὰ ἄγρια ζῶα ἐξαφανίστηκε, τὸ κυνήγι δὲν ἦταν πιὰ ἡ κύρια πηγὴ διατροφῆς. Ὁ κίνδυνος, ὁ πόνος, οἱ ἐπίπονες ἐργασίες, παύουν νὰ εἶναι τὸ διαρκὲς στοιχεῖο τῆς ζωῆς τοῦ ἀνδρός.

Ἀλλὰ στὴ ζωὴ τῆς γυναίκας, οὔτε ὁ κίνδυνος, οὔτε ὁ πόνος, οὔτε ἡ πιὸ σκληρὴ δουλειὰ δὲν μπόρεσαν νὰ ἐξαφανιστοῦν — ἀλλοιῶς θἄταν τὸ τέλος τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀλλὰ ὅλα αὐτά, κατὰ κάποιο τρόπο, ξεχάστηκαν, παραμερίστηκαν, μπῆκαν σὲ δεύτερη μοίρα, ἡ γέννηση δὲν ἦταν πιὰ ἕνα «θαῦμα», ἀλλὰ γινόταν κάτι τὸ πολὺ φυσικό, κάτι τὸ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ ἐφοδιάζει τὰ ἐργοστάσια, τὶς φάμπρικες, τοὺς στρατούς.

Ποιά ἦταν τότε τὰ καθήκοντα τῶν γυναικῶν καὶ ποιὰ τῶν ἀνδρῶν; Στὴ μεγάλη πλειοψηφία τῶν οἰκογενειῶν, ἡ γυναίκα ἀνέτρεφε τὰ παιδιὰ καὶ ἀσχολιόταν μὲ τὸ νοικοκυριό, ἐνῶ ὁ ἄντρας δούλευε γιὰ νὰ κερδίσει τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ ὅλης τῆς οἰκογένειας. Στὶς πιὸ φτωχὲς οἰκογένειες, ἔκανε καὶ τὶς ἀνδρικὲς ἐργασίες στὸ σπίτι (ἔκοβε τὰ ξύλα, κουβαλοῦσε τὸ νερό, ἐπιδιόρθωνε τὸ σπίτι).

Ἡ ἰσότητα μπροστὰ στοὺς πόνους καὶ τοὺς κινδύνους εἶχε ἐξαφανιστεῖ. (Ἂς σκεφθοῦμε π.χ. τὴν ἀνεπίληπτη οἰκογένεια Οὐλιάνοφ, ὅπου ἡ μητέρα μπόρεσε πραγματικὰ νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὰ ἕξη παιδιά της). Ἡ ἀνισότητα τῶν πολιτικῶν, καθὼς καὶ τῶν δικαστικῶν δικαιωμάτων κυριαρχοῦσε...

Χωρὶς ν' ἀναφέρουμε τὴν κοινωνικὴ ἀδικία γιὰ τὶς γυναῖκες τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Μερικὲς δούλευαν στὰ ἐργοστάσια ἐργάτριες ἢ μὲ μεροκάματο, οἱ ἄλλες εἶχαν γιὰ μόνο καθῆκον τὴν ἀναπαραγωγή. Ἡ σκληρότητα τῆς ζωῆς τῆς γυναίκας θεωροῦνταν τότε σὰν ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴ λευκὴ κοινωνικὴ ἀδικία ποὺ βασίλευε καὶ πίστευαν ὅτι θἄβρισκε μιὰ λύση ταυτόχρονα μ' αὐτὴ τὴν ἀδικία. Τὰ λόγια τοῦ Λένιν «ἀπὸ τώρα καὶ μιὰ μαγείρισσα θὰ μπορεῖ νὰ διευθύνει τὶς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους» συνόψιζαν τὸ χαρωπὸ ὄνειρο μιᾶς καινούργιας οἰκογένειας καὶ νέων σχέσεων μεταξὺ τῶν φύλων.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν περίοδο τῆς προσωπολατρείας τοῦ Στάλιν, τὸ ζήτημα τῆς οἰκογένειας κηρύχτηκε δ ε υ τ ε ρ ε ῦ ο ν. Ἑπομένως καὶ τὸ ἀγνόησαν τελείως.

Στὶς μέρες μας ἡ γυναίκα, ποὺ θεωρητικὰ ἀπελευθερώθηκε, ἔχει (ἢ δὲν ἔχει) τὰ ἴδια δικαιώματα μὲ τὸν ἄντρα, ἀλλὰ ὁπωσδήποτε δὲν ἔχει τὰ ἴδια ἠθικὰ δικαιώματα. Ὅσο γιὰ τὰ καθήκοντα, δὲν βλέπουμε σ' αὐτὰ καμιὰ ἰσότητα. Κανένας δὲν ἐλευθέρωσε τὸν ἄντρα ἀπὸ τὸ καθῆκον νὰ κερδίζει τὸ ψωμὶ τῆς οἰκογένειάς του, ἀλλὰ ἡ αὔξηση τῆς ἀκρίβειας τῆς ζωῆς εἶναι τόση ποὺ αὐτὰ ποὺ κερδίζει δὲν φτάνουν γιὰ νὰ ζήσει μιὰ οἰκογένεια τριῶν προσώπων. Κατὰ τὰ ἐπίσημα δεδομένα, τὸ μέσο ἡμερομίσθιο στὴν ΕΣΣΔ εἶναι 150 ρούβλια. Αὐτὸ τὸ ποσὸν ἐπιτρέπει ἴσια ἴσια σὲ μιὰ οἰκογένεια τριῶν ἀτόμων νὰ μὴν πεθάνει ἀπ' τὴν πείνα. Μ' ἕνα τέτοιο μισθό, τὸ παιδὶ θὰ στεροῦνταν τὰ φροῦτα καὶ τὰ λαχανικὰ τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀνάπτυξή του. Δὲν πρέπει κἂν νὰ σκεφθοῦμε τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν ἐνδυμασία (ἂν κι εἶναι ἀπαραίτητα στὰ κλίματα τὰ δικά μας). Καὶ ὅμως, αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι παρὰ ἕνας μέσος ὅρος καὶ ἐπὶ πλέον ἐπίση-

μος. Ἡ πλειοψηφία τῶν ἀνδρῶν ἀρκεῖται σ' ἕνα ἡμερομίσθιο ἀκόμα πιὸ χαμηλό. (Αὐτὰ ἂν θέλουν νὰ διαλέξουν τὴ δουλειά τους· γιατὶ οἱ διανοούμενοι ἐργαζόμενοι κερδίζουν γενικὰ λιγότερα ἀπ' τοὺς ἐργάτες).

Ἂς κάνουμε ἀκόμα ἕνα βῆμα μέσα στὴν πραγματικότητα. Ἂν ὑπολογίσουμε τὸ μέρος τοῦ ἡμερομισθίου, ποὺ οἱ ἄντρες ξοδεύουν στὰ κρασοπουλιά, τότε θὰ δοῦμε πὼς ἔχουν ἐντελῶς ξεχάσει τὸ καθῆκον τους: δηλαδὴ τὴ διατροφὴ τῶν παιδιῶν τους. Ὅσο γιὰ τὴν ἀνδρικὴ συμβολὴ στὶς σπιτικὲς δουλειές, αὐτὴ πρακτικὰ ἔχει ἐξαφανισθεῖ μὲ τὴν ἐμφάνιση στὶς πόλεις τῆς κεντρικῆς θέρμανσης, τοῦ τρεχάμενου νεροῦ, τοῦ γκαζιοῦ. Ὁ ἄντρας δὲν αἰσθάνεται πιὰ πὼς οἱ σπιτικὲς φροντίδες τὸν ἀφοροῦν. Ἐκεῖνος ποὺ ξέρει ἔστω καὶ νὰ βάλει ἕνα καρφὶ ἔγινε στὶς μέρες μας ἕνα σπάνιο βιολογικὸ εἶδος. Ὅλα τὰ «καρφιὰ» τὰ ἀπαραίτητα στὴν καθημερινὴ ζωὴ τὰ καρφώνουν οἱ γυναῖκες. Οἱ ἄντρες ποὺ βοηθοῦν τὶς γυναῖκες στὶς μικρὲς γυναικεῖες δουλειὲς εἶναι δακτυλοδεικτούμενα ὄντα. Μπορεῖ ἄλλωστε κανεὶς νὰ τοὺς μετρήσει στὰ δάκτυλα ἑνὸς καὶ μόνον χεριοῦ.

Ἁπλοποιώντας κάπως τὰ πράγματα, μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ὑπάρχουν τώρα δύο εἰδῶν συμπεριφορὲς τῶν ἀνδρῶν: 1) μετὰ τὴ δουλειὰ ὁ ἄντρας μεθᾶ. Γυρίζει στὸ σπίτι, σέρνεται στὸ κρεββάτι ἢ κάνει φασαρίες. 2) Μετὰ τὴ δουλειὰ ὁ ἄντρας ξαπλώνεται στὸ ντιβάνι μὲ τὴν ἐφημερίδα ἢ ἐγκαθίσταται μπροστὰ στὴν τηλεόραση. Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ μιὰ τρίτη ἰδεώδης ἐκδοχή: Μετὰ τὴ δουλειὰ ὁ ἄντρας ἐπιδίδεται στὶς ἀγαπημένες του ἀπασχολήσεις ἢ σὲ δημιουργικὴ δουλειά.

Μετρήσαμε λοιπὸν ὣς τὰ δύο καὶ δὲν θὰ πᾶμε πιὸ πέρα. Γιατὶ καταλάβαμε πὼς ὁ σημερινὸς ἄντρας ἔχει μία καὶ μόνη ἀποστολή: νὰ κερδίσει τὸ ψωμὶ τῆς οἰκογένειας.

Ἡ οἰκογένεια συντρίβει τὴ δημιουργικότητα τῆς γυναίκας

Ἂς ὑπολογίσουμε τώρα τὶς ὑποχρεώσεις τῆς γυναίκας:

1) Ὅπως καὶ στὴν Ἀρχαιότητα, δημιουργοῦμε τὴ μέλλουσα γενεὰ μὲ τὸ αἷμα καὶ τοὺς πόνους μας. Ἂν σήμερα ὅλες οἱ γυναῖκες ἀρνοῦνταν νὰ ἐκτελέσουν αὐτὸ τὸ πάρα πολὺ ἐπικίνδυνο ἔργο, δὲ θὰ ἔμενε πιὰ αὔριο πάνω στὴ γῆ κανένας ἄνθρωπος. Οὔτε ἀνθρωπότης, οὔτε μέλλουσες γενιὲς στὶς ὁποῖες νὰ διαβιβάσουμε τὶς ἐμπειρίες μας, τὸν πολιτισμό μας. Κι ὅμως, αὐτὸ τὸ ἔργο δὲν τὸ βάζουν στὸ ἐνεργητικὸ τῆς γυναίκας. Δείχνουν περισσότερη συμπόνια σ' ἕνα παιδὶ ποὺ τσίμπησε τὸ δάχτυλό του, παρὰ σὲ μιὰ γυναίκα ποὺ πέθανε κατὰ τὸν τοκετὸ μέσα στοὺς πόνους. Πουθενὰ δὲν θὰ συναντήσεις τόσο λίγο σεβασμὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ὅσο στὰ μαιευτήρια, ἀκόμα καὶ τὰ καλλίτερα. Μεταχειρίζονται ἐκεῖ τὶς λεχῶνες μὲ μιὰ καταφρόνια γεμάτη ἀηδία σὰν νὰ ἦταν γυναῖκες ἐλαφρῶν ἠθῶν, τοὺς πόνους τους τοὺς βλέπουν σὰν ἐκδηλώσεις τῆς κατωτερότητάς τους. Ἐκείνη ποὺ ἀπεφάσισε αὐτὸ τὸ ἀνδραγάθημα, γιατὶ ἤθελε νὰ φέρει στὸν κόσμο ἕνα ἀνθρώπινο ὄν, δὲ συναντᾶ παρὰ χυδαιότητες καὶ κοροϊδίες. Φέρονται μαζί της ὅπως μ' ἕνα ζῶο, ποὺ δὲν ξέρει γιατί βελάζει. Ἡ ἀφάνταστη βρῶμα ποὺ βασιλεύει στὰ μαιευτήρια τὴν κάνει νὰ ὑποφέρει ἠθικὰ διπλά. Οἱ σύζυγοι ποὺ δὲν ἔχουν τὴν παραμικρὴ ἰδέα γιὰ τὶς δοκιμασίες ἀπὸ τὶς ὁποῖες περνοῦν οἱ γυναῖκες, εἶναι ἀνίκανοι νὰ τοὺς ἐκφράσουν τὸ σεβασμὸ ποὺ τοὺς ἀξίζει. Καὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ δὲν ἔχυσαν μιὰ σταγόνα αἷμα γιὰ τὸ παιδί τους, ποὺ μετὰ μιὰ βδομάδα τοὺς ἀκοῦς νὰ λένε τὶς συνηθισμένες φράσεις: «Ἔλα ἠλίθια... κάνε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἀνόητο πλάσμα...».

2) Ἡ «εὔκολη» δουλειὰ τῶν γυναικῶν δὲν εἶναι καθόλου εὔκολη σήμερα. Ἀκόμα καὶ στὶς μεγάλες πόλεις τὰ μαγαζιὰ εἶναι κακὰ ἐφοδιασμένα καὶ μὲ ὅ,τι βρίσκεται ἐκεῖ δὲν εἶναι πάντα δυνατὸν νὰ γίνει ἕνα φαγί. Στὸ βαθμὸ ποὺ μιὰ μέση οἰκογένεια δὲν ἔχει ἀρκετὰ γιὰ ν' ἀγοράσει ἕνα ψυγεῖο, γιὰ τὴν πλειοψηφία τῶν γυναικῶν τὸ ψώνισμα στὰ μαγαζιὰ εἶναι μιὰ ἀγγαρεία καθημερινή. Ὁ κακὸς ἐφοδιασμός τους ἔχει γιὰ συνέπεια ἀτελείωτες οὐρὲς γιὰ τὴν ἀγορὰ λαχανικῶν, φρούτων καὶ ἄλλων σπανίων εἰδῶν. Οἱ εὐσυνείδητες μητέρες χάνουν ἔτσι ὧρες καὶ μέρες. Καὶ ποτὲ οὔτε ἕνας ἄντρας σ' αὐτὲς τὶς οὐρές! Ἀντίθετα, αὐτοὶ ἐκεῖ ποὺ κάνουν οὐρὰ εἶναι μπροστὰ στὰ καπηλειά. Τὸ γεγονὸς πὼς οἱ τιμὲς ἀνεβαίνουν καὶ οἱ ποιότητες τῶν πραγμάτων κατεβαίνουν, μᾶς βάζει μπροστὰ σ' ἀδιέξοδο.

Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπ' τὴν ἀνάγκη νὰ σπάζουμε τὸ κεφάλι μας γιὰ νὰ κατορθώσουμε νὰ θρέψουμε τὴν οἰκογένεια, ἔχουμε κι ἄλλες ὑποχρεώσεις.

3) Τὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν: γιατὶ οἱ παιδικοὶ σταθμοὶ καὶ οἱ παιδικοὶ κῆποι ἀποτελοῦν μιὰ οὐτοπία. Ἢ μᾶλλον μιὰ ἀντι-οὐτοπία. Τὰ παιδιὰ ποὺ τὰ πᾶμε ἐκεῖ καλά, μᾶς γυρίζουν ἄρρωστα. Κι ἔτσι οἱ γυναῖκες πρέπει διαρκῶς νὰ παίρνουν ἄδειες ἀσθένειας γιὰ νὰ μένουν μὲ τὰ παιδιά τους.

4) Μαζὶ μ' ὅλα αὐτά, πρέπει νὰ κερδίζουμε καὶ χρήματα, ὄχι γιὰ νὰ καλυτερέψουμε ἔστω καὶ λίγο τὴν ὑλική μας κατάσταση, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν πεθάνουμε ἀπ' τὴν πείνα. Καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖ ἡ γυναίκα βρίσκεται παγιδευμένη σὲ μιὰ ἀνώμαλη κατάσταση. Δηλαδὴ προτιμοῦν πάντα νὰ προσλάβουν στὶς δουλειές ἕναν ἄντρα κι ὄχι μιὰ γυναίκα - μητέρα. Ὅταν προσλαμβάνουν μιὰ γυναίκα, μόλις πάρει τὴν πρώτη ἄδεια ἀσθενείας τὴ στραβοκοιτάζουν. Ἡ δύστυχη ἡ μητέρα εἶναι πάντα ἔνοχη ἅμα ἔχει ἕνα ἄρρωστο παιδί. Ὕστερα ἀπὸ δυὸ τρεῖς τέτοιες ἄδειες βρίσκουν πάντα τρόπο νὰ τὴν ξεφορτωθοῦν.

Μιὰ πρὸς τέσσερα: τέτοια εἶναι ἡ σχέση τῶν ὑποχρεώσεων γιὰ τοὺς ἄντρες καὶ τὶς γυναῖκες. Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ οἰκογένειες ὅπου αὐτὴ ἡ δυσαναλογία εἶναι ἰδιαίτερα μεγάλη. Ἔτσι, στὶς περισσότερες περιπτώσεις, ἡ δημιουργικὴ δουλειὰ δὲ συντηρεῖ τὸν ἄνθρωπο. Οὔτε κὰν προσφέρει ἕνα πρόσθετο μεροκάματο. Ἕνας ἄνθρωπος ποὺ ἀφιερώνει τὴ

ζωή του σὲ δημιουργικὴ ἐργασία δὲν κερδίζει κανένα μισθό. Κι ἂν εἶναι γυναίκα; Κι ἂν γι' αὐτὴν ἡ δημιουργικὴ δουλειὰ ἀποτελεῖ τὴν πέμπτη ἐργασία της;

Πρακτικὰ τὸ νἆναι μιὰ γυναίκα μητέρα καὶ δημιουργὸς εἶναι δυὸ ἀσυμβίβαστες καταστάσεις (ἐκτὸς ἀπὸ σπάνιες ἐξαιρέσεις: ὅταν οἱ γιαγιάδες ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ἐγγόνια τους). Ἀφοῦ φέρει ἕνα παιδὶ στὸν κόσμο ἡ γυναίκα μπορεῖ νὰ βάλει ἕνα σταυρὸ στὴν ἀτομικὴ ζωή της. Ξέρω γυναῖκες ποὺ λένε ὄχι χωρὶς περηφάνεια: δὲν εἶμαι πιὰ ἐγώ. Εἶμαι ἐκεῖνο, τὸ παιδί μου.

Πολὺ εὔστροφα ἡ ζωὴ τῆς γυναίκας μεταμορφώνεται στὴ ζωὴ τοῦ παιδιοῦ. Ἡ οἰκογένεια δημιουργεῖται, χτίζεται πάνω στὰ κόκκαλα τῆς γυναίκας, πάνω στὰ πύρινα δάκρυά της. Ἡ οἰκογένεια συντρίβει τὴ δημιουργικότητα τῆς γυναίκας. Δὲν ὑπάρχει οἰκογένεια ὅπου ἕνας ἄντρας, ἀκόμα κι ὁ πιὸ κοινός, θάκανε γιὰ τὴ γυναίκα του ποὺ θἆχε τὰ πιὸ μεγάλα ταλέντα, αὐτὸ ποὺ μιὰ γυναίκα θάκανε γιὰ τὸν ἀσήμαντο ἄντρα της. Νὰ ἐκμηδενίσει τὶς δημιουργικές της ἱκανότητες γιὰ νὰ ἐπιτρέψει τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἱκανοτήτων τοῦ ἄλλου.. Ἡ γυναίκα λέει: «ἡ φιλοδοξία μου εἶσαι ἐσύ», καὶ σκοτώνει τὸ Μόζαρτ μέσα της. Ὅταν δὲν τὸ λέει, εἶν' ὁ ἄντρας της ποὺ σκοτώνει μέσα της τὸ Μόζαρτ, λέγοντάς της: «Ποτὲ δὲν ὑπῆρξε Μόζαρτ γυναίκα, οὔτε καὶ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει. Ἔτσι σᾶς ἔφτιαξε ὁ Θεός».

Ὁ ἄντρας θεωρεῖ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ δημιουργήσει πολιτιστικὲς ἀξίες. Ἀλλὰ ἡ κουλτούρα ποὺ αὐτὸς δημιουργεῖ δὲν μᾶς φτάνει. Εἶναι φανερὸ γιὰ μᾶς ὅτι κάτι τῆς λείπει — κι αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴν Ἀγάπη. Ἡ Ἀγάπη ποὺ ὁ ἄντρας τὴ μεταχειρίζεται γιὰ μάσκα· καὶ ποὺ δὲ διστάζει νὰ πουλήσει. Ἡ λέξη αὐτὴ ἀναβλύζει ἀπὸ τὴν ψυχή σου — σὲ ξεσκίζει — θανάσιμο ἁμάρτημα — πρέπει νὰ τὸ σκοτώσεις μέσα σου — νὰ μὴν τοῦ δώσεις ζωή. Γιὰ νὰ δημιουργήσει μιὰ γυναίκα, πρέπει νὰ καταβάλλει προσπάθειες ἡρωϊκές, ἄγνωστες στοὺς ἄντρες. Ἀλλὰ συγκεντρώνει ὅλες τὶς δυνάμεις της γιὰ νὰ δημιουργήσει μιὰ κουλτούρα ποὺ θ' ἀλλάξει τὴ ζωή.

Τέλος, ἕνα τελευταῖο σημεῖο, τὰ ἠθικὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας. Ἡ οἰκογένεια ποὺ συντρίβει τὶς δημιουργικὲς ὁρμὲς τῆς γυναίκας, συχνὰ στηρίζεται πάνω στὴ χλευασμένη ἀγάπη μιᾶς γυναίκας.

Σήμερα, ὅπως καὶ στοὺς παληοὺς καιροὺς (μὲ ἐξαίρεση μόνο τὴν Ἀναγέννηση), σχετικὰ μὲ τὸν ἔρωτα ἡ γυναίκα ἔχει μόνο τὸ δικαίωμα τῆς ἄρνησης καὶ ὄχι ἐκεῖνο τῆς ἐκλογῆς. Δὲν μπορεῖ νὰ διαλέξει ἕναν ἄντρα παρὰ ἀνάμεσα σ' ἐκείνους ποὺ τὴν ἔχουν ἤδη διαλέξει. Ὁ ἔρωτας ποὺ δὲν ἔχει ἀνταπόκριση εἶναι βασανιστήριο γιὰ τὴ γυναίκα ποὺ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκδηλώσει ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἀγαπημένο της. Κι ἂν οἱ γύρω της μαντέψουν τὸ αἴσθημά της, γίνεται ἀντικείμενο καταφρόνιας. Αὐτὸ προέρχεται καταφανῶς ἀπ' τὴ στενὴ ἀντρικὴ ἀντίληψη γιὰ τὸν ἔρωτα ποὺ κυριαρχεῖ στὴν κοινωνία μας. Ὁ ἄντρας φαντάζεται πῶς ἂν προφέρει τὴ λέξη «ἔρως», ἡ γυναίκα ἐννοεῖ ἕνα αἴσθημα ποὺ μοιάζει μὲ τὸ δικό του. Καὶ γι' αὐτὸ βρίσκει ὅτι ὑπάρχει κάτι τὸ ἀδιάντροπο στὴν ἐξομολόγηση τῆς γυναίκας. Ἕνας ἄντρας ἔχει ὄχι μόνο τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράσει τὸν ἔρωτά του, ἀλλὰ ἐπίσης νὰ ἐπιτύχει μ' ὅλα τὰ μέσα, ἀκόμα καὶ μὲ ἐκβιασμό, τὴν «ἀμοιβαιότητα». Ἐξευτελίζοντας τὴν ἀγαπημένη του ἐξευτελίζει κι αὐτὸν τὸν ἴδιο ποὺ ἐξομολογήθηκε αὐτὸν τὸν ἔρωτα. Ἡ παραγνώριση αὐτῆς τῆς ἀντίφασης εἶναι τόση, ποὺ ὅταν κλαῖνε καὶ κυλιοῦνται στὰ πόδια μας, εἶναι κατὰ κάποιο τρόπο γιατὶ ἀναγνώρισαν τὸν ἐπιπόλαιο χαρακτῆρα τῶν ὅρκων τους. Εἶναι ἡ ἔλλειψη σοβαρότητας ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς στὶς σχέσεις μὲ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν οἰκογένεια ποὺ συνεπάγεται τὴ γρήγορη ἀνάπτυξη ἀπὸ τὶς σημερινὲς κακίες' Ὁ ἄντρας ἀπορρίπτει τὶς ἐπίπονες οἰκογενειακὲς ὑποχρεώσεις του, προσπαθεῖ νὰ κερδίζει λεφτὰ γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀφίνοντας στὰ παιδιά του μερικὰ ψίχουλα, ποὺ δὲ φτάνουν οὔτε γιὰ νὰ τὰ θρέψουν, οὔτε γιὰ νὰ τὰ ντύσουν. Εἶναι κι αὐτὸ δικαίωμά του. Πάει ἀπ' τὴ μιὰ γυναίκα στὴν ἄλλη καὶ κανεὶς δὲν τοῦ πετᾶ στὸ πρόσωπο τὸ χαρακτηρισμὸ τὸν ὁποῖο θὰ μεταχειρίζονταν γιὰ μιὰ γυναίκα ποὺ θὰ φερνόνταν ἔτσι. Εἶναι ἐλεύθερος. Ὅλα εἶναι ἐντάξει!...

Ἀλλὰ δὲ βλέπει αὐτὸ ποὺ ἀρχίζει νὰ γεννιέται, αὐτὸ ποὺ γεννήθηκε ἤδη: τὴ μητρικὴ οἰκογένεια. Δὲ βλέπει πῶς οἱ γυναῖκες, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ μόρφωσή τους, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν οἰκονομική τους κατάσταση, ξεφορτώνονται τοὺς μέθυσους ἄντρες τους. Δὲ βλέπει πῶς καὶ ποὺ δὲν ἔχει ἀκόμα διωχθεῖ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια, ἂν δὲν ἐκπληρώνει τὰ καθήκοντά του, χάνει καὶ τὰ δικαιώματά του ἐπίσης. Κυρίως τὸ πιὸ σημαντικό, τὸ δικαίωμα τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν του, τὸ δικαίωμα στὴν ἀγάπη τους, τὸ δικαίωμα νὰ ἔχει κάποια ἐπιρροὴ πάνω στὴ μέλλουσα γενιά. Καὶ παύει νἆναι ἕνας πατέρας γιὰ νὰ μὴν εἶναι πιὰ παρὰ ἕνας ἀναπαραγωγός. Τὶς περισσότερες φορὲς ἡ οἰκογένεια διαλύεται, ὄχι γιατὶ ἕνας νέος ἔρωτας ἐπισκιάζει τὸν παληό, ἀλλὰ γιατὶ τὰ παιδιὰ ζητοῦν ἀπὸ τὴ μητέρα νὰ τὰ ἀπαλλάξει ἀπὸ ἕναν τέτοιο πατέρα. Γιὰ τὸν ἄντρα ὅλα εἶναι ἀκόμα εὐχάριστα, μὰ ὅλα εἶναι ἤδη κάπως λιγότερο εὔκολα. Ἀσυναίσθητα καταλαβαίνει ἤδη τὴν ἀνεπάρκειά του, μιὰ κάποια παρακμή, μιὰ στέρηση. Ἡ κοινωνία τῶν μητέρων καὶ τῶν παιδιῶν τὸν διώχνει ἀπὸ μέσα της. Ἡ ἐλευθερία εἶναι μιὰ Δαμόκλειος σπάθη πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του. Τὰ παιδιὰ πούχουν ἀνατραφεῖ ἀπὸ ἕνα πλάσμα μὲ νέα νοοτροπία, δὲ θὰ θέλουν πιὰ ἕναν ἄσωτο πατέρα. Θὰ φτιάξουν μιὰν ἄλλη ζωή, ὅπου δὲ θὰ ὑπάρχει πιὰ θέση γιὰ τὶς πατρικὲς κτηνωδίες.

Ἀ λ λ ὰ τ ί γ ί ν ε τ α ι τ ώ ρ α μ ὲ τ ὴ γ υ ν α ί κ α ; πρέπει νἆναι τὰ πάντα. Πραγματικὰ θὰ γίνει τὰ πάντα. Οἱ πιὸ βαρειές της ὑποχρεώσεις μεταβάλλονται σὲ δικαιώματα. Καὶ ὅσο πιὸ βασανιστικὲς εἶναι οἱ ὑποχρεώσεις, τόσο πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ πλέρια θἆναι τὸ δικαιώματα. Μάταια ὁ τελευταῖος ποιητὴς τοῦ πατριαρχικοῦ συστήματος ὀνειρεύεται:

Ἡ γυναίκα θὰ γίνει γυναίκα
καὶ μάνα καὶ ἀδερφὴ καὶ σύζυγος,
θὰ πάει νὰ τοὺς σκεπάσει καὶ νὰ τοὺς ξυπνήσει
θὰ τοὺς δώσει κρασὶ γιὰ τὸ δρόμο,
θὰ συνοδέψει τὸν ἄντρα καὶ τὸ γυιό της,
δὲ θὰ φύγει ἀπὸ κοντά τους παρὰ στὸ τέλος τοῦ δρόμου

Ὄχι ποτὲ πιὰ ἐκείνη ποὺ οὔτε στηρίζεται οὔτε βοηθιέται ἀπὸ τὸν ἄντρα, δὲ θὰ εἶναι ἡ ἁπλὴ ἐπέκταση τοῦ συζύγου. Δὲ θὰ καταντᾶ νἆναι ἡ μάνα ἢ ἡ γυναίκα ἢ ἡ ἀδερφή. Θὰ κάνει κι ἄλλα πράματα ἐκτὸς ἀπ' τὸ νὰ πέφτει στὸ κρεββάτι ἢ νὰ ξυπνᾶ τὰ μωρά της. Στὴν οὐσία εἶναι ἐκείνη πιὸ συχνὰ ἀπὸ κεῖνον, ποὺ βρίσκεται μπροστὰ στὸ τέλος τοῦ δρόμου. Προχωρεῖ, ξεπερνᾶ τοὺς θανάτους ποὺ προξενεῖ ἡ φύση ἢ οἱ ἄνθρωποι καὶ μὲ μιὰ ἀτέλειωτη ὁρμὴ θὰ γίνει ἀληθινὰ τὰ πάντα. Δημιουργός, ὄχι μόνο μὲ τὸ σῶμα της, μὰ μὲ ὅλη τὴν ψυχή της, τοῦ κόσμου τοῦ μέλλοντος ποὺ ἔρχεται.

Οἱ διαλέξεις - συζητήσεις τοῦ «Πρωταγόρα»

Ὁ Πολιτικὸς καὶ Πολιτιστικὸς Ὅμιλος «Πρωταγόρας» πραγματοποίησε σειρὰ ἀπὸ ἐπιτυχημένες δημόσιες ἐκδηλώσεις.

Τὸν περασμένο Ὀκτώβρη κάλεσε στὴν Ἀθήνα ἀφ' ἑνὸς τὸν Πορτογάλο πρωτεργάτη τῆς «Ἐπανάστασης τοῦ Ἀπρίλη 1974» Ὀτέλο ντὲ Καρβάλιο, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ γνωστὸ γάλλο συγγραφέα Νταβίντ Ρουσσέ.

Ὁ Ὀτέλο μίλησε γιὰ τὸ ἐπίκαιρο πάντα θέμα τῆς «Πορτογαλικῆς Ἐπανάστασης» στὴν κατάμεστη ἀπὸ κόσμο αἴθουσα τοῦ Θεάτρου «ΑΚΡΟΠΟΛ» τῆς Ἀθήνας.

Ὁ Νταβίντ Ρουσσὲ λίγες μέρες ἀργότερα μίλησε στὴν αἴθουσα τῆς «Σοσιαλιστικῆς Πορείας», πάνω στὸ ἐξαιρετικοῦ ἐπίσης ἐνδιαφέροντος θέμα τῶν «Νέων πυρηνικῶν ὅπλων καὶ τῆς στρατηγικῆς τους».

Στὶς 8 τοῦ Φλεβάρη 1980, στὴν αἴθουσα τῶν ὑπαλλήλων τῆς Τραπέζης Ἑλλάδας, ὀργανώθηκε διάλεξη - συζήτηση, πάνω στὸ θέμα «Αἰτίες καὶ προοπτικὲς τοῦ νέου «Ψυχροῦ Πολέμου»», μὲ εἰσηγητὲς τὸν Β. Μαυροειδῆ (τῆς «Αὐγῆς»), τὸν Μ. Ν. Ράπτη, τὸν Ἀστέρη Στάγγο (τῆς «Ἐλευθεροτυπίας») καὶ τὸν Τσαλόγλου (τῆς «Καθημερινῆς»).

Δημοσιεύουμε παρακάτω τὸ κείμενο τῆς ἀρχικῆς εἰσήγησης ποὺ ἔκανε στὸ θέμα ὁ σ. Μ. Ν. Ράπτης.

Ἀγαπητοὶ Φίλες καὶ Φίλοι,

Ὁρισμένοι ποὺ στὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια ὑπογράμμιζαν ὅτι τόσο ἡ «ὕφεση», ὅσο καὶ ἡ «εἰρηνικὴ συνύπαρξη» εἶχαν ἀρχίσει νὰ καταποντίζονται, λόγω βασικῶν νέων ἐξελίξεων ποὺ συντελέστηκαν στὴν περασμένη δεκαετία, χαρακτηρίστηκαν, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸν τύπο μιᾶς ὁρισμένης Ἀριστερᾶς σὰν «ἀπαισιόδοξοι» καὶ «ψυχροπολεμικοί».

Ἀλλὰ σήμερα ἡ ἔκφραση «Νέος Ψυχρὸς Πόλεμος» βρίσκεται δυστυχῶς πιὰ στὰ χείλη σχεδὸν ὅλων.

Ἀνάφερα ὅτι ὑπάρχουν βασικὲς νέες ἐξελίξεις ποὺ ἐξηγοῦν γιατί μπήκαμε, φαινομενικὰ ἀπότομα, στὸ κλίμα τοῦ νέου «Ψυχροῦ Πολέμου».

Κατὰ τὴ γνώμη μου, οἱ λόγοι εἶναι κυρίως δύο: Ἡ ἰδιότυπη παρατεινόμενη οἰκονομικὴ κρίση ποὺ διαρκεῖ καὶ ἐπιτείνεται ἀπὸ τὸ 1973—1974, στὸ δυτικὸ Κόσμο, ἡ ἀλλαγὴ συσχετισμῶν δυνάμεων ἀνάμεσα στὶς ΗΠΑ καὶ τὴν ΕΣΣΔ.

Ἀποκαλοῦμε τὴν οἰκονομικὴ διάσταση τῆς γενικῆς κατὰ τὰ ἄλλα κρίσης τοῦ δυτικοῦ συστήματος τοῦ καπιταλιστικοῦ, ἰδιότυπη, γιατὶ γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία του συνυπάρχει ταυτόχρονα ἔντονη ἀνεργία καὶ πληθωρισμός. Καὶ γιατὶ ἐπίσης ἔφερε στὸ φῶς καθαρότερα παρὰ ποτέ, τὸ νέο ρόλο τοῦ Κράτους καὶ τοῦ παγκόσμιου τραπεζιτικοῦ συστήματος. Δηλαδὴ μιὰ ὁρισμένη ἀκόμα ἱκανότητά τους νὰ ἐλέγχουν κατὰ κάποιο τρόπο τὴν ἐξέλιξη τῆς κρίσης. πράγμα ποὺ ἐξηγεῖ π.χ. γιατί, παρὰ τὸν τεράστιο πληθωρισμὸ στὸν Δυτικὸ Κόσμο, δὲν ὑπῆρξε ἀκόμα χρηματιστικὸ κράχ, ὅπως ἐκεῖνο τοῦ 1929. Ἀλλὰ ὁ ἔλεγχος αὐτὸς δὲν εἶναι βέβαια ἀπόλυτος.

Πάντα ἡ παρατεινόμενη οἰκονομικὴ κρίση τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου, χωρὶς καθαρὲς προοπτικὲς διεξόδου, ἀποδυνάμωσε ἤδη σημαντικώτατα τὴ συνοχή του, δημιούργησε κλίμα οἰκονομικοῦ πολέμου ἀνάμεσα στὶς Ἡν. Πολιτεῖες, τὴν Ἰαπωνία, τὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, καὶ ἐπέτεινε τὴν κρίση τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας του.

Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ συσχετισμοῦ δυνάμεων ἀνάμεσα στὶς ΗΠΑ καὶ τὴν ΕΣΣΔ δὲν εἶναι βέβαια ἄσχετη μὲ τὴν ἀποδυνάμωση αὐτὴ τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου. Ἀλλὰ ὀφείλεται ἐπίσης στὴν ἐξέλιξη τῶν ἀτομικῶν ὅπλων καὶ τοῦ πολεμικοῦ γενικότερα δυναμικοῦ ἀνάμεσα στὶς δύο «Ὑπερδυνάμεις» τοῦ Κόσμου μας. Σήμερα ἡ ΕΣΣΔ ἔχει πρακτικὰ ἰσοφαρίσει τὴ στρατιωτικὴ δύναμη τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ ΝΑΤΟ. Αὐτὸ βασικὰ ἐξηγεῖ γιατὶ τὸ Κρεμλίνο εἶναι πιὰ σὲ θέση νὰ μιλᾶ καὶ νὰ ἐνεργεῖ καὶ αὐτὸ ἀπὸ μιὰ δύναμη ἰσχύος καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται ὁρισμένες «εὐκαιρίες», ὅπως εἶπε ὁ Μπρέσνιεφ, γιὰ μιὰ βελτίωση τῶν στρατηγικῶν του θέσεων στὸν κόσμο. Οἱ «εὐκαιρίες» αὐτὲς παρουσιάζονται σὲ ὁρισμένους χώρους τοῦ «Τρίτου Κόσμου», ὅπου τὸ Κρεμλίνο θεωρεῖ πὼς κατέχει τὴ δυνατότητα νὰ ἐλέγξει ἐπαναστατικὲς καταστάσεις, νὰ τὶς ἀφομοιώσει ὀργανικὰ καὶ νὰ τὶς ἐνσωματώσει στὴ δικιά του παγκόσμια σφαίρα ἐπιρροῆς. Ὅπως π.χ. ἀπὸ μερικὰ χρόνια τώρα, στὴν Ἀγκόλα, τὴ Μοζαμβίκη, τὴν Αἰθιοπία, τὴν Ὑεμένη τοῦ Νότου, τὸ Ἀφγανιστάν.

Τὸ Κρεμλίνο, ἐπωφελούμενο ἀπὸ τὴν ἀποδυνάμωση τοῦ δυτικοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, καὶ τὴν ἰσοφάριση τῆς πολεμικῆς του δύναμης μ' ἐκείνη τῶν Δυτικῶν, ἀποτολμᾶ κι αὐτὸ τώρα ἐλεύθερο κυνῆγι σὲ χῶρες τοῦ «Τρίτου Κόσμου», στρατηγικῆς, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικῆς, σημασίας.

Ἡ στρατηγικὴ σημασία τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ὡστόσο προέχει. Καὶ προέχει τόσο, γιατὶ οἱ Δυτικοὶ προχωροῦν στὸν ἐξοπλισμό τους, καί γιατὶ ἡ φύση τῶν

νέων πυρηνικῶν ὅπλων, τῶν λεγομένων τώρα «ἐπιχειρησιακῶν», τὸ ἐπιβάλλει.

Οἱ Δυτικοί, πρὶν ἤδη ἀπὸ τὰ γεγονότα τοῦ Ἀφγανιστάν, ἄρχισαν νὰ υἱοθετοῦν ἀποφάσεις ἐπικίνδυνες γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια τῶν Ρώσων (ἔτσι τουλάχιστο ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνεται τὸ Κρεμλίνο), καὶ ἀγνόησαν ἐπανειλημμένες προειδοποιήσεις πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα τῶν τελευταίων.

Οἱ κυριότερες ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς ὑπῆρξαν οἱ ἀκόλουθες: Ἡ αὔξηση τῶν πολεμικῶν δαπανῶν τῶν ΗΠΑ κατὰ 4,5% ἕως τὸ 1985, ἡ ἐγκατάσταση νέων ἐπιχειρησιακῶν ἀτομικῶν ὅπλων στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, ἡ ἐντατικοποίηση οἰκονομικῆς, τεχνολογικῆς καὶ στρατιωτικῆς βοήθειας στὴν Κίνα.

Ἰδιαίτερη σημασία ἔχει ἡ κατανόηση τῶν στρατηγικῶν ἐπιπτώσεων ἀπὸ τὰ νέα ἐπιχειρησιακὰ ὅπλα, ποὺ διαθέτουν τώρα καὶ οἱ δύο «Ὑπερδυνάμεις». Τὰ ὅπλα αὐτὰ ἀποσκοποῦν μ' ἕνα πρῶτο αἰφνιδιαστικὸ χτύπημα νὰ καταστρέψουν τὸ μέγιστο δυνατὸ μέρος τῆς ἀντίστοιχης πυρηνικῆς πανοπλίας τοῦ ἀντιπάλου.

Γι' αὐτὸ καὶ περάσαμε ἀπὸ τὴ στρατηγικὴ τῆς «συγκράτησης» τοῦ ἀντιπάλου σὲ ὁρισμένα καὶ μόνο ὅρια δυνατῆς ἐπέκτασής του, σ' ἐκείνη τῆς «ἀποτροπῆς» τοῦ ἀντιπάλου ἀπὸ τὸ νὰ χρησιμοποιήσει τὰ ὅπλα του, μὲ κίνδυνο, σὲ τέτοια περίπτωση, ἀμοιβαίας αὐτοκαταστροφῆς, καὶ τώρα στὴν στρατηγικὴ «ἀντιδυνάμεως» ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὰ ἐπιχειρησιακὰ ὅπλα.

Χωρὶς νὰ θέλω νὰ σᾶς κουράσω μὲ λεπτομερέστερη ἀνάλυση, τοῦ βασικότατου ὡστόσο, αὐτοῦ θέματος, θ' ἀρκεστῶ νὰ σᾶς πῶ πὼς τέτοια νέα στρατηγικὴ ἀπαιτεῖ πολλὰ ἐπιχειρησιακὰ ὅπλα κινητά, διεσπαρμένα σ' ὅσο τὸ δυνατὸ εὐρύτερο κυκλωτικὸ χῶρο τοῦ ἀντιπάλου. Ἑπομένως, ὄχι μόνο δὲν θέτουν τέρμα στὸν ἀέναο ἐξοπλισμὸ τῶν μὲν καὶ τῶν δέ, ἀλλὰ καὶ στὸ ἀέναο κυνήγι τους γιὰ βάσεις καὶ σφαῖρες ἐπιρροῆς ἀνὰ τὸν κόσμο ὁλόκληρο.

Πρόκειται γιὰ παγκόσμιο πιὰ στρατηγικὸ παιχνίδι, ποὺ δένει στὴν ἀδυσώπητη λογική του καὶ τοὺς δυὸ ἀντιπάλους.

Ἔτσι π.χ. τὰ γεγονότα στὸ Ἀφγανιστάν πρέπει πρῶτο πρῶτο νὰ κατανοηθοῦν σὰν — ἢ σχεδὸν — ἀναπόφευκτη στρατηγικὴ ἀνταπάντηση τοῦ Κρεμλίνου στὰ μέτρα ποὺ εἶχαν πάρει καὶ σκοπεύουν νὰ πάρουν οἱ Δυτικοὶ γιὰ νὰ καλλιτερεύσουν τὴν παγκόσμια στρατηγική τους θέση.

Τὸ Ἀφγανιστάν γιὰ τὸ Κρεμλίνο ἦταν πρὶν ἀπ' ὅλα ἡ στρατιωτικὴ κατάληψη μιᾶς χώρας μεγάλης στρατηγικῆς σημασίας «ἀμυντικοῦ» καὶ «ἐπιθετικοῦ χαρακτήρα».

Οἱ Σοβιετικοὶ ἀναγνωρίζουν τώρα ἀνοιχτὰ ὅτι βρέθηκαν ἀναγκασμένοι νὰ προστατεύσουν τὰ νῶτα τῆς χώρας τους ποὺ ἀπειλοῦσε ἡ προώθηση τῶν θέσεων τῶν Ἀμερικανῶν στὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό, τὸν Περσικὸ Κόλπο, τὴ Μέση Ἀνατολή.

Τὸ «Ἀφγανιστάν» εἶναι τὸ «μαλακὸν ὑπογάστριον» τῆς ΕΣΣΔ, ὅπως μοῦ τὸ χαρακτήρισε σὲ πρόσφατη συζήτηση μαζύ του στὴ Λευκωσία, ὁ Γ.Γ. τοῦ ΑΚΕΛ κ. Παπαϊωάννου. Ἔπρεπε νὰ περάσει στὴ σφαίρα ἐπιρροῆς τοῦ Κρεμλίνου.

Ἀλλὰ τὸ Ἀφγανιστάν δὲν εἶναι μόνον μιὰ «ἀμυντική» θέση. Σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν Αἰθιοπία καὶ τὸ Ἄντεν τῆς Ὑεμένης τοῦ Νότου, ἐλέγχει στρατιωτικὰ τὸν καίριο χῶρο τῶν Πετρελαίων τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Αὔριο σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ Πακιστάν, τὶς Ἰνδίες καὶ τὴν Ἰνδοκίνα, δημιουργεῖ στὴν Ἀσία ἕνα τεράστιο συγκρότημα ἀπὸ χῶρο καὶ ἀνθρώπινες μάζες, ἱκανὸ νὰ ἰσοβαρήσει ἐκεῖνο τῆς Κίνας.

Πρέπει ν' ἀρχίσουμε νὰ σκεφτόμαστε γεωπολιτικὰ σὲ παγκόσμια κλίμακα καὶ νὰ βλέπουμε πῶς πάει νὰ διαμορφωθεῖ τὸ παγκόσμιο ἐπικίνδυνο παιχνίδι στὸ ὁποῖο ἐμπλέκονται Δυτικοί, Σοβιετικοί, Κινέζοι.

Αὐτὴ εἶναι ἡ βασικὴ ὄψη καὶ σημασία τῶν γεγονότων τοῦ Ἀφγανιστάν.

Ἡ ἄλλη ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος, εἶναι τὸ ἰδεολογικό του περικάλυμμα, ὅπως τὸ παρουσιάζει τὸ Κρεμλίνο καὶ οἱ πολυάριθμοι ὀπαδοί του ἀπὸ τὸ κόμμα.

Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση προσέτρεξε «ἔχοντας» κληθεῖ ἀπὸ τὴν νόμιμη κυβέρνηση τῆς Καμπούλ» νὰ ὑποστηρίξει ἕνα καθεστὼς ποὺ εἶχε ἀποδυθεῖ στὴν «ἀντιφεουδαρχικὴ Ἐπανάσταση» καὶ ποὺ κινδύνευε ἀπὸ τὴν ἐνεργητικὴ ἐπέμβαση Ἀμερικανῶν, Πακιστανῶν καὶ Κινέζων. Δὲν ἔχω μεγάλη διάθεση νὰ εἰρωνευθῶ τὴν ἐπιχειρηματολογία αὐτή· τόσο ἀσθενὴς καὶ ἀστήριχτη μοῦ φαίνεται.

Γενικά, ἀπὸ τὴ γενική μου ἰδεολογικὴ τοποθέτηση, δὲν πιστεύω στὴν Ἐπανάσταση ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὰ πάνω, ἢ ἀπὸ τὰ ἔξω, καὶ στρατιωτικά. Πιστεύω ὅτι ἡ Ἐπανάσταση ποὺ ἐπηρεάζει ἰδεολογικὰ τὸ διεθνὲς περιβάλλον, δὲν ἐξάγεται στρατιωτικά. Αὐτὸ ποὺ ἐξάγεται ἔτσι, ἀναπόφευκτα ὁδηγεῖ σὲ γραφειοκρατικὴ καὶ ἀστυνομικὴ δικτατορία, ποὺ κλείνει τὸ δρόμο πρὸς τὸ Σοσιαλισμό.

Στὸ Ἀφγανιστάν, τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1978 δὲν ἔγινε «Ἐπανάσταση», ἀλλὰ πολιτικο-στρατιωτικὸ πραξικόπημα, ποὺ ἔφερε στὴν Κυβέρνηση πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ἀνήκοντας ἢ ἐπηρεαζόμενους ἀπὸ τὸ μικρὸ καὶ ἀπομονωμένο ὡς τὰ τότε Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς χώρας.

Ἡ τεράστια ἀγροτικὴ πλειοψηφία τῆς χώρας, δὲν εἶχε καμμιὰ συμμετοχὴ στὴν «Ἐπανάσταση» αὐτή.

Καὶ πῶς νὰ σταθεῖ Ἐπανάσταση σὲ τέτοιου εἴδους χῶρες, ὅπως στὸ Ἀφγανιστάν, χωρὶς πραγματική, συνειδητή, θεληματικὴ συμμετοχὴ πρὶν ἀπ' ὅλα τῆς ἀγροτιᾶς;

Τὸ καθεστὼς τοῦ Ἀπρίλη 1978, προκάλεσε ὁρισμένες ἐλπίδες καὶ θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργήσει τὶς προϋποθέσεις γιὰ μιὰ τέτοια συμμετοχὴ τῶν μαζῶν. Ἀλλὰ ὁ γραφειοκρατικός, ἀστυνομικὸς τρόπος ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων του, ἀκόμα καὶ τῶν οὐσιαστικὰ πιὸ προοδευτικῶν, γρήγορα περιόρισε τὴ λαϊκή του βάση, καὶ δυνάμωσε τὴν ἀντίσταση τῶν μαζῶν ἐναντίον του.

Κι ὅσο περνᾶμε (παὶ πῶς περνᾶμε!) ἀπὸ τὸν Ταράκι, στὸν Ἀμὶν καὶ ἀπὸ τὸν Ἀμὶν στὸν Καρμάλ, ἡ βάση αὐτὴ ὁλοένα καὶ στενεύει περισσότερο, ἐνῶ ἡ ἀντίσταση δυναμώνει. Βέβαια, οἱ ντόπιοι φεουδοκαπιταλιστὲς καὶ ὁ ἰμπεριαλισμὸς ἐκμεταλλεύονται αὐτὴν

τὴν ἀντίσταση, προσπαθοῦν νὰ τὴν στελεχώσουν καὶ νὰ τὴν κατευθύνουν. Ἀλλὰ ἡ ἀντίσταση δὲν δημιουργεῖται τεχνητὰ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ τοὺς «πράκτορες», ἀλλὰ πρὶν ἀπ' ὅλα ἀπὸ ἐνδογενεῖς αἰτίες, ποὔχουν σχέση μὲ τὴ φύση τοῦ νέου καθεστῶτος καὶ τὴν πολιτική του ἀπέναντι στὶς μάζες.

Ἔτσι, ὅταν τὸ Κρεμλῖνο ἀπροκάλυπτα πιὰ ἐπεμβαίνει, αὐτὸ γίνεται ὄχι γιατὶ ἡ κινδυνεύουσα Ἐπανάσταση ἀπὸ τὸν ἰμπεριαλισμὸ τὸ καλεῖ, ἀλλὰ γιατὶ ἡ ἀντίσταση τῶν μαζῶν κινδυνεύει ν' ἀνατρέψει ἕνα καθεστὼς πιὸ ἀπομονωμένο παρὰ ποτὲ ἀνάμεσα στὶς μάζες. Καὶ τὸ Κρεμλῖνο, γιὰ τοὺς στρατηγικοὺς λόγους ποὺ ἤδη ἀναφέραμε καὶ ποὺ προέχουν ἀπολύτως, δὲν εἶναι διατεθειμένο νὰ χάσει τὸ Ἀφγανιστάν.

Δυὸ λόγια ἀκόμα γιὰ τὸν ἰσολογισμὸ τῶν γεγονότων τοῦ Ἀφγανιστάν, ἀπὸ τὴν ἄποψη τῶν ἀνεξάρτητων δημοκρατικῶν σοσιαλιστικῶν δυνάμεων:

Ὁ ἰσολογισμὸς αὐτὸς πρέπει νὰ ἑδραιωθεῖ σὲ σχέση μὲ δυὸ βασικὰ κριτήρια:

Ἂν ἡ ἐπιχείριση Ἀφγανιστάν μειώνει ἢ αὐξάνει τὸν κίνδυνο γενικοῦ πολέμου. Ἂν εὐνοεῖ ἢ ὄχι τὴν συνειδητὴ κινητοποίηση τῶν μαζῶν σὲ παγκόσμια κλίμακα γιὰ τὸν ἀναγκαῖο ριζικὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας, ἰδιαίτερα στὰ καίρια κέντρα τῆς Δύσης.

Ἡ ἀπάντηση εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μου ἀρνητικὴ καὶ στὰ δυὸ αὐτὰ σημεῖα.

Ἡ ἐπιχείρηση Ἀφγανιστάν ἄνοιξε μιὰ νέα κούρσα τῶν ἐξοπλισμῶν, συνέσφιξε τοὺς χαλαρωμένους δεσμοὺς τῶν Δυτικῶν, καθὼς καὶ τοὺς δεσμοὺς τῶν τελευταίων μὲ πολλὲς χῶρες τοῦ «Τρίτου Κόσμου», διέσπασε τὸ ἑνιαῖο Μέτωπο τῆς Ἀριστερᾶς σὲ πολλὲς δυτικὲς χῶρες.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἀνεξάρτητες δημοκρατικὲς σοσιαλιστικὲς δυνάμεις στὴ Δύση καὶ τὸν «Τρίτο Κόσμο» ἔχουν ἐπιτακτικὸ καθῆκον ν' ἀγωνιστοῦν ἐναντίον τοῦ κλίματος νέου «Ψυχροῦ Πολέμου», ποὺ ἀνεπαίσθητα πάει νὰ ἐγκατασταθεῖ καὶ πάλι στὸν Πλανήτη μας, ὀξύνοντας στὸ ἔπακρο τὸν κίνδυνο γενικοῦ πολέμου, καὶ συσκοτίζοντας τὶς προοπτικὲς γιὰ τὴν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης.

— Γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς μεγάλης Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης.
— Γιὰ τὸ γενικὸ καθολικὸ ἀφοπλισμό.
— Ἐναντίον τῆς ἐγκατάστασης νέων πυρηνικῶν ὅπλων στὴν Εὐρώπη.
— Γιὰ τὴν ἀποχώρηση τῶν Σοβιετικῶν στρατευμάτων ἀπὸ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὴν ταυτόχρονη ἀποχώρηση τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων ὅλων, Δυτικῶν καὶ Ἀνατολικῶν, ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό, τὴν Μέση Ἀνατολή, τὴν Μεσόγειο.
— Ἐναντίον τῶν μέτρων οἰκονομικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς ΕΣΣΔ.

Ὁ ἐκρηκτικὸς Κόσμος μας ἔφτασε καὶ πάλι στὸ δίλημμα: Πυρηνικὸς πόλεμος καὶ γενικὴ αὐτοκαταστροφὴ ἢ ριζικὴ σοσιαλιστικὴ ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας ἀπὸ τοὺς παραγωγοὺς καὶ τοὺς πολίτες της ποὺ θ' ἀσκοῦν ἄμεσα τὸν ἔλεγχο καὶ τὴν ἐξουσία τους πάνω στὴν οἰκονομία καὶ σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς τους ζωῆς;

Καθῆκον μας βέβαια εἶναι ἀποφασιστικὰ ν' ἀγωνιστοῦμε γι' αὐτὴ τὴν τελευταία ἐναλλακτικὴ λύση στὴν κρίση τῶν καθεστώτων τόσο τῆς Δύσης, ὅσο καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

Αὐτοδιαχείριση καὶ τηλεματικὴ

Μέσα στὰ πλαίσια τῆς συζήτησης ποὺ ἄνοιξε ἡ Ἐπαναστατικὴ Μαρξιστικὴ Τάση, γιὰ τὴν ἐπεξεργασία ἑνὸς νέου μεταβατικοῦ προγράμματος, δημοσιεύουμε τὸ ἀκόλουθο κείμενο τοῦ συντρόφου μας Μισέλ Πάμπλο.

Αὐτὸ τὸ κείμενο ἐπιμένει στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἀναγκαῖες προϋποθέσεις, τόσο οἱ ἀντικειμενικές, ὅσο καὶ οἱ ὑποκειμενικές, γιὰ τὴν πραγμάτωση τοῦ αὐτοδιαχειριστικοῦ σχεδίου, ὑπάρχουν σήμερα, ἰδίως χάρη στὴν ἐμφάνιση τῶν νέων παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς πληροφόρησης, τῆς τηλεματικῆς, τῆς γενικευμένης αὐτοματοποίησης καὶ χάρη στὶς σφαιρικὲς συνέπειές τους ποὺ ἀναλύει.

Ἡ αὐτοδιαχείριση γνωρίζει, περισσότερο ἀπὸ μιὰ δεκαετία τώρα, λαμπρὴ ἐπιτυχία. Ἡ τελευταία της κατάκτηση εἶναι ἀναντίρρητα ἡ μόδα ποὺ ἀπόκτησε τὸ θέμα αὐτὸ ἀνάμεσα σ' ὁρισμένα κομμουνιστικὰ κόμματα, ἰδίως στὸ Γαλλικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, ποὺ τώρα πιὰ ἀναφέρονται σὰν ἔνθερμοι ὀπαδοὶ μιᾶς «αὐτοδιαχειριστικῆς στρατηγικῆς». Αὐτὴ ἡ «νέα ἰδέα τῆς αὐτοδιαχείρισης», πληροφορούμεθα κατάπληκτοι καὶ καταγοητευμένοι, «ἔγινε τὸ κλειδὶ τῆς παγκόσμιας κοινωνικο-πολιτικῆς ἀλλαγῆς».

Πράγματι, ἡ ἐπιτυχία τῆς αὐτοδιαχείρισης ἀνταποκρίνεται σὲ νέα βασικὰ δεδομένα, συνδεμένα ἰδιαίτερα μὲ τὴν ἐμφάνιση νέων παραγωγικῶν δυνάμεων ποὺ καθιστοῦν ἱκανές, γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, τὶς προϋποθέσεις, ποὺ βρίσκονται ἤδη στὴ βάση τοῦ ἔργου τοῦ Μάρξ. Νὰ πραγματοποιήσουν τὸ σοσιαλισμὸ καὶ τὸν παγκόσμιο κομμουνισμό: τὴν ὑλικὴ ἀφθονία, τὸ πολιτιστικὸ ἀνέβασμα, τὸν ἐλεύθερο χρόνο γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὅλες οἱ γραφειοκρατικὲς διαστρεβλώσεις ποὺ γνώρισε ἡ πορεία πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ καὶ τὸν κομμουνισμό, προέρχονται, σὲ τελευταία ἀνάλυση, ἀπὸ τὴν ἔλλειψη, σὲ διαφορετικοὺς βαθμούς, αὐτῶν τῶν τριῶν προϋποθέσεων.

Ἡ ἀντίληψη τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἐξελισσόμενου πρὸς τὸν κομμουνισμό, ἔξω ἀπ' αὐτὸ τὸ περιεχόμενο, καταλήγει σὲ ἀπαράδεκτη σοβαρὴ διαστρέβλωση τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς θεωρητικῆς του σύλληψης. Ἔτσι, τόσο ἡ πράξη ὅσο καὶ ἡ θεωρία ὁδηγοῦνται σ' ἕνα ἀδιέξοδο. Δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς σοβαρὰ ν' ἀρνηθεῖ ὅτι οἱ ἀναφερόμενες προϋποθέσεις ἦταν στὴ βάση τῆς ἀντίληψης ποὺ εἶχε πραγματικὰ ὁ Μάρξ ὅσον ἀφορᾶ τὸ σοσιαλισμὸ καὶ τὸν κομμουνισμό. Ὕστερα πῆραν τὴ συνήθεια νὰ τὶς παραβλέπουν, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια, εἴτε ἀπὸ συμφέρον, εἴτε ἀκόμη μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ πραγματοποιηθοῦν γρήγορα, μόλις ἡ Ἐπανάσταση θὰ θριαμβεύσει κάτω ἀπὸ ὁποιεσδήποτε συνθῆκες. Πῆραν τὴ συνήθεια νὰ μιλοῦν γιὰ «σοσιαλισμὸ» καὶ γιὰ τὴν «οἰκοδόμησή» του μέσα σὲ μιὰ σύγχυση ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη, τῆς ὁποίας τὸ ἀπώγειο ὑπῆρξε, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἡ «σοσιαλιστικὴ» ἐμπειρία τοῦ «Ἐργατικοῦ κράτους» τοῦ Πόλ Πότ στὴν Καμπότζη.

Ἡ τωρινὴ συζήτηση πάνω στὴν αὐτοδιαχείριση μᾶς ξαναφέρνει μὲ μιὰν ἔννοια, στὴν ἀρχικὴ σύλληψη τοῦ σοσιαλισμοῦ, στηριγμένη πάνω σὲ μιὰ πολὺ προχωρημένη ὑλικὴ καὶ πολιτιστικὴ βάση, ποὺ νὰ δίνει σὲ κάθε ἄνθρωπο ἐλεύθερο χρόνο ὅλο καὶ πιὸ πολὺ σημαντικό, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπιτρέπει ἀνάλογα τὴν πλήρη ἀνάπτυξή του. Τὸ ὅτι οἱ ὅροι τῆς ὑλικῆς καὶ πολιτιστικῆς προόδου ἔχουν τώρα ἀλλάξει σὲ σχέση μ' αὐτοὺς τοῦ Μάρξ καὶ τῆς ἐποχῆς του, εἶναι βέβαιο. Ἀρχίζουμε, ἐπίσης καὶ σ' αὐτὸ τὸ πεδίο, νὰ ἐκτιμοῦμε διαφορετικὰ τὴν ἔννοια τῆς «οἰκονομικῆς προόδου» τῆς «ἀνάπτυξης» καὶ τῆς «ὑλικῆς εὐημερίας», ὑπολογίζοντας ἀνάμεσα σ' ἄλλα τὴν οἰκολογικὴ διάσταση τοῦ προβλήματος καὶ τὸν σχετικὰ περιορισμένο χαρακτήρα τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς γῆς.

Ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ ἰσχύει πάντα, εἶναι ἡ σταθερὴ ὑ-

παρξη τῶν τριῶν προαναφερθέντων προϋποθέσεων γιὰ τὴν οἰκοδόμηση τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς κοινωνίας τῆς ἐξελισσόμενης πρὸς τὸν κομμουνισμό. Ἡ σύγχρονη ἔννοια τῆς αὐτοδιαχείρισης εἶναι συνώνυμη μ' ἕνα τέτοιο κοινωνικὸ σχέδιο ποὺ στηρίζεται στὴν ὕπαρξη ὅρων αὐτοῦ τοῦ εἴδους, τόσο στὸ ἀντικειμενικὸ ὅσο καὶ στὸ ὑποκειμενικὸ πεδίο.

Ἡ αὐτοδιαχείριση γίνεται ἐπίκαιρη καὶ ἀκόμα ἐπιβάλλεται σὰν τὸ συγκεκριμένο περιεχόμενο τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ μπαίνουμε στὴ νέα ἱστορικὴ φάση μιᾶς γενικῆς καὶ αὐτοματοποιημένης ἐκμηχανοποίησης μέσα στὴν παραγωγή, τὶς ὑπηρεσίες, στὸ σύνολο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, χάρις στὴν προοδευτικὴ γενίκευση τῆς πληροφόρησης καὶ τῆς τηλεματικῆς (*).

Δὲν πρόκειται πιὰ νὰ φανταζόμαστε ἕνα ἀφηρημένα σοσιαλιστικὸ στάδιο «ἰδανικό», οὔτε ἁπλὰ νὰ θέλουμε νὰ τὸ ἐπιβάλουμε, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ὡριμότητα, καὶ τὴν ὕπαρξη τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ νὰ εἴμαστε σὲ θέση νὰ τὸ ἐφαρμόσουμε καὶ νὰ ἀποδεχτοῦμε τὴν ἐξέχουσα ἱστορική του ἀναγκαιότητα. Ὁ δρόμος πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση ἀπὸ τὸ Μάρξ καὶ μετά, εἶναι μακρὺς καὶ ἐνδεικτικός:

Οἱ προβλέψεις τοῦ Μάρξ

Στὸ ἔργο του οἱ «Βάσεις τῆς κριτικῆς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας», (Τόμος II, κεφάλαιο «Ἡ διαδικασία τῆς ἐργασίας καὶ τὸ πάγιο κεφάλαιο»), ὁ Μάρξ ἀναλύει τὸ σύστημα τῆς αὐτοματοποιημένης ἐκμηχανοποίησης καὶ τὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικές της συνέπειες. Ξαναπιάνει αὐτὸ τὸ πρόβλημα στὸ Κεφάλαιο, ἀλλὰ γιὰ τὸ ἀντικείμενο ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει, προτιμοῦμε ν' ἀρκεστοῦμε σ' αὐτὸ ποὺ λέγεται στὰ «GRUNDISSE», ἔργο τοῦ ὁποίου ἡ ἐπικαιρότητα σὲ πολλοὺς τομεῖς ἐμφανίζεται μερικὲς φορὲς ἐκπληκτική. Γνωρίζουμε ὅτι τὸ κεφάλαιο τείνει ἀναγκαστικὰ νὰ αὐξάνει τὶς παραγωγικὲς δυνάμεις καὶ νὰ ἐλαττώνει στὸ μάξιμουμ τὴν ἀναγκαία ἐργασία. Αὐτὴ ἡ τάση πραγματοποιεῖται μὲ τὴ γενίκεση τῆς αὐτοματοποιημένης ἐκμηχανοποίησης. «Στοὺς κόλπους της, σημειώνει ὁ Μάρξ, ἡ ἀντικειμενοποιημένη ἐργασία παρουσιάζεται φυσικὰ σὰν ἡ κυρίαρχη δύναμη σὲ σχέση μέ τὴ ζωντανὴ ἐργασία· ὄχι μόνο τὴν οἰκειοποιεῖται ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον κυριαρχεῖ πάνω σ' αὐτὴ μέσα στὴν πραγματικὴ διαδικασία παραγωγῆς. Στὸ πάγιο κεφάλαιο ποὺ ἔγινε ἐκμηχανοποίηση, τὸ κεφάλαιο ποὺ οἰκειοποιεῖται τὴν παραγωγικὴ δραστηριότητα τῆς ἀξίας ἐνεργεῖ σὲ μιὰ διαδικασία ποὺ συνδέει τὴν ἀξία χρήσης τοῦ κεφαλαίου μ' αὐτὴν τῆς ἐργατικῆς δύναμης. Ἔτσι, ἡ ἀντικειμενοποιημένη ἀξία μέσα στὴ μηχανοποίηση παρουσιάζεται ἐδῶ σὰν ἡ ἀναγκαία προϋπόθεση: μπροστὰ σ' αὐτὴ ἡ δύναμη τοῦ ἐργάτη ποὺ δημιουργεῖ ἀξία, ἐξαλείφεται, ἔχοντας γίνει ἀπειρόριστα μικρή».

Τὸ κεφάλαιο, ἔχοντας φθάσει στὸ ψηλότερο σημεῖο τῆς ἐξέλιξής του, δηλαδὴ σ' αὐτὸ τῆς σύγχρονης φάσης ποὺ ἄρχισε μὲ τὴ γενικευμένη αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση, γίνεται ἡ κατ' ἐξοχὴν παραγωγικὴ δύναμη ἀκριβῶς μὲ τὴ μορφὴ τοῦ παγίου κεφαλαίου. Μ' αὐτὴ τὴ μορφὴ ἀπορροφᾶ ὅλη τὴ γνώση καὶ τὴ δεξιοτεχνία καὶ «ὅλες τὶς παραγωγικὲς δυνάμεις γενικὰ τοῦ κοινωνικοῦ ἐγκεφάλου», γιὰ νὰ τὶς ἀντιτάξει στὴ ζωντανὴ ἀτομικὴ ἐργασία.

Ἡ παραγωγικὴ δύναμη τῆς κοινωνίας, ἀποτέλεσμα τελικὰ τῆς συσσώρευσης τῆς ἐπιστήμης, συγκεκριμενοποιεῖται μέσα στὸ πάγιο κεφάλαιο μὲ τὴ μορφὴ τῆς γενικευμένης αὐτοματοποιημένης ἐκμηχάνισης. Ἀλλὰ ἡ ὑποταγὴ αὐτῆς τῆς δύναμης στὶς καπιταλιστικὲς κοινωνικὲς σχέσεις δὲν ἀποτελεῖ τὸν τρόπο παραγωγῆς τὸν πιὸ κατάλληλο καὶ καλύτερο γιὰ τὴ χρησιμοποίησή της.

Ὁ Μάρξ ὑπογραμμίζει, πρὶν ἀπ' ὅλα, τὸ ζήτημα τοῦ χρόνου ἐργασίας, ποὺ ἀποτελεῖ «γιὰ τὸ κεφάλαιο τὴ μόνη καθοριστικὴ ἀρχή». Μὲ τὴ γενικὴ αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση, αὐτὸ τὸ στοιχεῖο μειώνεται «ποσοτικὰ σὲ μηδαμινὲς διαστάσεις καὶ ποιοτικὰ σ' ἕνα ρόλο, σίγουρα ἀπαραίτητο, ἀλλὰ ὑποδεέστερο σὲ σχέση μὲ τὴ γενικὴ ἐπιστημονικὴ δραστηριότητα, μὲ τὴν τεχνολογικὴ ἐφαρμογὴ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν παραγωγικὴ δύναμη ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ὀργάνωση τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς. Ἔτσι τὸ κεφάλαιο, σὰν κυριαρχοῦσα δύναμη τῆς παραγωγῆς, δρᾶ ἀπὸ μόνο του γιὰ τὴ διάλυσή του». Διότι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἐργασίας γίνεται μιὰ διεξαγωγὴ ἐπιστημονική, ποὺ ὑποτάσσει τὶς φυσικὲς καὶ κοινωνικὲς δυνάμεις, καὶ τὶς θέτει στὴν ὑπηρεσία τῶν ἀνθρώπινων ἀναγκῶν, τότε ἡ ἀντίθεση τοῦ πάγιου κεφαλαίου, ὑπὸ τὴν ἀνώτερη μορφὴ τῆς γενικῆς αὐτοματοποιημένης του μηχανοποίησης πρὸς τὴ ζωντανὴ ἀτομικὴ ἐργασία, γίνεται ἀποφασιστική.

Ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, εἶναι ἡ κοινωνική, συλλογικὴ ἐργασία, ἡ ὑλοποιημένη σ' ἕνα παραγωγικὸ σύστημα βασισμένο στὴ γενικὴ αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση, ποὺ ὑπερέχει πάνω στὴν ἀτομικὴ καὶ ἀπομονωμένη ἐργασία. Οἱ συνέπειες αὐτοῦ εἶναι πολὺ σημαντικές, πρῶτα ἀπ' ὅλα πάνω στὸν χρόνο σὰν μέτρο τῆς ἀξίας.

Σ' ἕνα φημισμένο χωρίο, ὁ Μάρξ ἐκφράζεται ἔτσι γιὰ τὶς συνέπειες τῆς ἀνάπτυξης τῆς «βαρειᾶς βιομηχανίας», τῆς συναφοῦς στὶς τάσεις τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ποὺ παίρνει τὴ μορφή, στὴν ἐποχή μας, μιᾶς γενικῆς αὐτοματοποιημένης ἐκμηχανοποίησης:

«...τὸ σύνολο τοῦ χρόνου ἄμεσης ἐργασίας, ἡ ποσότητα τῆς χρησιμοποιουμένης ἐργασίας ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀποφασιστικὸ παράγοντα τῆς παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν. Ἀλλά, στὸ μέτρο ποὺ ἡ βαρειὰ βιομηχανία ἀναπτύσσεται, ἡ δημιουργία ἀγαθῶν ἐξαρτᾶται ὅλο καὶ λιγότερο ἀπὸ τὸ χρόνο ἐργασίας καὶ τὴν ποσότητα τῆς χρησιμοποιηθείσης ἐργασίας καὶ ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἰσχὺ τῶν μηχανικῶν μέσων ποὺ μπῆκαν σὲ κίνηση κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐργασίας. Ἡ τεράστια ἀποτελεσματικότητα αὐτῶν τῶν μέσων δὲν ἔχει, μὲ τὴ σειρά της, καμμιὰ σχέση μὲ τὴν ἄμεση ἐργασία ποὺ ἀπαιτεῖ ἡ παραγωγή τους. Αὐτὴ ἐξαρτᾶται περισσότερο ἀπὸ τὸ γενικὸ ἐπίπεδο τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου τῆς τεχνολογίας ἢ ἀπὸ τὴν

ἐφαρμογὴ αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης στὴν παραγωγή. (Ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἐπιστημῶν — καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες — εἶναι βέβαια λειτουργία καὶ ἔργο τῆς ἀνάπτυξης τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς)».

Λέμε σήμερα ὅτι αὐτὴ ἡ ἀνάπτυξη εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἡ αἰτία (ἐξίσου) τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς τόσο ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ παγίου κεφαλαίου ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ τελικοῦ προϊόντος καὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν προϊόντων.

Ἡ ἐπιστήμη βρίσκεται ἐνσωματωμένη τόσο μετὰ ὅσο καὶ πρὶν ἀπ' τὴν ὑλικὴ παραγωγὴ στὸν κύκλο της, μὲ συνέπειες ποὺ μὲ δυσκολία ἀκόμη μποροῦν νὰ ἐξεταστοῦν ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ ἐπιστήμη, ἀκόμη καὶ τὴ μαρξιστική. Πάντως, αὐτὸ ποὺ εἶναι σπουδαῖο γιὰ τὸ σκοπό μας σ' αὐτὸ τὸ κείμενο, εἶναι οἱ ἀπόψεις τοῦ Μάρξ ὅσον ἀφορᾶ τὴ συμβολὴ τῆς ἐπιστήμης στὴν ἀνάπτυξη τοῦ κεφαλαίου καὶ τὶς συνέπειές της πάνω στὸ χρόνο ἐργασίας — καὶ κατὰ συνέπεια στὴν ἀξία — καὶ στὸν ἐλεύθερο χρόνο, ὅπως θὰ δοῦμε πάρα κάτω.

Ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, ὑπογραμμίζει ὁ Μάρξ, δηλαδὴ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ παραγωγὸς μηχανὴ βασίζεται κυρίως στὴ γενικὴ αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση «ὁ πραγματικὸς πλοῦτος ἀναπτύσσεται ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ χάρη στὴν τεράστια δυσαναλογία ἀνάμεσα στὸ χρόνο ποὺ χρησιμοποιήθηκε στὴν ἐργασία καὶ στὸ προϊόν της, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη χάρη στὴν ποιοτικὴ δυσαναλογία ἀνάμεσα στὴν ἐργασία, σὰν καθαρὴ ἀφαίρεση, καὶ στὴν ἰσχὺ τῶν παραγωγικῶν μηχανῶν, ποὺ αὐτὴ ἐπιβλέπει. Αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μᾶς φανερώνει ἡ βαρειὰ βιομηχανία». Αὐτὴ ἡ βαρειὰ βιομηχανία πού, στὸν καιρὸ τοῦ Μάρξ, ἦταν στὸ ξεκίνημα «τῆς μεγάλης ἐκμηχανοποίησης. Μὰ αὐτὴ ἡ ἴδια ἦταν πολὺ ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τὴ γενικὴ αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση, στὴν ὁποία μπαίνουμε τώρα μὲ τὴ γενίκευσή τῆς αὐτοματοποίησης καὶ τῆς τηλεματικῆς.

Ὁ Μάρξ προέβλεψε, καὶ πρέπει νὰ ἀποδώσουμε φόρο τιμῆς στὸ βάθος τῆς σκέψης του καὶ τὰ χαρίσματά του νὰ βγάζει συμπεράσματα, ξεκινώντας ἀπὸ τὶς τάσεις τὶς δεμένες μὲ τὴ φύση τοῦ καπιταλισμοῦ, τὸ προτσές ποὺ ἀρχίζει κάτω ἀπὸ τὰ μάτια μας, τόσο στὴν παραγωγή, ὅπως καὶ στὶς διάφορες κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, ὅπου «ὁ ἄνθρωπος (ὁ ἐργαζόμενος) συμπεριφέρεται περισσότερο σὰν ἐπιστάτης καὶ ρυθμιστὴς μπροστὰ στὴ διαδικασία τῆς παραγωγῆς» καὶ βρίσκεται «δίπλα στὸ προτσές τῆς παραγωγῆς, ἀντὶ νὰ εἶναι (ὅπως στὸ παρελθόν), ὁ κύριος παράγοντας».

Στὴ συνέχεια, ὑπογραμμίζει τὶς συνέπειες αὐτοῦ τοῦ γεγονότος σ' ὅλα τὰ πλάνα. Γράφει: «Μόλις ἡ ἐργασία, κάτω ἀπὸ τὴν ἄμεση μορφή της, ἔπαψε νὰ εἶναι ἡ κύρια πηγὴ πλούτου, ὁ χρόνος ἐργασίας παύει καὶ πρέπει νὰ πάψει νὰ εἶναι τὸ μέτρο της καὶ ἡ ἀνταλλακτικὴ ἀξία παύει ἐπίσης νὰ εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀξίας χρήσης.

Ἡ ὑπερεργασία μεγάλων μαζῶν σταμάτησε νὰ εἶναι ὁ ἀναγκαῖος ὅρος ἀνάπτυξης τοῦ γενικοῦ πλούτου, ὅπως καὶ ἡ μὴ-ἐργασία μερικῶν ἔπαψε νὰ εἶναι ὁ ὅρος τῆς ἀνάπτυξης τῶν γενικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπινου ἐγκεφάλου. Ἡ παραγωγὴ ἡ βασισμένη πάνω στὴν ἀνταλλακτικὴ ἀξία καταρρέει ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονὸς καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἄμεσης ὑλικῆς παραγωγῆς φαίνεται ἀπογυμνωμένη ἀπὸ τὴν πτωχή της μορφή, τὴν ἄθλια καὶ ἀνταγωνιστική. Τότε ἀρχίζει ἡ ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῶν ἀτομικοτήτων».

Ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, οἱ ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικὲς συνθῆκες τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ ὑπάρχουν. Ἀπὸ ὑλικὴ ἄποψη, ἡ κοινωνία κατέχει μιὰ παραγωγικὴ μηχανὴ ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν ὑλικὴ ἀφθονία, ὄχι βέβαια γιὰ μιὰ κατασπατάληση τῶν ἀνθρώπων καὶ φυσικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ γιὰ νὰ καλύπτει πλατειὰ τὶς πραγματικὲς κοινωνικὲς ἀνάγκες καὶ νὰ ἐξασφαλίζει στὸν καθένα αὐτὸ ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὶς πραγματικές του ἀνάγκες. Ἀπὸ ὑποκειμενικὴ ἄποψη, οἱ ἄνθρωποι κατέχουν ἐλεύθερο καιρὸ χάρη στὴ μείωση στὸ ἐλάχιστο τοῦ ἀπαραίτητου γιὰ τὴν κοινωνία χρόνου ἐργασίας. Ἀλλὰ γνωρίζουμε ἤδη ἀπὸ τὸ «Ἡ ἀθλιότητα τῆς φιλοσοφίας», πόσο μεγάλη σπουδαιότητα ἀποδίδει ὁ Μάρξ σ' αὐτὸ τὸν ἐλεύθερο χρόνο γιὰ τὴν ἀληθινὴ ἄνθηση τοῦ ἀτόμου, καὶ τὴν πλήρη διαμόρφωσή του τὴν ἐπιστημονική, καλλιτεχνικὴ κλπ. Αὐτὴ ἡ διαμόρφωση θὰ κάνει τὰ ἄτομα ἱκανὰ νὰ διαχειρίζονται τὴν κοινωνία τους, τὴν ἐφοδιασμένη μὲ μιὰ παραγωγικὴ μηχανὴ ποὺ ἐξασφαλίζει τὴν ἀφθονία μὲ τὸν τρόπο ποὺ περιγράφηκε. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ κεφαλαίου, ποὺ ἔφθασε στὴ φάση μιᾶς παραγωγικῆς μηχανῆς (ἑνὸς πάγιου κεφαλαίου), βασισμένης πάνω στὴ γενικὴ αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση, ἔκανε νὰ διαρραγεῖ ἡ βάση τοῦ συστήματος καὶ ἀνοίγει πλατειὰ τὸ δρόμο στὸ σοσιαλισμὸ καὶ στὸν κομμουνισμό, σύμφωνα μὲ τὶς ἔννοιες ποὺ ἔθεσε ὁ ἴδιος ὁ Μάρξ: δηλαδὴ σὰν τὶς δύο φάσεις μιᾶς αὐτοδιαχειριζόμενης κοινωνίας ἐξελισσόμενης πρὸς τὴν ὑλικὴ ἀφθονία καὶ τὴν πλήρη ἄνθιση τοῦ ἀτόμου.

Ὁ Μάρξ εἶδε καλὰ τὸ ρόλο τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς «κοινωνικῆς εὐφυΐας» γενικὰ μέσα στὴν ἀπελευθερωτικὴ μεταμόρφωση τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς καὶ τῆς διαδικασίας τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς. Ἡ γενικὴ κοινωνικὴ ἐπιστήμη ἐνσωματωμένη στὴν παραγωγὴ δημιουργεῖ ἕνα σύστημα αὐτοματοποιημένης γενικῆς ἐκμηχανοποίησης, ποὺ ὁδηγεῖ στὴν ὑλικὴ ἀφθονία, στὴν πολιτιστικὴ ἐξύψωση τῶν ἀνθρώπων καὶ στὸν ἐλεύθερο χρόνο ποὺ θὰ ἐπιτρέπει τὴν πλήρη ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου. Πρόκειται λοιπὸν νὰ ἐξετάσουμε μέσα σὲ ποιὰ ὅρια αὐτὲς οἱ ἀναγκαῖες προϋποθέσεις γιὰ τὴ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, τὴν ἐξελισσόμενη πρὸς τὸν κομμουνισμό, πραγματοποιοῦνται στὴ σύγχρονη ἐποχή, ξεκινώντας ἀπὸ τὶς τάσεις ποὺ εἶχε ἤδη παρατηρήσει ὁ Μάρξ.

Οἱ σύγχρονες δυνατότητες

Μιὰ βασικὴ ἐρώτηση τῆς μαρξιστικῆς προβληματικῆς ἦταν καὶ παραμένει ἡ ἀκόλουθη: ἀπὸ ποιὰ στιγμὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ θεωρήσει ὅτι οἱ ἀντικειμενικὲς καὶ οἱ ὑποκειμενικὲς συνθῆκες τῆς πραγματοποίησης

τοῦ σοσιαλισμοῦ πραγματικὰ ὑπάρχουν; Γνωρίζουμε τὴ διαμάχη ποὺ ὑπῆρχε ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Ρώσικης Ἐπανάστασης ἀνάμεσα στοὺς Μπολσεβίκους καὶ τοὺς σοσιαλδημοκράτες τῆς ἐποχῆς πάνω στὴν ἐπικαιρότητα αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης καὶ στὴν ἱκανότητά της νὰ μετατραπεῖ σὲ ἐπανάσταση σοσιαλιστική.

Αὐτὴ ἡ ἴδια ἐρώτηση ξαναμπῆκε πολλὲς φορὲς ἀπὸ τότε, ἰδίως μετὰ τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο γιὰ τὴν ἑρμηνεία τοῦ φαινόμενου τοῦ γραφειοκρατικοῦ ἐκφυλισμοῦ (**).

Τὸν καιρὸ τῆς ρώσικης Ἐπανάστασης, τόσο ὁ Λένιν ὅσο καὶ ὁ Τρότσκυ θεωροῦσαν ὅτι ἡ δυνατότητα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐξέλιξης ὑπῆρχε, ὄχι στὴν ὑλικὴ καὶ πολιτιστικὴ βάση τῆς τότε Ρωσίας, ἀλλὰ σὲ κείνη τῶν προηγμένων καπιταλιστικῶν χωρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ πεῖ ἐκ τῶν ὑστέρων, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα δὲν ἴσχυε, διότι, ὁπωσδήποτε, γιὰ πολλαπλοὺς λόγους, ἡ ρώσικη Ἐπανάσταση ἔμεινε τελικὰ ἀπομονωμένη.

Μέσα σ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ἡ μοίρα της περιορίστηκε στὸ νὰ προάγει μιὰ ἀναγκαστικὴ καὶ αὐταρχικὴ ἐκβιομηχανοποίηση πάνω στὴ βάση μιᾶς κρατικοποίησης τῆς οἰκονομίας. Ἡ γνήσια σοσιαλιστικοποίησή της δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιτευχθεῖ λόγω τῆς ἔλλειψης μιᾶς κατάλληλης ὑλικῆς καὶ πολιτιστικῆς βάσης.

Στὴν ὑποθετικὴ περίπτωση ποὺ ἡ ρώσικη Ἐπανάσταση θὰ εἶχε φτάσει στὴν προχωρημένη καπιταλιστικὴ Εὐρώπη, θὰ μπορούσαμε νὰ προεξοφλήσουμε τὴν πιὸ γρήγορη δημιουργία τῶν ἀπαραίτητων συνθηκῶν γιὰ τὴ σοσιαλιστικοποίησή της. Ἀντὶ γι' αὐτό, παραβρεθήκαμε στὸν ἐκφυλισμὸ τῆς παγκόσμιας καὶ εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας, ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ ξεπεραστεῖ παρὰ μὲ τὸν πόλεμο καὶ τὶς συνέπειές του.

Λοιπόν εἶναι ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος μὲ τὶς συνθῆκες ποὺ δημιούργησε καὶ τὶς ἀναγκαιότητες ποὺ προκάλεσε, ποὺ μᾶς ἔκανε νὰ παραβρεθοῦμε στὸ προοίμιο τῆς «ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἐπανάστασης», καταλήγοντας στὴ σύγχρονη ἐποχή, στὴ γενίκευση τῆς αὐτοματοποιημένης ἐκμηχανοποίησης μέσα στὴν παραγωγὴ καὶ στὶς ὑπηρεσίες. Αὐτὴ ἡ φάση χαρακτηρίζεται, ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη, πολὺ γρήγορη ἀπὸ δῶ καὶ μπρός, καὶ ἀκατάσχετη τῆς τηλεματικῆς.

Ἡ τωρινὴ «ἐπανάσταση» πραγματοποιεῖ τελικὰ τὴν ὀργανικὴ ἐνσωμάτωση τῆς ἐπιστήμης, θεωρητικῆς καὶ ἐφαρμοσμένης, καὶ τῆς προχωρημένης τεχνολογίας ποὺ ἀπορρέει ἀπ' αὐτὴ σ' ὅλες τὶς μορφὲς τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ὄχι μόνο κοινωνικοποιεῖται ἡ ὑλικὴ παραγωγή, ἀλλὰ στὸ σύνολο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἔχουν διεισδύσει οἱ ἀπαιτήσεις καὶ οἱ δυνατότητες τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, δηλαδὴ τῆς κατ' ἐξοχὴν ἀφηρημένης κοινωνικῆς ἐργασίας.

Ἔπειτα ἀπὸ τὴ διείσδυση τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς, ποὺ αὐτὴ καθορίζει, στὴν κοινωνικὴ ἐργασία, τὴν παραγωγικὴ καὶ τὴ γενική, μπαίνει σὲ κίνηση μιὰ δυναμικὴ ἀνάπτυξη τῶν κοινωνικοποιημένων παραγωγικῶν δυνάμεων, τὴν ὁποία οὔτε οἱ τάσεις πρὸς τὸν κρατικὸ καπιταλισμὸ τῶν καθεστώτων τῆς Δύσης, οὔτε ἡ πλήρης κρατικοποίηση τῶν γραφειοκρατικῶν καθεστώτων τῆς Ἀνατολῆς δὲν μποροῦν πιὰ νὰ ὑποτάξουν. Καὶ τὰ μέν καὶ τὰ δὲ μπαίνουν ἐκ νέου σὲ κρίση μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ἀνώτερη μορφὴ ποὺ παίρνει ἡ κοινωνικοποίηση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, μὲ μιὰ ὑψηλὴ παραγωγικότητα, δημιουργώντας καὶ ἀπαιτώντας ἕνα ψηλὸ ἐπίπεδο πολιτιστικὸ τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας καὶ ἐξοικονομώντας ὅλο καὶ αὐξανόμενο χρόνο ἐλεύθερο, ποὺ νὰ ἐπιτρέπει τὴν πλήρη ἀνάπτυξη τοῦ ἀτόμου.

Ἀπὸ τὴ γενίκευση τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν καὶ ὕστερα τῆς τηλεματικῆς, συγκεκριμενοποιεῖται καὶ μεγεθύνεται αὐτὸ τὸ προτσέσο ποὺ χαρακτηρίζει ὅλες τὶς προχωρημένες χῶρες ἀπὸ τὴ δεκαετία τοῦ ἑξήντα. Ἀλλὰ κυρίως στὴν τρέχουσα δεκαετία ἐπιταχύνεται ἡ μεταμόρφωση τῆς προχωρημένης κοινωνίας μὲ τὴ γενίκευση τῆς πληροφόρησης, τῆς τηλεματικῆς, τῆς αὐτοματοποίησης, τῆς ἐκμηχανοποίησης στὴν παραγωγὴ καὶ στὶς ὑπηρεσίες, καθὼς καὶ στὴν ἐκπαίδευση, ἰατρικὴ κ.ἄ.

Ἀπ' ὅλους τοὺς πόρους τῆς κοινωνίας ξεσποῦν οἱ δυνατότητες τόσο τοῦ ὑλικοῦ πλούτου, ὅσο καὶ τῆς πολιτιστικῆς ἐξίσωσης τῶν μαζῶν καὶ τῆς διάθεσης τοῦ ἐλεύθερου χρόνου, γιὰ τὴν πλήρη ἄνθηση τοῦ ἀτόμου. Οἱ ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικὲς συνθῆκες γιὰ τὴ δημοκρατικὴ αὐτοδιαχείριση τῆς κοινωνίας, ἔχουν ἐπὶ τέλους συντελεστεῖ. Αὐτὴ ἡ διαπίστωση μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὶς συζητήσεις ποὺ τάραζαν τοὺς μαρξιστικοὺς καὶ πρωτοποριακοὺς κύκλους τοῦ παρελθόντος πάνω στὴν ἐπικαιρότητα ἢ ὄχι τῆς Ρώσικης Ἐπανάστασης καὶ πάνω στὴ δυνατότητα γενικὰ τῆς ἐγκαθίδρυσης ἑνὸς σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος ποὺ δὲν θὰ ἐκφυλιστεῖ σχεδὸν μοιραῖα σὲ γραφειοκρατικὸ καθεστώς, ἀποκλείοντας τὶς μάζες ἀπὸ τὴν αὐτοδιαχείριση τῆς κοινωνίας τους. Δὲν θὰ μπορεῖ κανεὶς ἀπὸ δῶ καὶ στὸ ἑξῆς νὰ ἐπικαλεστεῖ παρόμοιους ἱστορικοὺς περιορισμούς.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν κρίσεων καὶ τῶν διακοπῶν ποὺ γνώρισε ἡ ἐξέλιξη τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ ἡ κοινωνία ποὺ ξεπήδησε ἀπὸ τὴ Ρώσικη Ἐπανάσταση, ἐκ τῶν ὁποίων καμμιὰ δὲν ἐπέτρεψε στὶς παγκόσμιες ἐπαναστατικὲς δυνάμεις νὰ ρίξουν αὐτὰ τὰ καθεστῶτα, φτάσαμε, παρ' ὅλα αὐτά, παρ' ὅλη αὐτὴ τὴν καθυστέρηση, σὲ μιὰ νέα ἱστορικὴ φάση. Αὐτὴ θὰ βλέπει νὰ γεννιοῦνται τελικὰ οἱ ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικὲς προϋποθέσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ τοῦ συνώνυμου μὲ τὴ γενικευόμενη δημοκρατικὴ αὐτοδιαχείριση τῆς κοινωνίας ἀπὸ τοὺς παραγωγούς της καὶ τοὺς πολίτες της.

Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα δὲν ἔχει ἐν τούτοις ἐπιλυθεῖ. Ξέραμε, ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Μάρξ καὶ ἀπὸ ἄλλους μεγάλους μαρξιστές, ὅτι κάθε ἱστορικὸ ἔργο ποὺ δὲν ἐκτελέστηκε στὸν καιρό του ἀπὸ τὴν προλεταριακὴ καὶ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση μποροῦσε νὰ γνωρίσει μιὰ ἀπαρχὴ λύσης ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα καθεστῶτα, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὰ εἶναι ἱστορικὰ καταδικασμένα καὶ ἔχουν ἤδη μπεῖ στὴ φάση τῆς δύσης τους

Ἡ εἰδικὴ διαδικασία ποὺ ἑνώνει τὴν ἐπιστήμη, τὴν τεχνολογία καὶ τὴν ὑλικὴ παραγωγή, δὲν εἶναι αὐστηρὰ ἐξαρτημένη ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ προτσέσσο· δὲν

καθορίζεται κάθε στιγμή ἀπὸ τὴν κατάσταση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καὶ τὴν ἐξέλιξή τους. Ὑπάρχει ἀνάμεσά τους μιὰ ἀλληλεπίδραση καὶ μόνο σὲ τελευταία ἀνάλυση ὑπάρχει καθορισμὸς τοῦ πρώτου ἀπὸ τὸ δεύτερο, πράγμα ποὺ ὁδηγεῖ σὲ στιγμὲς ὑλικῆς ρήξης ἢ ἁπλῆς διακοπῆς, κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ὁποίων γίνεται νέο προχώρημα τῆς ἐπιστήμης, τῆς τεχνολογίας, τῶν ὑλικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. Ἕνα φαινόμενο τόσο ἀρνητικὸ ἀπὸ πολλὲς πλευρὲς ὅσο ὁ πόλεμος δημιουργεῖ συνθῆκες καὶ ἀναγκαιότητες εὐνοϊκὲς γιὰ τέτοιες ἐξελίξεις. Ὅπως ἡ ἁπλὴ συνεχὴς προετοιμασία του, ποὺ συγκεντρώνει μὲ τρόπο σχεδιασμένο κεφάλαια καὶ ἀνθρώπινους ἐγκεφάλους πάνω σὲ μιὰ γιγάντια κλίμακα, χρησιμεύει σὰν μόνιμο ἐργαστήριο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη ταυτόχρονα τῆς ἀφηρημένης ἐπιστήμης, καὶ τῆς τεχνολογίας τῆς πιὸ προχωρημένης. Τὰ «θαύματα» τῶν διαστημικῶν ἐπιτευγμάτων τὸ ἀποδεικνύουν. Οἱ ἐπιπτώσεις αὐτῶν τῶν προόδων ἐνσωματώνονται μοιραῖα στὴ διαδικασία τῆς ὑλικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας στὸ σύνολό της.

Αὐτὸ ποὺ ἰσχύει πάντα, εἶναι ὅτι ἡ κατάσταση τῶν κοινωνικῶν σχέσεων ἐπιδρᾶ πάνω στὴν ἐξέλιξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, εὐνοώντας τὴν πλήρη ἄνθησή τους, ἢ φέρνοντας ἐμπόδια σ' αὐτὴν καὶ ὁδηγώντας σὲ κρίσεις, σὲ διακοπές, σὲ ρήξεις. Εἶναι αὐτὴ ἡ περίπτωση τώρα μὲ τὴν τάση γιὰ γενίκευση τῆς αὐτοματοποιημένης ἐκμηχανοποίησης, τῆς πληροφόρησης καὶ τῆς τηλεματικῆς.

Ὁ καπιταλισμός, ποὺ βρίσκεται σὲ ἀγώνα ἐπιβίωσης, ἔχει φανερὰ τὴν τάση νὰ μπεῖ σὲ μιὰ τέτοια φάση καὶ τὸ πραγματοποιεῖ ἐν μέρει. Ἀλλά, στὸ πλαίσιο τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, οἱ συνέπειες ἀπ' αὐτὸ εἶναι σοβαρές, ἰδιαίτερα στὸ ἐπίπεδο τῆς ἀπασχόλησης τῶν ἐργαζομένων. Ἀντὶ νὰ φτάσουμε στὸν ἐλεύθερο χρόνο, ὅρο οὐσιώδη τῆς πλήρους ἀνάπτυξης τοῦ ἀτόμου, φτάσαμε στὸν καιρὸ τῆς μαζικῆς ἀνεργίας, τόσο στὴ βιομηχανία, ὅσο καὶ τὶς ὑπηρεσίες. Ὁ καπιταλισμός, ποὺ παλαίβει γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του, θὰ ἦταν ἱκανὸς νὰ συνυπάρχει ἐπὶ μακρὸν μ' ἕνα τέτοιο νέο κοινωνικὸ φαινόμενο, ποὺ κινδυνεύει νὰ πλήξει τὴν πλειοψηφία τοῦ σύγχρονου ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ;

Τὸ ἄλλο πρόβλημα ποὺ βάζει ἡ σύγχρονη ἐξέλιξη εἶναι τὸ ἀκόλουθο: ἀπὸ τὴ μιά, ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος, ὅπως τὸ νέο παραγωγικὸ καὶ κοινωνικὸ σύστημα ποὺ αὐτὲς καθορίζουν, στηριγμένο πάνω στὴ γενικὴ αὐτοματοποιημένη ἐκμηχανοποίηση, συνεπάγεται τὴν ἀνάγκη καὶ τὴ δυνατότητα τοῦ συνεχοῦς πολιτιστικοῦ ἀνεβάσματος τῶν πλατειῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων· ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ πληροφόρηση γενικὰ ἐξαπλώνεται στὸ σύνολο τῆς κοινωνίας, δημοκρατικοποιεῖται καὶ κοινωνικοποιεῖται. Τέτοιες τάσεις καὶ τέτοιες δυνατότητες ἔχουν τὸ νόημα μιᾶς αὐξανόμενης δημοκρατίας τῆς κοινωνίας καί, σὲ τελευταία ἀνάλυση, ἂς τὸ ἐπαναλάβουμε, βάζουν τὶς βάσεις τὶς ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικὲς τῆς αὐτοδιαχείρισής τους. Ἀλλά, ὁ καπιταλισμὸς ποὺ παλέβει γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του, θὰ προσπαθήσει νὰ χειραγωγήσει τόσο τὰ κέντρα πληροφόρησης, ὅσο καὶ τὴ μεταχείριση καὶ τὴ μετάδοσή της μὲ σκοπὸ νὰ αὐξήσει τὸν αὐταρχικό του ἔλεγχο πάνω στὴν κοινωνία.

Ἐν τούτοις, τόσο γιὰ τὴ συλλογή, ὅσο καὶ γιὰ τὴ χρησιμοποίηση καὶ μετάδοση τῆς πληροφορίας, χρειάζεται ἀφ' ἑνὸς ἕνα προσωπικὸ μὲ καλλιέργεια ὅλο καὶ πιὸ ποιοτικὰ ὑψηλὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴ δημοκρατικὴ ὀργάνωση. Ἀλλιῶς, ὑπάρχει φόβος νὰ διαστρέψει στὴ βάση της τὴ συλλογὴ τῶν σωστῶν καὶ ἀντικειμενικῶν πληροφοριῶν καὶ κατὰ συνέπεια τὴν πλήρη καὶ πιὸ κατάλληλη ἀπόδοσή τους.

Πῶς ὁ καπιταλισμὸς θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιλύσει αὐτὸ τὸ πρόβλημα ἐπὶ μακρόν; Βέβαια, στὸ πεδίο τῆς προετοιμασίας τοῦ πολέμου, τῶν διαπλανητικῶν καὶ διαστημικῶν ἐρευνῶν γενικά, τῆς βιολογίας, τῆς γενετικῆς, μιὰ νέα τεχνοκρατικὴ ἐλίτ, συνδεμένη μὲ τὴν καπιταλιστικὴ ἐξουσία, μπορεῖ νὰ χειραγωγήσει τὴν πληροφόρηση καὶ τὴν τηλεματικὴ καὶ νὰ αὐξήσει τὸν μυστικό, ἐλιτίστικο καὶ αὐταρχικὸ χαρακτήρα τοῦ συστήματος. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν θὰ μπορέσει νὰ γενικεύσει τὴ χρήση χωρὶς νὰ ἐμποδίσει τὴν ἀνάπτυξη τῆς τηλεματικῆς καὶ τῆς πληροφόρησης στὸ σύνολο τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας, χωρὶς νὰ προκαλέσει τὴ δημιουργία κοινωνικῶν δυνάμεων ποὺ νὰ δροῦν γιὰ τὴν καταστροφή του. Αὐτὸ τὸ ἴδιο πρόβλημα ὑπάρχει ἐπίσης γιὰ τὴ γραφειοκρατικὴ κοινωνία τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς δεκαετίας τοῦ ἑξήντα, ἡ ὑψηλὴ σοβιετικὴ γραφειοκρατία ὀνειρεύεται μιὰ κεντρικὴ σχεδιοποίηση τοῦ συνόλου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς πάνω στὴ βάση τῆς γενικευμένης πληροφόρησης καὶ τηλεματικῆς. «Πρόκειται νὰ συλλάβουμε καὶ νὰ ἐγκαταστήσουμε, ἀπὸ τὸ 1971 καὶ πέρα, ἕνα σύστημα πληροφόρησης ἱεραρχημένο, ἱκανὸ νὰ κυριαρχεῖ στὴν ὁλότητα τοῦ οἰκονομικοῦ πεδίου — ἐπιχειρήσεις καὶ κεντρικὴ διοίκηση ὁλόκληρης τῆς οἰκονομίας — καὶ νὰ ἀποτελεῖ τὸ ὄργανο ἐπεξεργασίας τοῦ αὐτόματου σχεδιασμοῦ καὶ τὸ στήριγμα γιὰ τὴν ἐφαρμογή του» (***).

Ἀλλ' αὐτὴ ἡ κολοσσιαία ἐπιχείρηση προσκρούει στὶς δομὲς τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας καὶ στὶς σχέσεις της μὲ τὴν παγκόσμια ἀγορά. Ἀπαιτεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μόνιμη βοήθεια τῆς δυτικῆς τεχνολογίας, μιὰ δημοκρατικοποίηση σὲ βάθος τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἡ τάση θὰ περιοριστεῖ πολὺ πιθανὸ σὲ μιὰ μερικὴ ἐπέκταση τῆς πληροφόρησης καὶ τῆς τηλεματικῆς, ἐφαρμοσμένης κυρίως στὸ καίριο, προφυλαγμένο, μυστικό, πεδίο τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας. Δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς βέβαια νὰ ἐλαχιστοποιήσει αὐτὴ τὴν ἄποψη ποὺ χαρακτηρίζει ἐξ ἴσου τὸν καπιταλισμό, καὶ ποὺ ὑπογραμμίζει τελικὰ τοὺς τεράστιους κινδύνους ποὺ βαραίνουν τὴν ἀνθρωπότητα: αὐτοὺς ποὺ γεννᾶ ἡ ὑπερεξουσία τῶν στρατιωτικο-πολιτικῶν συμπλεγμάτων στὴ Δύση καὶ στὴν Ἀνατολή, στὴν ἐποχὴ τῆς πληροφόρησης καὶ τῆς τηλεματικῆς, ποὺ ἀνταγωνίζονται ἀναμεταξύ τους γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ ἀτομικοῦ πολέμου. Τὸ πῶς θὰ ὑποτάξουμε στὸ δημοκρατικὸ ἔλεγχο τῆς κοινωνίας αὐτὲς τὶς δυὸ κολοσσιαῖες δυνάμεις, τὶς ὑπερβολικὰ μυστικές, ἐλιτίστικες καὶ ὑπεραυταρχικὲς ἀπὸ τὴ φύση τους, αὐτὸ εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς ἀν-

θρωπότητας, καὶ ἀπ' αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθεῖ τὸ μέλλον της. Ἡ ἐλπίδα σ' αὐτὸν τὸν τομέα συνίσταται στὴν πλατειὰ ἀπελευθέρωση στοὺς ἀνθρώπους, αὐτοῦ ποὺ ὁ Ροῦντολφ Μπάρο ἀποκαλεῖ ἕνα «πλεόνασμα συνείδησης» καὶ ὁ Ἀνρύ Λαμπόρν τὴν ἱκανότητα, τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινη τοῦ «φλοιοῦ, ποὺ εἶναι ἡ ἕδρα τῆς φαντασίας στὸν ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο». Δηλαδὴ ἡ βιολογικὴ δυνατότητα τοῦ κοινωνικοῦ ὄντος, τοποθετημένου σὲ εὐνοϊκὲς κοινωνικὲς συνθῆκες ἀπὸ πλευρᾶς ὑλικῆς καὶ πολιτιστικῆς, νὰ φαντάζεται ἕνα νέο σχέδιο τῆς κοινωνίας.

Δὲν πρόκειται πιὰ γιὰ διανοουμενίστικες ὑπερβασίες, ἔξω ἀπὸ τὶς συγκεκριμένες κοινωνικὲς ἀνάγκες καὶ δυνατότητες. Ἀντίθετα πρόκειται, κυριαρχώντας πάνω στοὺς προαιώνιους περιορισμούς, τῆς «ὑποταγῆς» στὴν ὁποία ὑπόκεινται οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς δημιουργίας τῆς ταξικῆς κοινωνίας καὶ τῆς διαίρεσης, ἰδίως τῆς κάθετης, τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας, γιὰ νὰ φτάσουμε τώρα στὸ νὰ συλλάβουμε τὶς καινούργιες ἀναγκαιότητες καὶ δυνατότητες, ποὺ προσφέρονται στοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὶς νέες παραγωγικὲς δυνάμεις, ποὺ καθιστοῦν δυνατὲς τὴν ὑλικὴ εὐημερία, τὸ πολιτιστικὸ ἀνέβασμα, τὸν ἐλεύθερο χρόνο, ὅλες τὶς προϋποθέσεις, ποὺ καθορίζουν, στὸ σύνολό τους, τὴν πλήρη ἀνάπτυξη τοῦ κοινωνικοῦ ὄντος.

Ἡ ἱστορία δημιουργεῖ τώρα τὶς συνθῆκες, πρὶν ἀπ' ὅλα ἀπὸ ἕνα τέτοιο «πλεόνασμα συνείδησης», ἱκανὸ νὰ ἐπεξεργαστεῖ μὲ τὸ «φανταζόμενο φλοιὸ τοῦ ἐγκεφάλου» τοῦ ἀνθρώπου τὸ σχέδιο τῆς κοινωνίας ποὺ ἀνταποκρίνεται στὶς ἀνάγκες καὶ δυνατότητες τοῦ καιροῦ μας. Αὐτὸ τὸ πλεόνασμα τῆς συνείδησης θὰ σπρώξει τοὺς ἀνθρώπους στὴν ἀποφασιστική, ριζοσπαστικὴ καὶ ἐπαναστατικὴ πράξη γιὰ τὴν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ σχεδίου. Τέτοιοι ἄντρες καὶ τέτοιες γυναῖκες ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρξουν περισσότεροι στὶς πιὸ διαφορετικὲς κοινωνικὲς κατηγορίες: τοὺς ἐπιστήμονες, τοὺς τεχνικοὺς ὅλων τῶν τάξεων, τὰ ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα ποὺ διαθέτουν μιὰ πλατειὰ μόρφωση, ποὺ ἐμψυχώνουν τὰ πολιτικὰ καὶ συνδικαλιστικὰ κινήματα τῆς παραδοσιακῆς ἐργατικῆς τάξης ἢ τὰ νέα κοινωνικὰ κινήματα, ὅπως αὐτὰ τῶν γυναικῶν, τῶν νέων, τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων, τῶν οἰκολόγων κλπ. Μιὰ τέτοια κοινωνικὴ διαλεκτικὴ τείνει νὰ διαμορφωθεῖ στὶς μαζικὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις, ὠθεῖ πρὸς τὴν ἐπεξεργασία ἑνὸς αὐτοδιαχειριστικοῦ προγράμματος, ἀκόμα κι ἂν αὐτὸ φρενάρεται ἀπὸ τὸ βάρος ἑνὸς ρεφορμιστικοῦ παρελθόντος. Αὐτὰ τὰ κινήματα θὰ σχηματίσουν τὸ νέο πολιτικὸ κίνημα τῆς αὔριο, ἐπιφορτισμένο μὲ τὸ σχέδιο τῆς νέας κοινωνίας.

Ἀλλὰ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ διαθέτουν τὸ «πλεόνασμα τῆς συνείδηση» σὲ διάφορο βαθμό, ποὺ ἀποτελοῦν ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονὸς μιὰ «πρωτοπορία», δὲν μποροῦν νὰ δράσουν ὅσο εἶναι μιὰ νέα διανοουμενίστικη ἐλίτ, ἀποκομένοι ἀπὸ τὶς πλατειὲς μάζες ποὺ ζοῦν τὴν «ὑποταγή». Ἀντίθετα, τὸ «πλεόνασμα τῆς συνείδησής» τους ὁλοκληρώνει κυρίως τὴ βαθειὰ ἀντίληψη τῆς ἀδυναμίας τους γιὰ ἀπελευθέρωση σὰν μεμονωμένης «πρωτοπορίας» σ' ἕναν ὠκεανὸ διαιωνιζόμενης ὑποταγῆς, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν παλιὸ κατακερματισμὸ τῆς ἐργασίας καὶ ἀπὸ τὸν ὅλο καὶ αὐξανόμενο κρατισμὸ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἡ πραγματική τους ἀποστολὴ συνίσταται στὸ νὰ πολιτικοποιήσουν, νὰ ἐνεργοποιήσουν καὶ νὰ βοηθήσουν τὶς πλατειὲς μάζες τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν πολιτῶν νὰ ἀποτινάξουν τὶς προγονικὲς καταβολὲς τῆς ὑποταγῆς, καὶ νὰ κάνουν νὰ ἀναπηδήσει ἀπὸ τὸν «φανταζόμενο φλοιὸ τοῦ ἐγκεφάλου τους», τὸ ἴδιο ὅραμα τῆς νέας κοινωνίας, τῆς τόσο ἀναγκαίας καὶ δυνατῆς σήμερα: αὐτὴν τῆς δημοκρατικῆς αὐτοδιαχείρισης, τοῦ αὐτοδιαχειριζόμενου σοσιαλισμοῦ.

Σεπτέμβρης 1979 — Μισέλ Πάμπλο

(*) Ὅρος ποὺ ἐγκαινίασε ἡ εἰσήγηση Νόρα-Μίνκ πάνω στὸ «ἡ Πληροφοριοποίηση τῆς κοινωνίας» καὶ ποὺ σημαίνει τὴν ὀργανικὴ ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς σύνδεση τῶν «κέντρων πληροφόρησης», μὲ τὰ μέσα τῆς διαβίβασης καὶ τῆς ἄμεσης προοπτικῆς τῆς πληροφόρησης σὲ διεθνὴ κλίμακα.

(**) Ἰδίως ἀπὸ τὸν Νταβίντ Ρουσσέ στὸ ἔργο του «Ἡ κοινωνία ποὺ ἔχει ἐκραγεῖ», καὶ ἀπὸ τὸν Ροῦντολφ Μπάρο στὸ ἔργο του «Ἡ ἐναλλακτικὴ λύση».

(***) Νταβίντ Ρουσσέ, «Ἡ κοινωνία ποὺ ἔχει ἐκραγεῖ», ἐκδ. Γκρασσέ, Παρίσι 1973.

(****) Ὅρος ἐπινοηθεὶς ἀπὸ τὸν Ρ. Μπάρο.

Ἐλεύθερη συζήτηση καὶ κριτική

Γιὰ τὴν δυναμικὴ ὑπεράσπιση τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης

Μὲ τὸ θέμα τῶν «ὁμήρων», ποὺ ἀποτελεῖ ἄμεση ἀπάντηση τῶν ἰρανικῶν μαζῶν, στὴν ἄρνηση ἀνάμεσα στ' ἄλλα τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ νὰ ἐκδώσει τὸ Σάχη, γιὰ νὰ δικαστεῖ ἀπὸ τὶς ἴδιες, ἡ Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση ἔφτασε στὸ ὕψιστο ὣς τὰ τώρα σημεῖο τῆς ἀνάπτυξης καὶ τῆς ριζοσπαστικοποίησής της.

Ἡ Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση ἔκανε νὰ διαρραγεῖ ἕνα καθεστὼς καὶ μιὰ κοινωνία, πάνω στὴν ὁποία ἔπεφτε τὸ βάρος μιᾶς ἀπόλυτης ἰμπεριαλιστικῆς κυριαρχίας. Σ' αὐτὴ τὴ μακρόχρονη βασιλεία, οἱ μὴ εὐνοημένες μάζες δὲν γνώρισαν παρὰ καταπίεση, ἐκμετάλλευση καὶ πολλαπλὸ βιασμὸ τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτιστικῆς τους ταυτότητας.

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ προχωρήσει πρὸς ἄλλες πολιτιστικὲς ἀξίες καὶ πρὸς ἕναν ἀνώτερο πολιτισμό, παρὰ μέσα στὴν πιὸ ἀπόλυτη ἐλευθερία, ποὺ ἐπιτρέπει στὶς μάζες νὰ ξεπεράσουν τὶς πολλαπλὲς περιπλοκὲς τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ τοποθετηθοῦν στὸ ἐπίπεδο τῶν δυνατοτήτων καὶ τῆς πραγματικότητας τῆς ἐποχῆς του.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, τὸ ἀπαραίτητο προοίμιο μιᾶς τέτοιας ἐκλογῆς ἐλεύθερης καὶ συνειδητῆς ἦταν ἡ ἐπαναστατικὴ ἀνατροπὴ τῆς δικτατορίας τοῦ Σάχη, τῆς βασισμένης πάνω στὰ συμφέροντα τῆς ντόπιας ὀλιγαρχίας καὶ ἰδίως τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ στὴν ἀποφασιστικὴ περιοχὴ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Ἡ ἀνατροπὴ τῆς δικτατορίας, μιᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ ἰσχυρὲς καὶ θηριώδεις ποὺ ἐγκατάστησε ὁ ἰμπεριαλισμὸς στὸν Τρίτο Κόσμο ἀπὸ τὸν μεταπόλεμο, ἦταν τὸ ἔργο μιᾶς φανταστικῆς, πολύμορφης κινητοποίησης τῶν μαζῶν, ποὺ ἀποκορυφώθηκε στὸ ἔνοπλο ξεσήκωμά τους. Ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες νίκες τῆς Ἀποικιακῆς Ἐπανάστασης πάνω στὸν ἰμπεριαλισμό, νίκη ποὺ περικλείει πάντα ἕνα δυναμισμὸ ἰσχυρὸ καὶ μακρόχρονο.

Ἡ Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση διάλυσε ἕνα παλιὸ καθεστὼς καὶ ἀπελευθέρωσε ὅλες τὶς λανθάνουσες ἐπαναστατικὲς δυνάμεις αὐτῆς τῆς κοινωνίας, τὸ προλεταριάτο, τὴ φτωχὴ ἀγροτιά, τὴ νεολαία, τὶς γυναῖκες, τὶς ἐθνικὲς μειονότητες.

Δὲν διευθύνθηκε, δὲν καναλιζαρίστηκε καὶ δὲν ἐλέχθηκε ἀπὸ κάποιο δομημένο κόμμα, καὶ γνώρισε μιὰ ἀνάπτυξη ἀντιφατική, «χαοτική», στὴν ὁποία κυριαρχοῦσε τὸ στοιχεῖο τῆς διαρκοῦς ἔκρηξης τῶν παλιῶν δομῶν, χωρὶς καμμιὰ δύναμη νὰ μπορεῖ νὰ τὴν σταματήσει, νὰ τὴν ἐλέγξει, νὰ τὴν διευθύνει.

Ἡ ἔλλειψη τῆς «διεύθυνσης» καὶ τοῦ «κόμματος», μὲ συγκεκριμένο καὶ πλῆρες κοινωνικὸ πρόγραμμα, κρύβει βέβαια ὁρισμένους κινδύνους καὶ ἐξηγεῖ πολλὲς ἀπὸ τὶς ἀντιφάσεις καὶ τὶς ἀσυναρτησίες ποὺ καταγράφουμε καθημερινὰ στὴ συνεχῆ ἀνάπτυξη τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάσταση.

Ἀλλὰ ταυτοχρόνως, πρέπει νὰ καταλάβουμε καὶ νὰ ἐμβαθύνουμε σ' αὐτὴ τὴν «καταστρεπτικὴ» φάση τῆς ἐπανάστασης τῆς συνεχοῦς διάλυσης τῶν παλιῶν δομῶν ποὺ διατηρεῖ τὸν ἐπαναστατικὸ δυναμισμὸ καὶ δίνει τὸν καιρὸ γιὰ τὴν οἰκοδόμηση μιᾶς πρωτοπορίας δεμένης μὲ τὶς μάζες, ἱκανὲς τότε νὰ ὁδηγήσουν τὸ προτσέσο πρὸς μιὰ καθαρὴ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, διαμέσου μιᾶς μεταβατικῆς φάσης ποὺ θὰ πάρει ὑπ' ὄψη της τὶς ἰδιαιτερότητες τῆς χώρας καὶ τὶς ἐθνικὲς καὶ διεθνεῖς δυνατότητες.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὣς σήμερα, ἡ συγκυριακὴ «ἰδεολογικὴ» καὶ πολιτικὴ «καθοδήγηση» τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης, πραχτικὰ ἔχει ἀναληφθεῖ ὄχι ἀπὸ τὸ σύνολο τοῦ ἰσλαμικοῦ κινήματος, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν τάση τῆς ἱεραρχίας γύρω ἀπὸ τὸν Ἀγιατολλὰχ Χομεϊνί, ποὺ ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἡ πιὸ ριζοσπαστική, προσ-

παθώντας νὰ ἐκφράσει τὰ συμφέροντα τῶν πιὸ ἀδικημένων μαζῶν τῆς χώρας.

Μέσα στὴ γενικὴ διάλυση τῆς παλιᾶς κοινωνίας, αὐτὲς οἱ μάζες συνεχίζουν νὰ αὐτοοργανώνονται σ' ἕνα τεράστιο δίχτυο ἐπιτροπῶν καὶ σὲ ἄλλες μορφές, μὲ χαρακτήρα πλατιὰ αὐτόνομο καὶ αὐτοδιαχειριστικὸ καὶ ποὺ ἀποτελοῦν, τουλάχιστον ἔμμεσα, τὴ βάση καὶ τὸ στήριγμα τῆς τάσης Χομεϊνὶ στοὺς κόλπους τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου. Αὐτὴ ἡ βοναπαρτιστικὴ διεύθυνση εἶναι τὸ θέατρο τῆς ἀκατάπαυστης ταξικῆς πάλης ποὺ διαδραματίζεται στὴ χώρα καὶ ἀντανακλᾶται βέβαια μὲ παραμορφωμένο τρόπο.

Ἡ τάση Χομεϊνὶ ἀποδεικνύεται φανερὰ ὅτι ὑπόκειται στὴν πίεση τῶν μαζῶν καὶ ταυτόχρονα ἀποτελεῖ ἕνα στοιχεῖο ποὺ ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἐπηρεάζει θετικὰ τὴ διατήρηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ δυναμισμοῦ τους καὶ τὴ ριζοσπαστικοποίησή τους.

Αὐτὸ δὲν μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ κριτικὲς ἀπόλυτα ἀπαραίτητες ἀπέναντί της σὲ σχέση μὲ τὶς πολλαπλὲς δυσκολίες της καὶ ἰδιαίτερα πάνω στὸ πεδίο τῆς πολιτικῆς ὅσον ἀφορᾶ τὶς ἐθνικὲς μειονότητες, ὅπου ἐκεῖ τὰ λάθη εὐνοοῦν τοὺς σκοποὺς τῆς ἐσωτερικῆς ἀντίδρασης καὶ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Ὁ ρόλος ποὺ συνεχίζει νὰ παίζει ὁ Χομεϊνὶ ἐξηγεῖ φυσικὰ γιατὶ τόσο ὁ ἰμπεριαλισμός, ὅσο καὶ οἱ ντόπιες ἀντιδραστικὲς δυνάμεις συγκλίνουν τὸν ἀγώνα τους πάνω στὸ πρόσωπό του καὶ στὴν καταστροφὴ τῆς «δικτατορίας» του.

Ἡ ἐσωτερικὴ ριζοσπαστικοποίηση τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης συνοδεύεται ἀπαραίτητα μὲ τὸ βάθεμα τῆς ρήξης μὲ τὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ μὲ τὴν ἀντανάκλασή της, ποὺ διαρκῶς δυναμώνει ἀνάμεσα στὶς ἀδικημένες μάζες τοῦ μουσουλμανικοῦ κόσμου καὶ ὁλόκληρου τοῦ Τρίτου Κόσμου. Τὰ γεγονότα στὴ Σαουδικὴ Ἀραβία ποὺ σημειώνουν τὴν ἀπαρχὴ τῆς ἀναπόδραστης ἀποσταθεροποίησης τοῦ καθεστῶτος καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας, ὁ ἀναβρασμὸς ποὺ κυριαρχεῖ μέσα σὲ τόσες ἀραβικὲς καὶ μουσουλμανικὲς χῶρες, αὐτὰ εἶναι ποὺ ἀνησυχοῦν περισσότερο τὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τοῦ ὑπαγορεύουν νὰ ὀξύνει τὰ μέτρα, μὲ σκοπὸ νὰ πολιορκήσει, ν' ἀπωθήσει καὶ νὰ χτυπήσει ἀποφασιστικὰ τὴν ἰρανικὴ Ἐπανάσταση.

Ὁ πολεμικός του σχηματισμὸς βρίσκεται ἤδη κοντὰ στὸ Ἰράν, ἐνῶ συστηματικὰ ἀναπτύσσονται διάφορα μέτρα ποὺ ἐνισχύουν τὸν οἰκονομικὸ ἀποκλεισμὸ τῆς χώρας.

Παρὰ μιὰ ὁποιαδήποτε ἔκβαση τοῦ θέματος τῶν ὁμήρων ποὺ κρατοῦνται ἀπὸ τοὺς ἰρανοὺς ἰσλαμιστὲς φοιτητές, μὲ σκοπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ Σάχη ἀπὸ τοὺς ἀμερικάνους καὶ τὴ δίκη του, ποὺ τὴν ζητᾶ ὁ ἰρανικὸς λαός, ἡ Οὐάσιγκτον ἔχει ἀποφασίσει νὰ ἐπιμείνει στὴν πάλη της μέχρι θανάτου τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης.

Παρὰ τοὺς κινδύνους μιᾶς σύρραξης πιὸ γενικῆς σ' ὅλη τὴ Μέση Ἀνατολή, πιθανὴ νὰ ἐκτραπεῖ σὲ μιὰ συμπλοκὴ καὶ μὲ τὴν ἴδια τὴν ΕΣΣΔ, ὁ ἰμπεριαλισμὸς στὸ σύνολό του καὶ ἰδίως ὁ ἀμερικάνικος δὲν θὰ μποροῦσε νὰ παρίσταται παθητικὸς στὴν Ἐπέκταση τῆς Ἐπαναστάσεως σ' αὐτὴ τὴν περιοχή.

Ἕνας ἀγώνας μὲ παγκόσμια στρατηγικὴ σημασία ἄρχισε ἀνάμεσα στὴν Ἐπανάσταση καὶ στὸν Ἰμπεριαλισμό, ποὺ μπορεῖ νὰ γνωρίσει διάφορες φάσεις, ἀλλὰ πάντα ὁ σκοπός του γιὰ τὸν ἰμπεριαλισμὸ θὰ εἶναι νὰ ἀπομονώσει καὶ νὰ χτυπήσει τὴ Ἰρανικὴ Ἐπανάσταση ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ ἢ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό.

Ἡ σοβιετικὴ γραφειοκρατία ποὺ δρᾶ ἐδῶ καὶ κάμποσο καιρὸ στὸν Τρίτο Κόσμο, ξεκινώντας ἀπὸ μιὰ θέση ἰσχύος, ἀκολουθεῖ τώρα μιὰ πολιτικὴ ποὺ ἀποβλέπει νὰ φέρει τὸ Ἰράν στὴ δική της ζώνη ἐπιρροῆς, ἀποφεύγοντας νὰ ἔρθει σὲ ἄμεση σύγκρουση μὲ τὸν ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό.

Ἐναπόκειται στὶς παγκόσμιες καὶ εὐρωπαϊκὲς ἐπαναστατικὲς δυνάμεις νὰ ὀργανώσουν τὴν ἄμυνα τῆς Ἰρανικῆς Ἐπανάστασης ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ μὲ σκοπὸ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀποτελεσματικότητα αὐτῆς τῆς ὑπεράσπισης καὶ τὴν ἐλεύθερη ἐξέλιξη τῆς Ἐπανάστασης.

Ἡ T.M.R.I. πρέπει νὰ ἐνεργήσει γιὰ τὸ σχηματισμὸ σὲ κάθε εὐρωπαϊκὴ χώρα ἑνιαίων Ἐπιτροπῶν ὑπεράσπισης τῆς ἰρανικῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμό, θεωρώντας πὼς τὸ καθῆκον αὐτὸ τὸ ἀποκτᾶ μιὰ ἐξαιρετικὴ σπουδαιότητα στὰ πλαίσια τῆς νέας παγκόσμιας συγκυρίας.

Τὸ Γραφεῖο τῆς Διεθνοῦς Γραμματείας
τῆς Δ.Τ.Ε.Μ.
9 Δεκέμβρη 1979

Τὸ Κρεμλίνο συνένοχος τῆς Παγκόσμιας Ἀντίδρασης

Ἀναδημοσιεύουμε παρακάτω ἄρθρο τοῦ γνωστοῦ Μαρξιστῆ θεωρητικοῦ Ροῦντολφ Μπάρο, ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «LE MONDE», ἀναφερόμενο στὰ πρόσφατα γεγονότα τοῦ Ἀφγανιστάν.

Τὸ εἶχα σκεφτεῖ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ ἐπίσης τὸ ἔγραψα, ὅτι ἡ στρατιωτικο-ἀστυνομικὴ ἐπέμβαση, ἐνάντίον τὸ κινήματος γιὰ μεταρρυθμίσεις στὴν Πράγα, ὑπῆρξε τὸ μεγαλύτερο ἔγκλημα τῶν σοβιετικῶν ἡγετῶν μετὰ τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Αὐτὸ δὲν εἶναι πιὰ σωστὸ μετὰ τὴν εἰσβολὴ στὸ Ἀφγανιστάν. Ὅ,τι κι ἂν μπόρεσε νὰ σκεφτεῖ τὸ συμβούλιο τῶν Παλαιῶν τοῦ Κρεμλίνου, διαπράχθηκε ἐκεῖ ἕνα ἔγκλημα κατὰ τῆς εἰρήνης ποὺ πάει πολὺ πιὰ μακριά, πέρα ἀπ' τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὰ γεγονότα τῆς Καμπούλ: πρόκειται γιὰ ἕνα ἔγκλημα κατὰ τῆς ὕφεσης καὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ.

Τὸ 1968 ἡ ξέχωρη παραβίαση τῶν δικαιωμάτων τῶν λαῶν ἐνεῖχε μιὰ ἀμυντικὴ αἰτιολόγηση καταληπτὴ ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς παγκόσμιας κοινῆς γνώμης. Οἱ Νοβότνοι τοῦ σοβιετικοῦ μπλὸκ ἔτρεμαν γιὰ τὴν ἐξουσία τους, τρομαγμένοι ὅλοι, μέχρι μυελοῦ ὀστέων, ἴσαμε ἀκόμα κι ἐκεῖνοι στὸ μοσχοβίτικο κέντρο τους. Βάζοντας σὲ ἐνέργεια γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἤδη ἀπ' τὴν ἄνοιξη ἐκείνου τοῦ χρόνου τοὺς στρατιωτικοὺς μῦς τους, δημιούργησαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι στὴν Τσεχοσλοβακία τὴ νοοτροπία ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει ἀργότερα στὴ ρήξη τῆς χώρας αὐτῆς μὲ τὸ Σύμφωνο τῆς Βαρσοβίας. Πάντως ἡ Τσεχοσλοβακία ἦταν ἀδιάσπαστο μέρος τῆς «σοσιαλιστικῆς κοινότητας». Αὐτὴ ἡ χώρα παρουσίαζε, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς διάφορες της ἰδιομορφίες, τὴν ἴδια βασικὴ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ δομή. Ἐκεῖ ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση — λαμβανομένων ὑπ' ὄψη τῶν θυσιῶν ποὺ εἶχε κάνει γιὰ νὰ ἐλευθερώσει τὴν Τσεχοσλοβακία στὸν καιρὸ τῆς πάλης της ἐναντίον τῆς Γερμανίας τοῦ Χίτλερ — εἶχε κάτι νὰ χάσει. Γι' αὐτὸ κι ἡ ἐπέμβαση τοῦ 1968 εἶχε σίγουρα (πράγμα ποὺ μένει ἀκόμα τὸ πιὸ ἀσυγχώρητο ἀπὸ τὴν ἄποψή μας) συντρίψει μιὰ ἐλπίδα σ' ὅλους τοὺς δημοκράτες, σ' ὅλους τοὺς σοσιαλιστές. Ἀλλὰ τουλάχιστον δὲν εἶχε κατὰ τρόπο ἄμεσο, ἀπειλήσει τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

Ἡ τύχη τῆς ἀνθρωπότητας, ὑπὸ ὅλες της τὶς μορφές, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν εἰρήνη, τὴν ὕφεση καὶ τὸν ἀφοπλισμό. Σήμερα ἡ ἐπέμβαση στὸ Ἀφγανιστάν μᾶς δείχνει ὅτι αὐτὲς οἱ ἀξίες κι αὐτοὶ οἱ σκοποὶ δὲ βρίσκονται στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν σοβιετικῶν ἐπιδιώξεων. Μᾶς δείχνει πὼς εἶναι ἕτοιμοι νὰ μεταχειριστοῦν μέσα ποὺ ὁλοφάνερα ἐπιδεικτικὰ ἀψηφοῦν αὐτὲς τὶς ἀξίες κι αὐτοὺς τοὺς σκοπούς. Αὐτὴ ἡ ἐνέργεια δὲν μπορεῖ νἄχει ἄλλες συνέπειες παρὰ νὰ ἐνισχύσει στὸν κόσμο ὁλόκληρο τὴν ψύχωση τῶν ἐξοπλισμῶν.

Τὸ Ἀφγανιστάν μπορεῖ νὰ γίνει ἡ βιετναμέζικη περιπέτεια μιᾶς σοβιετικῆς ἡγεσίας ποὺ ἐπιδεικνύει πιὸ ἀνοιχτὰ παρὰ ποτὲ ἕνα σωβινισμὸ Μεγάλης δύναμης καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ γραφειοκρατικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Γεγονὸς κατ' ἐξοχὴν σοβαρό: αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀπομονωμένοι καθὼς εἶναι ἀπὸ τὸ λαό τους, ζοῦν τόσο λίγο μὲ τὸν κόσμο, τέτοιο ποὺ εἶναι σήμερα ποὺ εἰλικρινὰ τρομάζουν μπροστὰ στὸν καθρέφτη ὅπου εἶναι ἀναγκασμένοι ν' ἀναγνωρίσουν τὴν εἰκόνα τους. Αἰσθάνονται πὼς εἶναι πολὺ σοβαρὰ παραγνωρισμένοι. Ὅλα γίνονται ὥστε νὰ καταστραφεῖ ἀκόμα ὅ,τι απομένει ἀπ' τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν μαζῶν στὶς ὄχι καπιταλιστικὲς βάσεις τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, στὴν ἀντικειμενικὴ ἀποστολή της: νὰ ὑποστηρίξει τὴν ἄνοδο τῶν ὑπαναπτύκτων λαῶν τῆς γῆς.

Τὸ καλοκαίρι ἐλπίσαμε ὅτι δὲ θὰ τολμοῦσαν. Δὲν εἴχαμε πιὰ τὸ δικαίωμα νὰ πιστεύουμε ὅτι ἦταν ἀδύνατη ἡ ἐπέμβαση στὸ Ἀφγανιστάν. Ἀλλὰ δὲν εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νὰ τὴ θεωρήσουμε ἀληθοφανῆ. Χρειάστηκε νὰ χάσουμε τὶς αὐταπάτες μας.

Θάλεγε κανείς, πὼς τὸ Πολιτικὸ γραφεῖο στὴ Μόσχα προσπαθεῖ νὰ δικαιώσει τὴν Κίνα καὶ τὸν κύριο Στράους. Μᾶς καταλαβαίνετε; Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ λίγα λόγια, οἱ πάρα πολὺ ἡλικιωμένοι τοῦ Κρεμλίνου, ἔπρεπε νὰ ξέρουν ὅτι ἡ δράση τους θὰ κατέστρεφε τὸ κλίμα τὸ ἀναγκαῖο γιὰ τὴν ὕφεση καὶ τὸν περιορισμὸ τῶν ἐξοπλισμῶν, ὅτι θὰ ἔδινε στὸ στρατιωτικὸ λόμπι τῶν ἀντιπάλων, χτυπητὰ ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ξαναρχίσουν τὴ νέα φάση τῶν ἐξοπλισμῶν, ποὺ ὁπωσδήποτε ἦταν ἤδη στὰ σκαριά.

Ἀλλὰ εἶναι ὁλοφάνερο πὼς οἱ σοβιετικοὶ ἡγέτες δὲ δίνουν πιὰ τὴν ἐλάχιστη προσοχὴ καὶ σημασία, ἔστω καὶ δευτερεύουσα, στὸν ψυχολογικὸ παράγοντα ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ κοινὴ γνώμη τάσεων καταφανῶς προοδευτικῶν. Καταφρονοῦν ἐξ ἴσου τὴν ἀντίσταση ποὺ προβάλλουν ἀναρίθμητα ἄτομα ἔξω ἀπ' τὰ μπλόκ. Δὲν ἐπιδίδονται παρὰ στὸ ἀχαλίνωτο παιχνίδι τοῦ συσχετισμοῦ δυνάμεων ἀνάμεσα στοὺς Μεγάλους. Ὁ μόνος συμπαίκτης τους εἶναι τὸ Πεντάγωνο. Κατορθώνουν νὰ φέρονται ἔτσι ποὺ τὰ θύματα τῆς πιὸ μεγάλης ἐκμετάλλευσης, οἱ χῶρες τοῦ Τρίτου Κόσμου νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπερασπίζουν τὸν ἑαυτό τους μὲ τὸ ἕνα χέρι ἐναντίον τῆς Μόσχας, ἀντὶ νὰ μεταχειρίζονται καὶ τὰ δυὸ ἐναντίον τῆς Οὐάσιγκτων καὶ τοῦ ΝΑΤΟ. Μ' αὐτὴ τὴν ἐπέμβαση δείχνουν πὼς ἀνεπιφύλακτα λειτουργοῦν σὰ συνένοχοι τῆς παγκόσμιας ἀντίδρασης. Παίζουν τὸ ρόλο ποὺ δὲ θέλουμε, ποὺ ἐξακολουθοῦμε νὰ μὴ θέλουμε νὰ τοὺς ἀποδώσουμε: ἐκεῖνον τῆς μίας τῶν δύο ὑπερδυνάμεων, τῶν ὁποίων οἱ θανάσιμες ἀντιζηλίες ἐξακολουθοῦν σὲ βάρος τῶν λαῶν.

Πῶς φθάσαμε σ' αὐτὴ τὴν τραγωδία; Ἀπὸ περισσότερο ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἀπέκτησε στὸ Ἀφγανιστάν θέσεις ἐναλλάσσοντας τὴν ἀντικειμενικὴ ἀντι-ιμπεριαλιστικὴ ἀλληλεγγύη καὶ μιὰ πολιτικὴ μεγάλης δύναμης ὅλο καὶ πιὸ κλασσικῆς. Οἱ ἐσωτερικὲς ἀντιθέσεις αὐτῆς τῆς πολὺ καθυστερημέ-

νης χώρας εἶχαν ἀρκετὴ διαιότητα γιὰ νὰ νὰ προκαλέσουν ἕνα αὐτόνομο ἐπαναστατικὸ κίνημα ἐθνικῆς ἀντίστασης, ποὺ κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες δὲν μποροῦσε νὰ ἀντλήσει τὴ δύναμή του παρὰ μέσα στὴν ἰντελλιγκένσια, περιλαμβανομένης καὶ τῆς στρατιωτικῆς. Ἀλλὰ ὁ μεγάλος γείτονας ἐπενέβαινε τότε ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, διευθύνοντας καὶ διαστρεβλώνοντας τὸ παιχνίδι.

Τὸ 1978 ὁ Νούρ Μοχάμετ Ταράκι καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν ἔκαναν μιὰ ἐπανάσταση· π ρ ο κ ά λ ε σ α ν ἕνα πραξικόπημα γιὰ νὰ προσφέρουν ὕστερα ἐκ τῶν ἄνω στὸ λαό τους μιὰ ἕτοιμη ἐπανάσταση. Ἐθέσπισαν, πιστεύω μὲ τὶς καλύτερες τῶν προθέσεων, μιὰ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση, ποὺ κατέστρεψε τὸν τρόπο ζωῆς τῶν χωρικῶν, ἔτσι ποὺ αὐτοὶ δὲν κέρδισαν τίποτα μὲ τὴ γῆ ποὺ τοὺς δόθηκε. Στὴν οὐσία παρέδοσαν τοὺς Ἀφγανοὺς χωριάτες σὲ μιὰ παμόμοια τύχη μὲ κείνη ποὺ γνώρισαν οἱ χωρικοὶ τοῦ Ἰράν κάτω ἀπ' τὴ δικτατορία τοῦ Σάχη. Ἡ καλυτέρευση ποὺ εἶχαν προεξοφλήσει μεταβλήθηκε σὲ καταστροφὴ γιὰ τὴ χώρα καὶ γιὰ ὅλο τὸ λαό.

Τὸ παιχνίδι ποὺ παιζόταν στὸ Ἀφγανιστάν ἦταν ἤδη χαμένο ἀπ' τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ ἄρχιζε, ἀρκεῖ νὰ τὸ συγκρίνουμε μὲ τὴν ἰρανικὴ ἐπανάσταση. Ἡ τελευταία αὐτὴ δίνει μιὰ ἀνεκτίμητη ὑποστήριξη στὴν ἰσλαμικὴ ἀντίσταση ποὺ φυσικὰ συνδέεται μὲ τὶς παραδοσιακὲς δυνάμεις: Οἱ εἰσβολεῖς θ' ἀφίσουν τὸ Ἀφγανιστάν ὄχι στοὺς Ἀμερικανούς, ἀλλὰ στοὺς μουσουλμάνους. Καὶ πρέπει νὰ εὐχηθοῦμε νὰ τοὺς δοθεῖ αὐτὸ τὸ μάθημα. Ἀντίθετα μὲ τὴν Ἄνοιξη τῆς Πράγας, πρόκειται ἐδῶ γιὰ ἕνα σοβαρὸ σφάλμα, ἀκόμα κι ἀπ' τὴν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῶν πιὸ ὀρθόδοξων γραφειοκρατικῶν μηχανισμῶν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἡ Καμπούλ μπορεῖ νάχει πιὸ ἄμεσες συνέπειες σχετικὰ μὲ τὴν ἐσωτερικὴ πολιτική. Εἶναι ἀδύνατον νὰ δεῖ κανεὶς ποῦ θὰ ὁδηγήσει ἡ τρέλλα ποὺ συνίσταται στὸ νὰ ρίχνουν λάδι στὴ φωτιὰ τοῦ Ἰσλάμ. Τὰ γεγονότα τοῦ Ἀφγανιστάν τονίζουν ὅτι οἱ λαοὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης καὶ τῶν συμμάχων της πρέπει νὰ βάλουν τοὺς Νοβότνοι τους σὲ ἀποστρατεία καὶ νὰ ξαναοικοδομήσουν ἐκ βαθέων τὸ σύνολο τῶν πολιτικῶν δομῶν τους.

Ὅσο γιὰ τὶς ὀργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς στὴ Δύση, πρέπει γρήγορα νὰ ξεφορτωθοῦν τοὺς πολιτικοὺς ἐκείνους στὶς γραμμές τους, ποὺ καλύπτουν τοὺς σοβιετικοὺς ἡγέτες, ἀκόμα καὶ ἴσαμε στὴν περιπέτειά τους τοῦ Ἀφγανιστάν. Ἀποδείχνουν ἔτσι ὅτι εἶναι ἡ σάρκα τῆς σάρκας τῆς γραφειοκρατίας καὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ μηχανισμοῦ της.

Θεωρῶ ταυτόχρονα ὅτι ἀπὸ δῶ καὶ ἐμπρὸς μιὰ μεγάλη εὐθύνη βαρύνει τὶς δυνάμεις τῆς λογικῆς ἐδῶ στὴ Δύση: Πρέπει νὰ μὴν ὑποστηριχτεῖ σέ καμμιὰ περίπτωση ἡ ἀνερχόμενη ἔνταση ποὺ προκαλοῦν οἱ ἡγεσίες στὶν Ἡνωμένες Πολιτεῖες καὶ στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση καὶ πρέπει νὰ ὑπερασπίσουμε, εἰδικὰ στὴ Δυτικὴ Γερμανία, τὴν πολιτικὴ ἀνοίγματος πρὸς τὴν Ἀνατολή, ποὺ ὑποβλήθηκε στὴν καλύτερη περίοδο τῆς συνεργασίας Σοσιαλιστῶν καὶ Φιλελευθέρων. Εἰρήνη, Ὕφεση, Ἀφοπλισμός, τώρα περισσότερο παρὰ ποτέ.

Φεβρουάριος 1980 ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΜΠΑΡΟ

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ
Μία νέα ἥττα τῶν Ἰμπεριαλιστῶν

Στὴ Νικαράγουα, ἄντρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ παιδιά, ἀγωνίστηκαν δεκαοχτὼ μέρες τὸν Ἰούνιο στὴ Μανάγκουα ἀπὸ δρόμο σὲ δρόμο, ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, ἐνάντια στὰ τεθωρακισμένα καὶ στὰ τάνκς τῆς «ἐθνοφρουρᾶς», κάτω ἀπὸ τὸ βομβαρδισμὸ τῶν ἀεροπλάνων, τῶν ἑλικοπτέρων, τὴ φωτιὰ τῶν κανονιῶν καὶ τῶν μυδραλλιοβόλων. Τὸ ἴδιο ἔγινε στὸ Ἐστέλι, στὴ Μασάγια, στὸ Ρίβας καὶ πολλὲς ἄλλες πόλεις, παντοῦ. Τριάντα χιλιάδες νεκροὶ ἦταν τὸ τίμημα τῆς νίκης, ἀλλὰ ὁ νικαραγουανὸς λαὸς εἶναι τώρα ὀρθός. Τιμὴ σ' αὐτούς.

Οἱ τρεῖς Σομόζα ποὺ κυβέρνησαν τὴ Νικαράγουα ἐπὶ 46 χρόνια, ὑπῆρξαν οἱ προστατευόμενοι ὀκτὼ προέδρων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀπὸ τὸν Φραγκλῖνο Ροῦσβελτ μέχρι τὸν Κάρτερ. Αὐτοί, ὅπως καὶ ἡ «ἐθνοφρουρά» ὑπῆρξαν δημιούργημα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ὁ Ἀναστάζιο Σομόζα ἔγινε πρόεδρος τῆς Νικαράγουα τὸ 1936, ἐπειδὴ οἱ ἀμερικάνοι τὸ 1933 τὸν εἶχαν κάνει ἀρχιστράτηγο ὅταν συμπλήρωσαν τὴ στρατιωτικὴ κατοχὴ τῆς χώρας. Πέρασε τὶς ἐξετάσεις του ὅταν τὸ 1934 δολοφόνησε τὸν ἥρωα ταγματάρχη Ἀουγκοῦστο Σαντῖνο. Τὸ ὄνομά του ἔγινε τὸ σύμβολο καὶ ἡ σημαία τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς ἐθνικῆς γῆς καὶ ὁλόκληρης τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς.

Οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες ὑπῆρξαν οἱ πατρόνοι, ὅπως ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι στὸ Ἐλ Σαλβαντόρ, στὴν Ὀνδούρα καὶ στὴ Γουατεμάλα. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ ὅλα τὰ ἐγκλήματα ποὺ γίνονται καθημερινὰ ἀπὸ τὸν «τακτικὸ» στρατό, τὴν ἀστυνομία, καὶ τὶς παραστρατιωτικὲς ὀργανώσεις δολοφόνων, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν κρατικὴ τρομοκρατία, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν κανόνα ἀκόμα στὸ Ἐλ Σαλβαντόρ καὶ στὴ Γουατεμάλα.

Ὁ ἀπολογισμὸς μισοῦ περίπου αἰώνα τῆς τυραννικῆς διακυβέρνησης τῶν Σομόζα καὶ τριῶν τετάρτων τοῦ αἰώνα βορειοαμερικάνικης κυριαρχίας, εἶναι ὀλέθριος γιὰ τὴν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ μιζέρια, οἱ ἀσθένειες καὶ ὁ ἀναλφαβητισμός, τῶν δύο τρίτων τῶν κατοίκων, βασιλεύουν. Εἶναι ἡ ἄλλη ὄψη τοῦ νομίσματος τοῦ ὑπερβολικοῦ πλουτισμοῦ τῆς οἰκογένειας Σομόζα καὶ τῶν συμμάχων τους καὶ τῶν τεράστιων ποσῶν ποὺ τραβοῦν κάθε χρόνο οἱ ἰμπεριαλιστὲς ἀπ' αὐτὴ τὴ μικρὴ ὑπερεκμεταλλευόμενη χώρα.

Ἡ βιομηχανία τῆς Νικαράγουα, ποὺ ἀποτελεῖται γενικὰ ἀπὸ θυγατρικὲς τῶν πολυεθνικῶν, εἶναι μιὰ βιομηχανία συναρμολόγησης, ὁλοκληρωτικὰ ἐξαρτώμενη ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴ ἐξαρτημάτων φερμένων ἀπὸ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Αὐτὲς σκοπεύουν λοιπὸν νὰ παραλύσουν αὐτὴ τὴ βιομηχανία, ἤδη σοβαρὰ κλονισμένη ἀπὸ τοὺς σομοζίστες. Ὁ δικτάτορας Σομόζα καὶ οἱ ἀμερικάνοι σύμβουλοί του χρησιμοποίησαν τὴ μέθοδο τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ἐπιχείρησαν τὴν ἀποδυνάμωση καὶ τὴν ἀποδιοργάνωση τῆς χώρας μὲ τὴν προγραμματισμένη ὑλικὴ καταστροφὴ καὶ παράτειναν τὴ σφαγή.

Ἡ ἀμερικάνικη κυβέρνηση ὑποστήριξε τὸ καθεστὼς τοῦ Σομόζα μέχρι τὴν τελευταία στιγμή, ἐνῶ ταυτόχρονα πίεζε τὸν Σομόζα καὶ ἀνέστειλε τὶς πωλήσεις τῶν ὅπλων. Οἱ ἀμερικάνοι ἀντικαταστάθηκαν ἀπὸ τὸ Ἰσραὴλ σ' αὐτὸ τὸ ἔργο καὶ ἡ «ἐθνοφρουρά» διπλασίασε τὴ δύναμή της μετὰ τὸ πρῶτο κύμα τῶν ἐξεγέρσεων τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 1978.

Οἱ ἀμερικάνοι θέλησαν νὰ ἐπιβάλουν μιὰ «εἰρηνικὴ» λύση σὲ συμφωνία μὲ τοὺς ἀστικοὺς τομεῖς τῆς ἀντιπολίτευσης, τὴν ὁμάδα τῶν δώδεκα, τὸ Πλατὺ Μέτωπο, τὴν Ἐκκλησία κλπ. μὲ τὴν παρέμβαση ἑνὸς μέρους τῶν σομοζιστῶν καὶ ἰδίως τὴν «ἐθνοφρουρά», ἀποκλείοντας τὸ Σαντινιστικὸ Μέτωπο. Αὐτὴ ἡ μανούβρα ἀπέτυχε ἐξ αἰτίας τοῦ πείσματος τοῦ Σομόζα καὶ τὴ θέλησή του νὰ πολεμήσει μέχρις ἐσχάτων, ποὺ ὑποστηριζόταν πολὺ πιθανὸν ἀπὸ τοὺς φίλους του ἀμερικάνους.

Ἡ νίκη τοῦ Σαντινιστικοῦ Μετώπου σάρωσε τὸν Σομόζα καὶ μαζί του τὸν σομοζισμό.

Τὸ κίνημα καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ ὀργάνωση τῶν μαζῶν πέτυχαν τότε μιὰ νέα διάσταση καὶ ὅλο τὸ προτσὲς ἐπιταχύνθηκε.

Ὁ ἀστικὸς κρατικὸς μηχανισμός, ποὺ ὁ πιὸ σημαντικὸς θεσμός του ἦταν ἡ μισθοφορικὴ «ἐθνοφρουρά», ὁ μηχανισμὸς τοῦ τρόμου, ἐξαφανίστηκε. Καί, οὔτε ἡ μπουρζουαζία, οὔτε ὁ ἰμπεριαλισμὸς εἶχαν πιὰ στὴ διάθεσή τους ἕνα ἐργαλεῖο καταπίεσης μέσα στὴ Νικαράγουα. Αὐτὴ εἶναι μιὰ ἐξαιρετικὴ κατάσταση.

Μιὰ παρόμοια κατάσταση ἀναπτύχθηκε στὴ Βολιβία, ὅπου μετὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Ἀπριλίου 1952, ὁ στρατὸς καὶ ἡ ἀστυνομία ἐξαφανίστηκαν — τὰ ὅπλα μοιράστηκαν πλατειὰ στοὺς ἐργάτες καὶ στοὺς ἀγρότες — καὶ ὅπου ὁ στρατὸς ἀνασυστάθηκε δέκα χρόνια ἀργότερα, ὁπότε ἡ Βολιβία ἀνακαταλήφθηκε γιὰ λογαριασμὸ τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς στρατιωτικῆς κάστας. Ἐν τούτοις, πρέπει νὰ παρατηρήσουμε ὅτι σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση ἕνα ἀστικὸ κόμμα, τὸ Ἐθνικὸ Ἐπαναστατικὸ Κίνημα πῆρε τὸν ἔλεγχο τῆς διοίκησης καὶ τοῦ Κράτους. Ἕνα τέτοιο κόμμα δὲν ὑπάρχει στὴ Νικαράγουα.

Ἡ ἀνατροπὴ τοῦ Σομόζα καὶ ἡ πτώση τοῦ σομοζισμοῦ κερδισμένη ἀπὸ τὸν ἡρωικὸ ἀγώνα τῶν ἔνοπλων δυνάμεων τοῦ Σαντινιστικοῦ Μετώπου Ἐθνικῆς Ἀπελευθέρωσης, στηριζόμενες πάνω σὲ λαϊκὲς πολιτοφυλακές, αὐθόρμητα σχηματισμένες παντοῦ καὶ συνδεμένες μεταξύ τους καὶ μὲ τὶς μονάδες τοῦ Σ.Μ.Α.Ν. καὶ ὑποστηριζόμενες ἀπὸ τὸν ξεσηκωμὸ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ στὶς πόλεις καὶ στὴν ὕπαιθρο, ἀποτελεῖ ἕνα ἱστορικὸ γεγονὸς μεγίστης σπου-

δαιότητας γιὰ τὴν Κεντρικὴ Ἀμερική, τὸ σύνολο τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς καὶ γιὰ ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Ἡ διαδικασία τῆς συσσώρευσης τοῦ κεφαλαίου κάτω ἀπὸ τὴ σκιὰ τῶν πολυεθνικῶν, πραγματοποιήθηκε ὑπὸ τὴν κυριαρχία ἑνὸς τμήματος τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Νικαράγουα, ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ Σομόζα καὶ τοὺς πλησίον τους, ἀποκλείοντας σχεδὸν ὅλους τοὺς ἄλλους ἀστικοὺς τομεῖς. Αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι, σπρωγμένοι στὰ ἄκρα κατέληξαν, μετὰ τὴ δολοφονία ἀπὸ τὸν Σομόζα, τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1978, τοῦ Πέντρο Ζογκέν Καμόρο, τοῦ πιὸ ἐπιφανοῦς ἀρχηγοῦ τους, νὰ δέχονται τὸν πόλεμο τῶν σαντινιστῶν σὰν τὸ μόνο μέσο γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Σομόζα.

Ἡ ἀστικὴ τάξη τῆς Νικαράγουα εἶναι πολὺ ἀδύνατη. Ἰσχυροποιήθηκε λίγο μὲ τὴ συμμετοχή της τὴν τελευταία περίοδο στὸν ἀγώνα ἐνάντια στὸ Σομόζα. Ἔτσι κρατᾶ κάποια ἀτού, γιατὶ εἶναι ὁ φυσικὸς μεσάζων γιὰ νὰ πάρει ἀπὸ καπιταλιστικὲς δυνάμεις καὶ ἀπὸ κυβερνήσεις τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς (ὅπως τὸ Μεξικό, ἡ Βενεζουέλα), τὴν ὑλικὴ βοήθεια τῆς ὁποίας ἡ Νικαράγουα ἔχει τόσο ἐπείγουσα ἀνάγκη.

Ἀλλὰ ἄν, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν τὴ βοήθεια, θὰ ἔπρεπε νὰ καταστείλουν ἢ ν' ἀφήσουν νὰ διαλυθοῦν τὰ ὄργανα ἐξουσίας ποὺ οἱ ἴδιες οἱ μάζες κέρδισαν, ἡ πληρωμὴ θὰ ἦταν πολὺ ὑψηλή, γιατὶ αὐτὸ θὰ σήμαινε ὅτι προετοιμάζουν τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ἀντεπανάσταση.

Ἀντίθετα, πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν τὰ ὄργανα ὑπεράσπισης τῆς ἐπανάστασης, ποὺ εἶναι οἱ ἐθνοφρουρὲς σὲ κάθε ἐργοστάσιο, σὲ κάθε ἀγροτικὴ ἐπιχείρηση, σὲ κάθε σχολεῖο, κάθε συνοικία καὶ νὰ συνδεθοῦν σὲ ἐθνικὴ κλίμακα, διαρθρωμένες μὲ ἕνα τακτικὸ ἐπαναστατικὸ καὶ δημοκρατικὸ στρατό.

Γιὰ νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἱκανότητα τῆς κινητοποίησης τῶν μαζῶν, πρέπει νὰ ἐξαπλωθοῦν τὰ δίκτυα τῶν ἐπιτροπῶν στὶς πόλεις καὶ στὴν ὕπαιθρο καὶ νὰ συνδεθοῦν ἐθνικά. Ἔτσι, θὰ ἀποτελέσουν τὴ βάση τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἐξουσίας τῶν μαζῶν.

Τριακόσιες χιλιάδες ἐργάτες γῆς δουλεύουν στὶς ἀγροτοβιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις τοῦ βαμβακιοῦ, τοῦ καφέ, τῆς ζάχαρης. Ἑξῆντα χιλιάδες ἀγρότες, μὲ τὰ πολὺ μικρὰ κτήματά τους, ἑβδομήντα χιλιάδες ἐργάτες στὶς πόλεις, καθὼς καὶ ἡ πολυάριθμη καὶ ἡρωικὴ νεολαία, ρίχτηκαν στὴ μάχη ὅπου πολλοὶ πλήρωσαν τὴ νίκη μὲ τὸ αἷμα τους καὶ τὴ ζωή τους. Ὅλοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὶς ὑπολογίσιμες δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης, ἐπιβλητικὲς γιὰ μιὰ χώρα μὲ δυόμισυ ἑκατομμύρια κατοίκους. Οἱ ἐργαζόμενοι ὀργανώνονται στὶς ἐπιτροπὲς ἄμυνας τῶν σαντινιστῶν, στὰ συνδικάτα καὶ στὴ σαντινιστικὴ συνομοσπονδία ἐργατῶν.

Ἡ ἀποθάρρυνσή τους θὰ προετοίμαζε τὴ δυναμικὴ ἐπιστροφὴ τῆς φιλοϊμπεριαλιστικῆς μπουρζουαζίας στὴν κυβέρνηση, δὲν θὰ ἔφερνε καμμιὰ λύση στὰ προβλήματα τῶν μαζῶν, ἐνῶ πολὺ πιθανὸν θὰ σήμανε τὴν ἐπαναφορὰ τῆς τρομοκρατίας. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι στὴν Ὁνδούρα, στὰ σύνορα, ἐγκαταστάθηκαν ἕξη χιλιάδες μισθοφόροι σομοζίστες «ἐθνοφρουροὶ» μὲ τὸν ἐξοπλισμό τους.

Πρέπει νὰ ὑπολογίζουμε πολὺ σοβαρά, τὴ θέληση τῆς ἀμερικάνικης διοίκησης, νὰ ἐπανακτήσει τὴ Νικαράγουα μ' ὁποιοδήποτε τρόπο.

Πολλὰ θὰ ἐξαρτηθοῦν ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις ποὺ θὰ παρθοῦν τώρα καὶ στὴν ἀμέσως προσεχὴ περίοδο, ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Σαντινιστικοῦ Μετώπου, τὴν Ἑνιαία Ἐθνικὴ Διεύθυνση. Ἂν τὰ ληφθέντα μέτρα θὰ βρίσκονται μέσα στὸ πνεῦμα τῆς διατήρησης καὶ αὐθεντικῆς ἐνίσχυσης τῶν δεσμῶν τους μὲ τὶς μάζες, ἂν οἱ ἐπιθυμίες, οἱ ἀνάγκες καὶ οἱ ἐλπίδες τῶν μαζῶν γίνουν σεβαστές, τότε λοιπὸν ἡ ἐπανάσταση θὰ βαθύνει τὸ δρόμο της.

Μιὰ πορεία πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ θὰ ξεκινήσει μὲ μέτρα ἀναπόφευκτα γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς κολοσσιαίας ἀνεργίας, χωρὶς νὰ ξεχνᾶμε τὸν ὑποσιτισμὸ καὶ τὴν πείνα, ποὺ εἶναι τὸ πιὸ ἀδύνατο καὶ κρίσιμο σημεῖο τῆς σημερινῆς κατάστασης, τὸ πιὸ δύσκολο πρόβλημα γιὰ ἐπίλυση, ἄλυτο μέσα στὰ καπιταλιστικὰ πλαίσια σὲ ὁποιαδήποτε χώρα καὶ πολὺ περισσότερο σὲ μιὰ χώρα ὑπανάπτυκτη καὶ ἐξαρτημένη.

Στὶς ὑπάρχουσες συνθῆκες διαρκούσας παγκόσμιας οἰκονομικῆς κρίσης, ἡ ἀνεργία εἶναι τὸ ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιβεβλημένης πολιτικῆς τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Συστήματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεφύγει χωρὶς νὰ σπάσει μὲ τὴν ἰμπεριαλιστικὴ κυριαρχία καὶ τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα. Πρέπει νὰ ἀναπτυχθεῖ ἕνας σχεδιασμὸς μέτρων καὶ βαθιῶν ἀλλαγῶν ἀπαραίτητων γιὰ τὴν ἰσορροπημένη καὶ ἁρμονικὴ μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς Νικαράγουα στὸ σύνολό της. Κι αὐτὸ μὲ μιὰ σφαιρικὴ ὀπτικὴ τοῦ προτσέσου θεωρούμενου σὰν ἕνα κίνημα ποὺ πρέπει νὰ προχωρήσει γιὰ χάρη τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν, τῶν φτωχῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ, ὑπολογίζοντας ἰδιαίτερα τὶς γυναῖκες καὶ τοὺς νέους, δηλαδὴ γιὰ τὴν τεράστια πλειοψηφία τοῦ λαοῦ.

Ἀναπόφευκτα καὶ γοργά, οἱ ἀντιφάσεις ἀνάμεσα στὰ συγκεκριμένα συμφέροντα τῶν μὴ κατεχόντων μαζῶν, μισθωτῶν ἢ ἀνέργων καὶ στὰ συμφέροντα τῆς ἰσχυρῆς μπουρζουαζίας μὲ τὰ ἐξωτερικά της στηρίγματα ποὺ ἀντιπροσωπεύεται καλὰ μέσα στὴ σημερινὴ κυβέρνηση θὰ βγοῦν στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Μόνον ἐὰν ἡ πραγματικὴ ἐξουσία παραμείνει σθεναρὰ στὰ χέρια τῶν ὀργανωμένων καὶ ἔνοπλων μαζῶν καὶ ἂν ἡ ἡγεσία τοῦ Σαντινιστικοῦ Μετώπου δὲν διστάσει, τότε ἡ πολιτικὴ κρίση στὸ ἐσωτερικὸ τῆς συμμαχίας τῶν τάξεων, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ σημερινὸ καθεστώς, θὰ ὑπερπηδηθεῖ ὑπὲρ τῶν μαζῶν μὲ ἕνα μίνιμουμ κρίσης.

Ἡ ἐπανάσταση θὰ προοδεύσει ἀκόμη κι ἂν ἕνα μέρος τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἀφεθεῖ στὰ χέρια τῶν μικρῶν καὶ μεσαίων ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματιῶν γιὰ μιὰ ὁλόκληρη περίοδο. Τὸ μέρος τοῦ Κράτους στὴν παραγωγὴ καὶ στὴ διανομὴ πρέπει νὰ εἶναι κυρίαρχο, διαχειριζόμενο ἀπὸ ἐπιτροπὲς ἄμεσα ἐκλεγμένες ἀπὸ τὶς συνελεύσεις τῶν ἐργαζομένων σὲ κάθε ἐπιχείρηση.

Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, τὸ μερίδιο τοῦ Κράτους θὰ εἶναι δυναμικὸ καὶ κυρίαρχο. Κάθε ἐπιχείρηση θὰ πρέπει νὰ διοικεῖται ἀπὸ ἐπιτροπὲς ἄμεσα ἐκλεγμένες

ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτήν, μὲ μιὰ ἀντιπροσώπευση τοῦ Κράτους, ποὺ νὰ μὴν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ βέτο.

Στ' ἀνώτερα ἐπίπεδα τῆς διοίκησης τοῦ κρατικοῦ τομέα, οἱ ἐργαζόμενοι θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι πλειοψηφικὰ ἀντιπροσωπευμένοι.

Στὶς ἐπιχειρήσεις ποὺ θὰ μείνουν στὸν ἰδιωτικὸ τομέα, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀναπτυχθεῖ ὁ ἐργατικὸς ἔλεγχος μὲ τὸ δικαίωμα στὴν ἐποπτεία τῶν λογιστικῶν, τῶν προσλήψεων καὶ τῶν ἀπολύσεων.

Πρέπει νὰ προσανατολισθοῦν πρὸς τὴ δημιουργία ἑνὸς Ἐθνικοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, δημοκρατικοῦ, ὅπου θὰ συνέρχονται, μαζὶ μὲ τοὺς ἀντιπρόσωπους τῆς κυβέρνησης, οἱ ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργαζομένων καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ, σὰν καταναλωτές.

Πρέπει νὰ ἀνασυγκροτηθεῖ ἡ Νικαράγουα, ὀργανώνοντας ἐκ βάθρων, ἀπελευθερώνοντας πολὺ πλατειὰ τὴν πρωτοβουλία τῶν μαζῶν.

Ὅλος ὁ κόσμος, δηλαδὴ ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι, ὅλοι οἱ νέοι, ὅλοι αὐτοὶ ποὺ συμμετεῖχαν στοὺς ἀγῶνες καὶ στὴν πάλη ἐνάντια στὸν Σομόζα καὶ τὸν σομοζισμό, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συμμετέχουν ἐνεργά, προσωπικά, στὴ λήψη ἀποφάσεων γιὰ τὴ δημιουργία καὶ τὴν ὑπεράσπιση τῆς νέας Νικαράγουα.

Μόνον ἕνα δημοκρατικὸ καθεστώς, κατευθυνόμενο πρὸς ἕνα αὐτοδιαχειριζόμενο σοσιαλισμὸ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα θὰ μπορέσει νὰ ὑπολογίζει πάνω στὸν ἐνθουσιασμὸ χωρὶς δισταγμὸ τῶν μαζῶν, στὴν ἀφοσίωσή τους καὶ στὴ διάθεσή τους γιὰ τὶς ἀναπόφευκτες θυσίες γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει μ' ἐπιτυχία τοὺς τεράστιους κινδύνους ποὺ ἀπειλοῦν τὴ Νικαράγουα. Πρέπει νὰ προετοιμάζεται κανεὶς γιὰ τὸ χειρότερο, ἀκόμη κι ἂν αὐτὸ δὲν ἔρθει.

Πρόκειται βέβαια γιὰ τὸ μέλλον. Ἔγινε ἤδη μιὰ τεράστια ἀλλαγὴ στὴν προσωπικότητα τῶν νικαραγουανῶν, μιὰ ξυπνημένη συνείδηση, ἕνα πνεῦμα ἀποφασιστικό, ἡ ἀποδοχὴ τῶν κινδύνων, ἡ θέληση γιὰ τὴ νίκη καὶ τώρα ἕνα γενικὸ αἴσθημα ἐμπιστοσύνης. Εἶναι ἤδη πολύ, ἀλλὰ πρέπει νὰ παγιωθεῖ καὶ νὰ στερεωθεῖ αὐτὴ ἡ καινούργια συμπεριφορὰ μέσα στὴ ζωή, ἀλλάζοντας τὶς κοινωνικὲς σχέσεις παραγωγῆς, τὶς σχέσεις ποὺ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὸ ἀφεντικὸ καὶ τοὺς ὑπαλλήλους του, οἱ ὁποῖες δὲν ἀλλάζουν αὐτόματα, ὅταν ἡ βιομηχανία κρατικοποιεῖται. Ὁ Σομόζα ἦταν ταυτόχρονα τὸ Κράτος καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις τὸ ἀφεντικό.

Τὸ Σαντινιστικὸ Μέτωπο Ἐθνικῆς Ἀπελευθέρωσης εἶναι ἕτοιμο γιὰ νὰ προσανατολίσει καὶ νὰ διευθύνει αὐτὸ τὸ προτσέσο. Τὸ ἴδιο ἔχει μεταμορφωθεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἀγώνα. Ἀπὸ τὸ 1974, ἦταν ἱκανὸ νὰ χρησιμοποιεῖ μὲ εὐλυγισία καὶ ἐπιτυχία τὶς πιὸ διαφορετικὲς μεθόδους καὶ μέσα καὶ τελικὰ ἔδωσε στὸ μαζικὸ κίνημα μιὰ μοναδικὴ διεύθυνση, τὴν ἑνιαία ἐθνικὴ διεύθυνση.

Εἶναι πιθανὸν τὸ Σ.Μ.Α.Ν. νὰ γίνει ἕνα πολιτικὸ κόμμα. Πρέπει τὸ Σ.Μ.Α.Ν. νὰ σεβαστεῖ τὸ δικαίωμα τοῦ σχηματισμοῦ τάσεων καὶ ν' ἀποφύγει τὴν παγίδα τοῦ μοναδικοῦ κόμματος πατροναρισμένου ἀπὸ τὸ Σοσιαλιστικὸ κόμμα ποὺ ἔχει φιλοσοβιετικὸ προσανατολισμό.

Ἂν οἱ δεσμοὶ τοῦ Σ.Μ.Α.Ν. μὲ τὶς μᾶζες διατηρηθοῦν καὶ ἐνισχυθοῦν, ἂν ὀργανωθεῖ ἕνα διαρκὲς σύστημα πληροφόρησης καὶ πρὸς τὶς δυὸ κατευθύνσεις, ἂν οἱ σημαντικὲς διαφωνίες στοὺς κόλπους του φανερωθοῦν στὶς μάζες, ὅπως καὶ οἱ διαφορὲς στὸ ἐσωτερικὸ τῆς κυβερνητικῆς συμμαχίας μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη, τότε τὸ Σ.Μ.Α.Ν. θὰ γίνει τὸ κόμμα τῆς ἐπανάστασης καὶ οἱ κρίσεις θὰ ξεπεραστοῦν χωρὶς διασπάσεις ἢ τουλάχιστον ἡ φθορὰ θὰ εἶναι μικρή.

Τὸ καθῆκον μας καὶ τὸ σημερινό μας ἔργο εἶναι νὰ συντελέσομε στὴν ὀργάνωση τῆς πιὸ πλατιᾶς ἀλληλεγγύης μὲ τὴ Νικαράγουα. Οἱ ἐπαναστάτες καὶ τὸ παγκόσμιο ἐργατικὸ κίνημα στὸ σύνολό του πρέπει νά προσφέρουν στὴ Νικαράγουα τὴ βοήθειά τους ποὺ τὴν ἔχει ζωτικὴ ἀνάγκη, σὲ τρόφιμα, σὲ χρήματα καὶ σὲ ὅπλα, ὥστε νὰ μὴν εἶναι ἀναγκασμένη νὰ δέχεται τοὺς ἰμπεριαλιστικοὺς ἐκβιασμοὺς καὶ νὰ μπορέσει νὰ διατηρήσει τὴν ἀνεξαρτησία της.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Νικαράγουα δὲν ξεπερνᾶ τὰ δυόμισυ ἑκατομμύρια, ὥστε ἡ ἐπιχείρηση εἶναι δυνατὴ ἀπὸ ἕνα διεθνὲς κίνημα ἀλληλεγγύης ποὺ νὰ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὰ ἐργατικὰ κράτη καὶ κόμματα μιὰ βοήθεια χωρὶς ὅρους. Μιὰ σημαντικὴ ἰατρικὴ βοήθεια ἔφτασε ἤδη ἀπὸ τὴν Κούβα. Ἀλλὰ ἡ συμπαράσταση καὶ ἄλλων χωρῶν εἶναι ἐπείγουσας ἀνάγκης.

Στὸν ἀγώνα τους ἐνάντια στὴ δικτατορία, οἱ σαντινίστες ἐπωφελήθηκαν ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ καὶ ὑλικὴ ὑποστήριξη τῆς Κούβας. Αὐτὴ ἡ βοήθεια εἶναι πολὺ θετική, βέβαια, στὸ βαθμὸ ποὺ ἐπιτρέπει στ' ἀντιϊμπεριαλιστικὰ κινήματα νὰ ἀποσπάσουν τὴ νίκη. Ἀλλὰ δὲν μπορεῖ κανεὶς ν' ἀγνοεῖ τὶς προσπάθειες τῶν κουβανῶν συμβούλων νὰ ἐπηρεάσουν τὸ καθεστὼς καὶ νὰ τὸ σπρώξουν στὸ πεδίο τῆς σοβιετικῆς διπλωματίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔτσι ποὺ θὰ λυθοῦν τὰ προβλήματα τῆς ἐλεύθερης Νικαράγουα.

Ἡ Νικαράγουα μπορεῖ νὰ γίνει ἕνα λαμπερὸ παράδειγμα, ἀλλὰ πρέπει ἡ ἐπανάστασή της νὰ σταθεῖ ἱκανὴ νὰ ἐπιζήσει καὶ νὰ συνεχίσει, ὥσπου νὰ γίνει μιὰ ἐπανάσταση σοσιαλιστική.

Ἡ ἐπιρροὴ ποὺ ἔχει ἤδη ἀποκτήσει στὶς χῶρες τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Ἐλ Σαλβαντὸρ εἶναι φανερὴ καὶ δὲν θὰ σταματήσει ν' ἀντανακλᾶται στὶς ἄλλες χῶρες τῆς Νότιας Ἀμερικῆς, ὅπου ὑπάρχουν τυραννίες παρόμοιες μ' αὐτὴν τοῦ Σομόζα. Αὐτὴ ἡ πιθανότητα εἶναι ἀρκετὴ νὰ κάνει τοὺς ἰμπεριαλιστὲς ἀμερικάνους ἱκανοὺς γιὰ ὅλα γιὰ νὰ θέσουν τέλος σ' αὐτήν: Ὁ ἴδιος λόγος πρέπει νὰ ὠθήσει ὅλο τὸ ἐργατικὸ καὶ ἀντιϊμπεριαλιστικὸ κίνημα σὲ βοήθεια.

Ὁ Σαντίνο καὶ ὁ Τσὲ Γκουεβάρα ξαναμπαίνουν στὸν ἀγώνα! Ζήτω ἡ ἐλεύθερη Νικαράγουα ποὺ βαδίζει πρὸς τὸ σοσιαλισμό!

Διεθνὴς Τάση Ἐπαναστατῶν Μαρξιστῶν

ΠΑΣΤΙΑΣ ΓΙΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΕ

Ὁ Π. Γιατσόπουλος γεννήθηκε στὶς 13 τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1897 καὶ πέθανε στὶς 24 τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1979 στὴν Ἀθήνα, σὲ ἡλικία 83 ἐτῶν.

Ἀπ' τὰ μικρά του χρόνια ὥς τὸ θάνατό του, ἡ ζωή του ἦταν γεμάτη περιπέτειες, ἀλλὰ καὶ ὡραίους ἀγῶνες. Σὲ ἡλικία ἐννέα χρόνων ἔζησε τὴν ἐπίθεση τῶν βουλγάρων σωβινιστῶν ἐνάντια στοὺς ἑλληνικοὺς πληθυσμοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ποὺ ἀναγκάστηκαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ πάτρια χώματα καὶ νὰ καταφύγουν ἄλλοι στὴ μητέρα Ἑλλάδα, ἄλλοι στὴν Αἴγυπτο, τὴ Γερμανία κλπ. Οἱ μόνοι ποὺ τότε ἀντιτάχθηκαν στὴ μισαλλοδοξία αὐτὴ τοῦ τότε βουλγαρικοῦ κράτους ἦταν οἱ βούλγαροι σοσιαλιστές, ποὺ προσπάθησαν — καὶ μὲ θύματα ἀκόμη — νὰ ματαιώσουν τοὺς διωγμούς.

Ἡ οἰκογένεια Γιατσόπουλου ἐγκαταστάθηκε τελικὰ στὴν Πόλη, ὅπου ὁ Παστίας σπούδασε στὴν ἀμερικανικὴ Ροβέρτειο Σχολή, σχολὴ ἀνώτερων σπουδῶν, κι ὕστερα ἀπ' τὸν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἀθήνα. Ἐδῶ ὁ Π.Γ. ἐργάστηκε στὴν Ἰονικὴ Τράπεζα καὶ σὲ ἄλλες ἐπιχειρήσεις ὡς λογιστὴς καὶ ἀλληλογράφος καὶ συνδέθηκε μὲ τὸ Σοσιαλιστικὸ Ἐργατικὸ Κόμμα καὶ σὰν στέλεχος τοῦ κόμματος αὐτοῦ, ἐργάστηκε μαζὶ μὲ τὸν Σεραφεὶμ Μάξιμο, γιὰ τὴν καθοδήγηση τῆς μεγάλης πανεργατικῆς ἀπεργίας τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιᾶ τὸ 1923.

Σχετικὰ μὲ τὴν κομματικὴ δράση τοῦ Π.Γ. ὁ Γιάννης Κορδάτος γράφει στὸ ἔργο του «Ἱστορία τῆς Νεώτερης Ἑλλάδας» (τόμος πέμπτος, σελ. 614-615, ἐκδ. 1958):

«Ἐπίσης ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1921, νὰ πᾶνε στὴ Μόσχα ὁ Ν. Δημητράτος, ὁ Π. Γιατσόπουλος καὶ ὁ Γ. Γεωργιάδης. Ὅταν ὅλα ἦταν ἕτοιμα, ἔφυγαν. Πῆγαν στὴ Μόσχα, ἔμειναν κάμποσες μέρες ἐκεῖ, ἀλλὰ ὅταν ξαναγύρισαν, ἔφεραν ὄχι καλὲς εἰδήσεις. Πρῶτα δὲν τοὺς δέχτηκαν οἱ τότε μεγάλοι: Λένιν, Τρότσκυ, Ζηνόβιεφ. Ἔπειτα βρῆκαν τὴ Μόσχα σὲ κακὰ χάλια, ὅπως ἔλεγαν. Ἦταν μιὰ πειναsμένη καὶ κατεστραμένη πόλη. Γύρισαν ἀπογοητευμένοι, κυρίως ὁ Γεωργιάδης καὶ ὁ Δημητράτος. Καὶ τὴν ἀπογοήτευσή τους τὴ μετάδωσαν καὶ στὰ ἄλλα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ σὲ ἄλλα στελέχη τοῦ κόμματος».

«Λέγανε μὲ ἐπιμονὴ πὼς ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἐξελίσσεται εἰς ἕνα Ἐργατικὸ (Λαϊκὸ) Κράτος καὶ ὅτι ἡ Γ' Διεθνὴς ἐτροποποίησε τὶς προγραμματικές της ἀρχές. Καὶ ἀκόμα τόνιζαν πὼς εἶχαν ἐντολὴ ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τοῦ Κ.Κ. τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης νὰ προσαρμόσουν τὸ πρόγραμμα καὶ τὴν τακτικὴ τοῦ Σοσιαλεργατικοῦ (Κομμουνιστικοῦ) Κόμματος τῆς Ἑλλάδας μὲ τὶς νέες κατευθύνσεις τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ».

Πάνω σ' αὐτὸ τὸ ἔδαφος συγκλήθηκε ἡ περίφημη συνδιάσκεψη τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1922, ὅπου οἱ Γ. Γεωργιάδης καὶ Ν. Δημητρᾶτος — ὅπως γράφει πάλι ὁ Κορδάτος — ἀναπτύξανε τὶς θέσεις ἐκεῖνες γιὰ τὴν ἀνάγκη μακρᾶς νόμιμης ὕπαρξης τοῦ Κόμματος κλπ., ποὺ ἀποτελέσανε τὴν ἀπαρχὴ ὀξείας ἰδεολογικῆς κρίσης.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ βλέπομε πιὸ συγκεκριμένα ὅτι ὁ Π.Γ. συνόδευσε σὰν διερμηνέας τὴν ἀντιπροσωπεία τοῦ Κ.Κ. στὸ 3ο Συνέδριο τῆς Κομμ. Διεθνοῦς στὴ Μόσχα τὸν Αὔγουστο τοῦ 1921 καὶ ἔμεινε ἐκεῖ μαζὶ μὲ τοὺς ἀντιπρόσωπους τοῦ κόμματος κάπου τρεῖς μῆνες.

Ὁ Π. Γ. δὲν ἀκολούθησε τοὺς Γ. Γεωργιάδη καὶ Ν. Δημητράτο, παρέμεινε στὸ Κόμμα καὶ ἀποδέχτηκε τὴ ριζικὴ μεταβολὴ ποὺ ἀποφάσισε τὸ ἔκτακτο Συνέδριο τοῦ 1924, ὕστερα ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ Παντελῆ Πουλιόπουλου, ποὺ ἐκλέχτηκε καὶ γενικὸς γραμματέας, δηλαδὴ ἀρχηγὸς τοῦ Κόμματος.

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Κορδάτος, ὁ Π.Γ. διορίστηκε ἀπ' τὸ ἔκτακτο Συμβούλιο τοῦ Κόμματος ποὺ συνῆλθε στὶς 20 τοῦ Ὀκτώβρη τοῦ 1922 μέλος τῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, μαζὶ μὲ τοὺς Ἀβραὰμ Μπεναρόγια καὶ Ἐλ. Σταυρίδη.

Ὑπὸ τὴν καινούργια μορφὴ τοῦ Κόμματος, ὁ Π.Γ. ἐργάστηκε στὴ Μακεδονία σὰν λογιστὴς ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν καὶ σὰν στέλεχος τοῦ κόμματος ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς κύριους συντελεστὲς τῆς νίκης τοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τοῦ δικτάτορα Θ. Πάγκαλου στὶς δημοτικὲς ἐκλογὲς τοῦ Ὀκτώβρη τοῦ 1925 μὲ τὴν ἐπιτυχὴ ἐφαρμογὴ τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν προσφύγων τῆς Μικρασίας. Ἀργότερα ἐκτοπίστηκε στὴν Ἀμοργό, ὅπου βρισκότανε ἤδη ὁ Παντ. Πουλιόπουλος μὲ ἄλλα στελέχη τοῦ Κόμματος.

Ὁ Θ. Πάγκαλος, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δικτατο-

ρίας του (25.6.1925—22.8.1926), συνέλαβε κι ἐκτόπισε στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν στελεχῶν τοῦ Κόμματος.

Μετὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς δικτατορίας ἀπ' τὸ Γεώργιο Κονδύλη (22.8.1926), ὅλοι οἱ ἐξόριστοι στὰ διάφορα νησιὰ συναντήθηκαν στὸ πλοῖο ποὺ τοὺς γύριζε στὸν Πειραιά. Ἐκεῖ συνάντησα τὸν Π.Γ. καὶ τὸν Παντ. Πουλιόπουλο καὶ μοιραστήκαμε τὴ χαρά μας γιὰ τὴν ἐπάνοδο τοῦ Κόμματος στὴ νομιμότητα καὶ τὴν ἐλεύθερη συμμετοχή του στὶς ἐπικείμενες ἐκλογές.

Στὴ «σύσκεψη παραγόντων» (5 - 8 τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1926), ποὺ συνῆλθε στὴν Ἀθήνα, ὅταν γύρισαν οἱ ἐξόριστοι, ἐκλέχτηκε καὶ πάλι ὁ Π. Πουλιόπουλος Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Κόμματος, ποὺ ὅμως δὲν ἀποδέχθηκε τὴν ἐκλογή του. Τότε ἀνέλαβε προσωρινὰ τὴ Γενικὴ Γραμματεία ὁ Π. Γιατσόπουλος, ὡς τὸ τρίτο συνέδριο τοῦ ΚΚΕ, τὸ Μάρτη τοῦ 1927.

Ὅταν γυρίσαμε στὴν Ἀθήνα, ριχτήκαμε ὅλοι μὲ ἐνθουσιασμὸ στὸν προεκλογικὸ ἀγώνα. Οἱ ἐκλογὲς ἔγιναν μὲ πλήρη ἐλευθερία καὶ τάξη καὶ τὸ Κ.Κ. σημείωσε σχετικὴ ἐπιτυχία, ἀναδεικνύοντας 10 βουλευτὲς καὶ ἀνάμεσά τους τὸν Σεραφεὶμ Μάξιμο ποὺ ὑπῆρξε καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας.

Ὁ Π. Πουλιόπουλος μαζὶ μὲ τὸν Π. Γιατσόπουλο ἄρχισε ἕνα νέο ἰδεολογικὸ ἀγῶνα (ὑπόγραψαν μαζὶ τὸ «Γράμμα στὰ μέλη τοῦ Κ.Κ.Ε.» («Νέο Ξεκίνημα», Ἀθήνα 6.6.1927), ποὺ ἀποτελοῦσε μιὰ συστηματικότερη ἀνάπτυξη τῶν ἀπόψεών τους), ποὺ τελικὰ προκάλεσε καὶ πάλι διάσπαση τοῦ Κόμματος, ἔξοδο στελεχῶν καὶ νέες ἰδεολογικὲς συζητήσεις, γιὰ τὰ ζητήματα στρατηγικῆς καὶ τακτικῆς τοῦ Κ.Κ., ποὔμειναν ἄλυτα. (Ὁ Π. Πουλιόπουλος καὶ ὁ Π. Γιατσόπουλος διαγράφτηκαν ἀπὸ τὸ Κόμμα στὶς 25 τοῦ Σεπτέμβρη 1927).

Ὁ Π.Γ. ὑπῆρξε δραστήριος ἀγωνιστὴς στὶς γραμμὲς τῆς ἀντιπολίτευσης, ὡς τὸ φοβερὸ δυστύχημα τὸ Φλεβάρη τοῦ 1929 (κατάρρευση τοῦ καφενείου «Πανελλήνιο» τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου), ποὺ τὸν ἄφησε ἀνάπηρο γιὰ πάντα καὶ τὸν ἔκλεισε στὸ σπίτι του. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τότε ὡς τὸ θάνατό του, ὁ Π.Γ. δὲν ἔπαψε νὰ παρακολουθεῖ τὸ κίνημα, νὰ μελετᾶ καὶ νὰ συζητᾶ βαθυστόχαστα μὲ τοὺς ἰδεολογικοὺς φίλους του τὰ προβλήαμτα, τὰ ἐθνικὰ καὶ τὰ παγκόσμια.

Ἀπ' τὶς μεταφραστικές του ἐργασίες τὴν ἐποχὴ τῆς ἀναπηρίας του, πρέπει κυρίως νὰ ἐξαρθεῖ ἡ μετάφραση στὰ ἑλληνικὰ τοῦ ἔργου τοῦ Ἐρνέστου Μαντέλ «Τραιτέ ντ' Ἐκονομί Μαρξίστ», ὑπὸ τὸν τίτλο «Μαρξιστικὴ Πραγματεία τῆς Οἰκονομίας», σὲ 14 τόμους τῶν 320 σελίδων ὁ καθένας καὶ μὲ τὸ ψευδώνυμο Πέτρος Τούντζας.

Ξέρω ἀπ' τὸν ἴδιο καὶ ἀπὸ ἕνα δημοσίευμα στὸ περιοδικὸ «Ἑλληνικὴ Ἀνεξαρτησία» τοῦ Ν. Πουλιόπουλου, ὅτι ἔχει μεταφράσει κι ἕνα ἄλλο κλασσικὸ ἔργο τῆς διεθνοῦς βιβλιογραφίας ποὺ δέν ἔχει ὡς τώρα ἐκδοθεῖ.

Ὁ Π. Γιατσόπουλος κηδεύτηκε στὶς 26 τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1979 στὸ Β΄ Νεκροταφεῖο. Στὴν τελευταία του κατοικία τὸν συνόδευσαν, ἐκτὸς ἀπ' τοὺς στενοὺς συγγενεῖς του, καὶ μερικοὶ ἰδεολογικοί του φίλοι, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ ὁ συντάκτης τῶν γραμμῶν αὐτῶν, ὁ ποιητὴς Γιῶργος Παπαλεονάρδου, συνεξόριστός του στὴν Ἰκαρία τὸ 1947, ποὺ συνόψισε τὴ ζωὴ καὶ τὸν ἀγώνα τοῦ ἐκλιπόντος σ' ἕνα ὡραῖο ἐπικήδειο ποίημα.

Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Π.Γ. ἐξέλιπε μιὰ εὐγενικιὰ καὶ ἀνδιοτελὴς μορφὴ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος κι ἕνα ἀκόμη παλαιὸ στέλεχος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος. Τοῦ προηγήθηκαν οἱ Παναγῆς καὶ Νίκος Δημητράτος, ὁ Ἀρ. Σίδερης, Κουριέλ, Γ. Γεωργιάδης καὶ Ἀβραὰμ Μπεναρόγιας. Ἐξέλιπαν ἀκόμη πρὶν ἀπ' αὐτὸν κι ἐκεῖνοι ποὔταν, ὕστερα ἀπ' τὴν κρίση τοῦ 1922, ἰδεολογικοί του φίλοι ἢ ἀντίπαλοι, οἱ Σερ. Μάξιμος, Παντ. Πουλιόπουλος, Ἀνδρ. Χαϊτάς, Γ. Σάντος καὶ Ν. Ζαχαριάδης.

Σ. Κ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑ ΤΟ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ
ΔΙΜΗΝΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
«Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ»
Κεντρικὸ Ταχυδρομεῖο
Ταχ. Θυρὶς 674
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΡΝΑΣ
Κασομούλη 19, Τ.Τ. 411
ΑΘΗΝΑ

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου
ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΩΡΖΟΣ
Μεσολογγίου 16
Τηλ. 3611.372

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:
Ἑξάμηνη 60 δρχ.
Ἐτήσια 120 δρχ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» εἶναι ὄργανο δυνάμεων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ποὺ τοποθετοῦνται γενικὰ στὸ χῶρο τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ.

Ποὔχουν δηλαδὴ ἕνα ξεκάθαρο ἀντιϊμπεριαλιστικό, ἀντικαπιταλιστικὸ καὶ ἀντιγραφειοκρατικὸ σοσιαλιστικὸ πρόγραμμα καὶ θεωροῦν ὅτι ὁ ἀπαραίτητος σοσιαλιστικὸς μετασχηματισμὸς τῆς Ἑλλάδας, καὶ κάθε χώρας, θἆναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀναπόφευκτης, σὲ μιὰ ὁρισμένη στιγμή, δυναμικῆς ἀναμέτρησης μὲ τὴν ἔνοπλη ἀντίσταση τῆς ἀντίδρασης, καὶ ἑπομένως ἀποτέλεσμα ἑνὸς ποιοτικοῦ πηδήματος, ἀπὸ μιὰ ἐξελιχτικὴ γιὰ ἕνα διάστημα πορεία στὴν νικηφόρα ὁλοκλήρωση τῆς Ἐπανάστασης.

Ἐπιπλέον δυνάμεων ποὺ θὰ χαράζουν μιὰ ὀρθὴ μεταβατικὴ ταχτικὴ τόσο ἀπέναντι στὸ ταξικὸ κίνημα τῆς χώρας, ὅσο καὶ γιὰ τὴ νικηφόρα ἔκβαση τῆς πορείας πρὸς τὴν Ἐπανάσταση, ἔξω ἀπὸ κάθε σεχταριστική, «μεσσιανική» νοοτροπία καὶ πραχτική.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ» ἀγωνίζεται γιὰ ἕνα Σοσιαλισμὸ βασιζόμενο στὴν αὐτοκυβέρνηση, τὴν αὐτοδιαχείρηση, τὴν αὐτοτέλεια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν, σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα, σοσιαλισμὸ βασικὰ ἀντίθετο στὸ σχῆμα τοῦ γραφειοκρατικοῦ κρατικοῦ «Σοσιαλισμοῦ», ποὺ στηρίζεται στὴν οὐσιαστικὴ ἐξουσία τοῦ «Ἐργατικοῦ» Κράτους, τοῦ «Ἐπαναστατικοῦ» Κόμματος καὶ τῶν ἐντεταγμένων σ' αὐτὰ Συνδικάτων.

Τὸ «Γιὰ τὸ Σοσιαλισμό» θὰ παραμείνει ὄργανο ἀνοικτὸ στὴν κριτικὴ ἔρευνα καὶ συζήτηση τῶν βασικῶν θεμάτων τοῦ σύγχρονου ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, δημοσιεύοντας κάθε σοβαρὴ συνεισφορὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἐπαναστατικὴ μαρξιστικὴ τάση, ὀργάνωση ἢ ἀγωνιστικὴ